

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ÖZEL HUKUK ANABİLİM DALI

ANONİM ŞİRKETLERDE AZINLIĞIN HAKLI NEDENLE
FESİH DAVASI AÇMA HAKKI

TEZ YAZAN
Yekta GÜNGÖR ÜNAL

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN (Dicle Üniversitesi)
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Selen KARAAĞAÇ
Jüri Üyesi : Dr. Öğr. Üyesi Şenol KANDEMİR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERSİN / NİSAN 2021

ONAY

**T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE**

20183018 numaralı öğrencimiz olan **YEKTA GÜNGÖR ÜNAL** tarafından hazırlanan **“ANONİM ŞİRKETLERDE AZINLIĞIN HAKLI NEDENLE FESİH DAVASI AÇMA HAKKI”** başlıklı bu tez çalışması jürilerimiz tarafından **OYBİRLİĞİ** ile **ÖZEL HUKUK** Anabilim Dalında **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

İmzalı evrakın aslı Enstitü Müdürlüğündedir.

Asıl Üye-Üniv. Dışı-Jüri Başkanı-Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN
(Dicle Üniversitesi)

İmzalı evrakın aslı Enstitü Müdürlüğündedir.

Asıl Üye-Üniv. İçi-Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Selen KARAAĞAÇ

İmzalı evrakın aslı Enstitü Müdürlüğündedir.

Asıl Üye-Üniv. İçi-Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Şenol KANDEMİR

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

İmzalı evrakın aslı Enstitü Müdürlüğündedir.

27/04/2021

Doç. Dr. Murat KOÇ

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Not: Bu tezde kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu’ndaki hükümlere tabidir.

İTHAF

Kıymetli anneme, ablama ve güzel eşime....

ETİK BEYANI

Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içerisinde sunmuş olduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde edindiğimi,
- Bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçların hepsini bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmamda faydalandığım eserlerin tamamına uygun atıf yaparak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan veri ve sonuçlarda hiçbir değişiklik yapmadığımı,
  - Tezimde sunmuş olduğum çalışmamın özgün olduğunu, bildirir, tersi bir halde aleyhime oluşabilecek tüm hak kayıplarını kabul ettiğimi beyan ederim.

27/04/2021

Yekta Güngör ÜNAL

TEŞEKKÜR

Tez çalıőmam sırasında bilgi ve tecrübeleri ile bana yol gösteren danışman hocam Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN'e teőekkürlerimi ve őükranlarımı sunarım. Ayrıca bu süreçte benden desteğini esirgemeyen aileme, fikirleriyle yolumu aydınlatan kıymetli arkadaşlarıma, canım eőim İklim AYDINDAĞ ÜNAL'a teşekkür eder, çalışmamın tüm ilgililere yararlı olmasını dilerim.

Yekta Güngör ÜNAL

ÖZET

ANONİM ŞİRKETLERDE AZINLIĞIN HAKLI NEDENLE FESİH DAVASI AÇMA HAKKI

Yekta Güngör ÜNAL

Yüksek Lisans Tezi, Özel Hukuk Ana Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN

Nisan 2021, 112 Sayfa

Çalışma konumuzu “Anonim Şirketlerde Haklı Nedenle Fesih Davası” oluşturmaktadır. Türk Ticaret Kanunu’nda haklı nedenle fesih davası 531. maddede düzenlenmiştir. Çalışmamız üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde azınlık hakları kavramı ve tanımı anlatılmıştır. Akabinde azınlık haklarına genel bakış adı altında azınlık haklarının sınıflandırılması anlatılmıştır. Çalışmamızın ikinci bölümünde azınlık haklarının sınıflandırılması üzerinde ayrıntılı olarak durulmuş ve Türk Ticaret Kanunu’nda ne şekilde düzenlendikleri anlatılmıştır. “Anonim Şirketlerde Haklı Nedenle Fesih Davası” başlıklı çalışmamızın son bölümünde ise haklı nedenle feshin düzenlenme amacı, kanunda düzenleniş biçimi, haklı nedenlerin belirlenmesi uygulamada sorun yaratabilecek konular ve Yargıtay’ın bu konudaki görüşleri, davanın niteliği ve sonuçlarının neler olduğu üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anonim şirket, azınlık hakları, haklı nedenle fesih davası

ABSTRACT

CASE OF RIGHTFUL TERMINATION IN JOINT STOCK COMPANIES

Yekta Güngör ÜNAL

Master's Thesis, Private Law

Thesis Advisor: Doç. Dr. Nihat TAŞDELEN

April 2021, 112 Pages

Our study named ‘‘Case Of Rightful Termination In Joint Stock Companies’’. In the Turkish Commercial Code, the right to termination has been regulated in Article 531.

Our study consists of three main parts. In the first chapter, the concept and definition of minority rights are explained. Afterwards, the classification of minority rights under the title of minority rights is explained.

In the second part of our study, the classification of minority rights is elaborated and explained in the Turkish Commercial Code.

In the last section of our study titled in The Right of Termination in a Joint Stock Company, the reason of right for the purpose of termination, the way the regulation is made, the reasons that may cause problems in determining the justified reasons and the opinions of the Court of Cassation on this matter, the nature and consequences of the case are emphasized.

Keywords : Joint stock company, minority rights, right of termination

İÇİNDEKİLER

KAPAK.....	i
ONAY.....	ii
İTHAF.....	iii
ETİK BEYANI.....	iv
TEŞEKKÜR.....	v
ÖZET.....	vi
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	viii
KISALTMALAR.....	xi
EKLER LİSTESİ.....	xii
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET VE AZINLIK HAKLARI KAVRAMI

1.1. Anonim Şirket Kavramı.....	2
1.2. Azınlık Hakları Kavramı.....	6
1.2.1. Azlık-Azınlık Terminoloji Sorunu.....	6
1.2.2. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Azınlık Terimi.....	7
1.2.3. Azınlık Haklarının Tanımı.....	8
1.2.4. Azınlığın Tespiti.....	10
1.2.4.1. Halka Kapalı Anonim Şirketlerde Azınlığın Tespiti.....	10
1.2.5. Halka Açık Anonim Şirketlerde Azınlığın Tespiti.....	11
1.3. Azınlık Haklarına Genel Bakış.....	13

İKİNCİ BÖLÜM

AZINLIK HAKLARININ SINIFLANDIRILMASI

2.1. Genel Olarak Azınlık Hakları.....	17
2.1.1. Olumlu-Olumsuz Azınlık Hakları.....	17
2.1.2. Genel Kurulda -Genel Kurul Dışında Kullanılan Azınlık Hakları.....	18

2.2. TTK’da Yer Alan Olumsuz Azınlık Hakları	18
2.2.1. Toplantı ve Karar Yeter Sayıları	19
2.2.2. Kuruluştan Dolayı Sorumlu Olanların Sulh ve İbraları.....	22
2.3. Olumlu Azınlık Hakları	25
2.3.1. Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkı.....	26
2.3.2. Azınlığın Denetçiyi Haklı Nedenle Görevden Alma ve Yeni Denetçi Seçilmesini Dava Hakkı	28
2.3.3. Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Ekletme Hakkı	30
2.3.3.1. Yönetim Kurulunun Azınlığın Talebini Kabul Etmesi	33
2.3.3.2. Yönetim Kurulunun Azınlığın Talebini Reddetmesi	33
2.3.4. Azınlığın Genel Kurul Toplantısının Ertelenmesini İsteme Hakkı	35
2.3.5. Özel Denetçi Atanmasını Mahkemeden İsteme Hakkı.....	38
2.3.5.1. Genel Kurulun Özel Denetçi Atanması Talebini Kabul Etmesi	39
2.3.5.2. Genel Kurulun Özel Denetçi Atanması Talebini Reddetmesi	41
2.3.6. Nama Yazılı Pay Senedi Basılmasını Talep Hakkı	44

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE AZINLIĞIN HAKLI NEDENLE FESİH

3.1. Haklı Nedenle Fesih Davasının Türk Hukukundaki Yeri.....	45
3.2. Haklı Nedenle Feshe Yer Verilme Amacı	46
3.3. Haklı Neden Kavramı ve Belirlenmesi	48
3.4. TTK’nın Şirketlerin Haklı Nedenle Feshine İlişkin Düzenlemeleri.....	54
3.4.1. Kollektif Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih.....	54
3.4.2. Limited Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih.....	55
3.5. HMK Özelinde Haklı Nedenle Fesih Davasının İncelenmesi	56
3.5.1. Davanın Niteliği	56
3.5.2. Davanın Tarafları.....	61
3.5.2.1. Davacı Taraf.....	61
3.5.2.2. Davalı Taraf.....	62
3.5.2.3. Diğer Paydaşların Fer-i Müdahil Olma Durumu.....	69
3.5.2.4. Diğer Paydaşların Fer-i Müdahil Olarak Kanun Yoluna Başvurma Hakkı	73

3.5.3. Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	74
3.5.4. Anonim Şirketlerde Azınlığın Haklı Nedenle Fesih Davası Açabilmesi İçin Zorunlu Arabuluculuk Yoluna Başvurması Şart mıdır?.....	75
3.5.5. Süre.....	76
3.5.6. Mahkemece Verilebilecek Kararlar.....	77
3.5.6.1. Feshin Son Çare Olması -Ultima Ratio İlkesi.....	77
3.5.6.2. Haklı Nedenlerin Varlığı Halinde Verilecek Kararlar	78
3.5.6.3. Alternatif Çözümler.....	78
3.5.6.4. Fesih Kararı Verilmesi	82
SONUÇ	85
KAYNAKÇA	87
EKLER	96

KISALTMALAR

A.Ü.H.F.	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi
b.	: Bend
B.	: Baskı
C.	: Cilt
c.	: Cümle
E.	: Esas
eTK	: Eski Türk Ticaret Kanunu
e.t.	: Erişim Tarihi
f.	: Fıkra
H.D.	: Hukuk Dairesi
İ.M.D.	: İktisat ve Maliye Dergisi
İÜHFM	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası
İÜHFD	: İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
K.	: Karar
m.	: Madde
M.Ü.İ.İ.B.F.	: Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
T.	: Tarih
T.A.A.D.	: Türkiye Adalet Akademisi Dergisi
TTK	: Türk Ticaret Kanunu
vd.	: Ve Devamı
Yrg.	: Yargıtay

EKLER LİSTESİ

EK 1. Etik Kurulu Onay Belgesi	96
EK 2. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Tez Etik Kurulu İzin İstek Yazısı	99
EK 3. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Tez Etik Kurulu İzin Yazısı.....	100

GİRİŞ

Anonim şirketlerde, sermaye ve oy çoğunluğunu ellerinde bulunduran pay sahiplerinin şirket sermayesinde azınlık durumunda bulunan pay sahiplerinin haklarını ihlal etmesi ihtimali bulunmaktadır. Çoğunluğun azınlık pay sahiplerinin haklarını ihlal etmesini ihtimali azınlık pay sahiplerinin haklarının korunması sorununu ortaya çıkarmaktadır. Azınlık pay sahiplerinin, imkan verilmeden çoğunluğun kararlarına tabi kılınması, düzeltilmesi zor olan bazı sakıncaların ortaya çıkmasına yol açabilmektedir. Bu nedenle 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (TTK) ve Sermaye Piyasası Kanunu'nda bazı düzenlemelere gidilmiştir. Kanun koyucu tarafından düzenlenen azınlık hakları, anonim şirketlerde geçerli olan çoğunluk ilkesinin sakıncalarını ortadan kaldırmak için, kanun koyucu tarafından belirli bir oranda pay sahiplerine tanınan haklar olarak tanımlanmaktadır. Kanun koyucu tarafından getirilen düzenlemelerin esas amacı şirketteki menfaatler arasında bir denge kurulmasını sağlamaktır. Bu menfaat dengesinin sağlanabilmesi için, azınlığa TTK tarafında Genel Kurulun yetkilerini sınırlandırabilecek bazı haklar da tanınmıştır. 6762 sayılı eski Türk Ticaret Kanun'undan (eTK) farklı olarak azınlığa anonim şirketin haklı nedenle feshini talep etme hakkı tanınması kanaatimizce şirketin menfaatleri bakımından önemlidir. Türk ticaretinin esaslı unsurlarından biri olan anonim ortaklığın korunabilmesi için mahkemelere takdir yetkisi verilmesi de isabetli bir değişiklik olmuştur. Konumuz olan haklı nedenle fesih davasının yeterli şekilde incelenebilmesi için diğer azınlık hakları üzerinde de detaylı açıklamalarda bulunulacaktır. Böylece diğer azınlık hakları ile teorik ve uygulama farklılıklarına dikkat çekilecektir. İncelememizde anonim şirket kavramı, anonim şirketlerde azınlık hakları kavramı, azınlık haklarının neler olduğu, ne şekilde sınıflandırıldıkları ve son olarak da haklı nedenle fesih davasının Türk hukukuna getirdikleri, usul açısından yarattığı farklar ve dava sonucunda ortaya çıkacak durumlar hakkında incelemeler yapılacak ve bilgiler paylaşılacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKET VE AZINLIK HAKLARI KAVRAMI

1.1. Anonim Şirket Kavramı

Anonim şirket, sermaye şirketlerinin “baş tipi”, “baş temsilcisi” olarak nitelendirilmektedir¹. Küçük ve dağınık tasarrufların bir araya getirilip, sermaye toplanması ve sorumluluğun sınırlandırılması olanağı veren anonim şirketler, günümüzde önemli ekonomik ve sosyal bir kurum olarak görülmektedir².

Kanunda anonim şirket; sermayesi belirlenebilen ve paylara ayrılmış olan, borçlarından dolayı yalnızca şirketin kendi malvarlığıyla sorumlu bulunan şirket olarak tanımlanmaktadır³. Anonim şirket, kanunda görüleceği üzere tüzel kişiliğe sahip bir sermaye şirkettir. Tüzel kişilik sıfatını ise bir kurucu işlemle kazanmaktadır. TTK. m. 355 uyarınca; anonim şirket; şirket kurma iradelerinin, kurucular tarafından ve kanuna uygun olarak düzenlenen sermaye borcunun tamamını ödemeyi taahhüt ettikleri esas sözleşmenin imzaların noterce onaylanması ya da ticaret sicil müdürü huzurunda imzalanarak ileri sürülmesi yoluyla kurulmaktadır. Tüzel kişiliği ise ticaret siciline tescil işlemi ile kazanmaktadır. Anonim şirket; tüzel kişilik kazanmakla, ortaklığı bir araya getiren kişilerden farklı bir kişiliğe sahip olup, bununla birlikte; ortakların taahhüt ettiği ve yerine getirdiği sermaye, ortaklığa ait duruma gelmektedir⁴.

Şirket ortaklarının, esas sözleşmede taahhüt ettikleri sermaye ile anonim şirkete karşı sınırlı bir sorumluluk içerisinde bulunmaları ve alacaklılara karşı sorumluluğunun ise doğrudan anonim şirkete ait olması sermayenin belirli olmasını gerektirmektedir⁵.

Burada kastedilen belirlilik, sermaye bedelinin esas sözleşmede gösterilerek tescil ve ilan edilmesi ve bunun değiştirilmesinin de birtakım kurallara bağlanmış olmasıdır⁶.

Bunun yanı sıra alacaklıların korunması ve anonim şirketin ticari faaliyetlerini güven içerisinde gerçekleştirmesi amaçları ile esas sermaye miktarının, esas sözleşmede yer

¹Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku I**, 14. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, N. 429

²Necat Azarkan, “Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir?”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi(Dühfd)**, Cilt: 17, Sayı: 26, Mayıs 2012, s.71

³Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2015, C.1, s.630

⁴Nihat Taşdelen, “Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Üyelerinin Ortaklığın Vergi Borçlarından Dolayı Sorumluluğu Ve Yurt Dışına Çıkış Yasağı”, **Dühfd**, Cilt: 10, Sayı: 12, Mayıs 2005, s. 40

⁵Yaprak Derbentli, “Anonim Şirketlerde Sermaye Azaltması”, **Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 10, Temmuz 2015, s. 109

⁶İsmail Kayar, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku**, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2018, s.396.

alması ve kanunda belirlenen asgari sermaye bedelinin altında olmaması gerekmektedir⁷.

Esas sermaye, sermaye şirketleri için büyük önem tekil etmektedir. Ülkemizin de dahil olduğu Kıta Avrupası Hukuk sisteminde, anonim şirketlerin sermayesinin belirli olması ve bu sermayenin de paylara bölünmesi bir zorunluluktur⁸.

Anonim şirket malvarlığının, esas sözleşmede yer alan sermaye bedeline uygun olarak tesis ve muhafazasında şirket ortaklarının ve alacaklılarının menfaati bulunması sebebiyle, esas sermayenin anonim şirketin devamı süresince korunması zorunluluk teşkil etmektedir⁹. Buna paralel olarak, ortakların ödediği sermaye payını şirketten talep hakkı ve şirketin de bu sermaye payını ortaklara geri verme hakkı bulunmamaktadır¹⁰. Sermayenin azaltılması, esas sermayenin değişmezliği ilkesine dayalı olan bu yasağın, şirketin sona ermesi dışındaki tek istisnasıdır¹¹.

Anonim şirketlerde, ortakların çok fazla sayıda olma ihtimali, ortaklar arasındaki ilişkinin şahıs şirketleri gibi sürekli olmayıp kısıtlı olması ve anonim şirket pay sahiplerinin, şirketin yaptığı işlemler neticesi oluşan borçlardan sorumlu olmamasına yol açmıştır. Anglo-sakson hukukunda ise ortaklar şirket borçlarından yalnızca şirkete karşı taahhüt ettikleri sermaye ile sorumludur. Bunun sonucunda organlaşma ihtiyacını doğmaktadır¹². Bu durum Anglo-Sakson hukukunda *agency theory* (vekalet teorisi) ile açıklanmaktadır. Teoriye göre bir ortaklık hukuki olarak iç ve dış ilişkiler içerisinde olup, Anglo-sakson hukukunda organlar şirket ortakları ile vekalet benzeri bir ilişki içerisinde¹³.

6102 Sayılı TTK., eTK'dan farklı olarak, anonim şirketlerde yasal olarak bulunması zorunlu organ sayısını üçten ikiye düşürmüş ve bunları genel kurul ve yönetim kurulu olarak belirlemiş, denetim organının zorunluluğu ortadan kaldırılmıştır. Zorunlu organlardan biri olan genel kurul, pay sahiplerinin katılımıyla toplanmakta ve şirket esas sözleşmesinin değiştirilmesi, şirketin diğer organının tayini, hesapların tasdiki,

⁷Fatih Bilgili/ Ertan Demirkapı, **Şirketler Hukuku**, 9. Baskı, Dora Yayınları, Bursa 2013, s.195

⁸Hayrettin Çağlar, **Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması**, 1. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2010, s. 5.

⁹Hasan Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2020, s. 289.

¹⁰Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 1864

¹¹Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s.1864.

¹²Aybüke Demir/ Muzaffer Eroğlu, A. D. E., "Anonim Şirkette Organlar Arası İşbölümü Ve Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri", **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S. 2, Aralık 2014, s. 80

¹³Steven Ross, "The Economic Theory Of Agency: The Principal's Problem", 63; **American Economic Review** 1973 s. 134.

kazancın dağıtılması ve (kanunda öngörülen istisnalar dışında) şirketin feshi gibi temel konularda karar almak yetkisini kendinde bulundurmaktadır¹⁴.

Türk hukuku ve karşılaştırmalı hukuk sistemleri incelendiğinde anonim şirketlerde genel kurul şirket ortaklarının ya da temsilcilerinin kanunda belirlenen usule uygun çağrı üzerine belirlenen gündemi görüşmek ve karara bağlamak için bir araya gelmesinden oluşan bir zorunlu organ” olarak tanımlanabilir¹⁵. TTK m. 407 hükmünde ortaklık işlerine ilişkin hakların genel kurulda kullanılacağı ve genel kurulun pay sahiplerinin haklarını kullandıkları bir iç organ olduğu belirtilmiştir. Nitekim belirtildiği üzere genel kurul istisnalar dışında¹⁶(TTK m. 538/2 ile düzenlenen aktiflerin toptan satışı gibi) dış ilişkiye yansıyan bir karar almamakta ve kural olarak şirketin yönetim ve temsilini gerçekleştirilmemektedir¹⁷. Genel kurul kararlarının dış ilişkiye yansımaları, yönetim kurulu tarafından kararların uygulanması ile sağlanmaktadır. Genel kurul süreklilik arz eden bir organ olmayıp belirli zaman aralıkları ile veya gerekli görülen hallerde olağan ve olağanüstü durumlarda toplandığından, bir icra organı değil bir karar organıdır¹⁸.

TTK. m. 365/1 gereği; yönetim kurulu; yönetim ve temsile yetkili yasal ve zorunlu bir organdır. Yönetim kurulu şirketin yasal temsilcisidir¹⁹.

Anonim şirketleri dışarıya karşı yönetim kurulu temsil etmektedir. Yönetim kurulunun yetkisi sınırsız değildir. Anonim şirketin fiil ehliyetini kullanan yönetim kurulu m. 371/1 uyarınca sınırlandırılmıştır²⁰. TTK. m. 371/1 uyarınca yönetim kurulunun temsil yetkisinin sınırlarını aşarak işletme konusu dışında işlem yapması halinde anonim şirket kural olarak bu işlemle bağlı hale gelecektir²¹. TTK uyarınca şirkette usulüne uygun seçilmiş bir yönetim kurulunun bulunmaması halinde ilgililer anonim şirketin feshi için dava açılması imkanı bulacaktır. Yönetim kurulunun, genel kuruldan başlıca farkı süreklilik arz eden bir organ olması olarak gösterilmektedir²².

---

¹⁴ Mehmet Bahtiyar/ Esra Hamamcıoğlu, **Yeni Ttk'ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**, 1. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2014, s. 5.

¹⁵ Ümit Yayla, **Anonim Ortaklık Genel Kurulları- Elektronik Genel Kurullar**, 1.Baskı, Xıı Levha Yayınları, İstanbul 2013, s.59.

¹⁶ Erdoğan Moroğlu, **Anonim Şirkette Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 6. Baskı, Xıı Levha Yayınları, İstanbul 2012, s.8.

¹⁷ Ünal Tekinalp, **Yeni Anonim Ve Limited Ortaklıklar Hukuku İle Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, N. 13-06.

¹⁸ Bahtiyar, s.3.

¹⁹ Bilgili, s.195

²⁰ Sevilay Uzunallı, Anonim Şirkette İşletme Konusu, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Aralık 2013, s. 22 .Vd.

²¹ Selen Serder, “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun İşletme Konusu Dışında Kalan İşlemler Nedeniyle Sorumluluğu”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt: 14, Sayı: 151, Mart 2019, s.111

²² Bilgili, s. 195

Kanun koyucu, yönetim kurulunun kurul halinde olmasını esas edinmiş olmakla beraber anonim şirket yönetiminin tek üyeli olarak oluşturulmasına da imkan vermiştir. Ancak TTK incelendiğinde yönetim kurulunun en fazla kaç kişiden oluşabileceğinin belirtilmediği görülmektedir. Bu nedenle konu hakkındaki görüşler esas sözleşmeye hüküm konularak yönetim kurulu üye sayısının serbestçe belirlenebileceği yönündedir²³.

Genel kurul ile yönetim kurulu arasındaki ilişki TTK. m. 408'in gerekçesinde işlevler ayrılığı olarak ortaya konulmuştur. TTK. m. 408 gerekçesinde; genel kurulun şirketin faaliyetlerine ve devamına ilişkin karar verme yetkisinin kanundan ve kanuna uygun düzenlenecek esas sözleşmeden aldığı belirtilmiştir. Esas sözleşmede yer alacak hükümler ile anonim şirketin organları arasındaki yetki sistemini düzenleyen kanun hükümlerine ve şirketler hukukunun özüne aykırı şekilde düzenleme yapılamayacak, kanun tarafından belirlenen işlev dağılımına aykırı şekilde genel kurula veya yönetim kuruluna münhasır yetkiler verilemeyecektir. Aynı şekilde kanun hükümleri ile kurullara verilen, münhasır yetkiler diğer kurullara devredilemez ve ya diğer kurul onay mercii olarak görevlendiremez. Ayrıca denetleme işlevine ilişkin hiçbir yetkide bu iki zorunlu organa bırakılamaz. Bu organlar tarafından kullanılamaz²⁴. Kanun gerekçesinden, genel kurul ve yönetim kurulu arasındaki ilişkinin alt-üst nitelik taşımadığı, görev ve yetkilerin açıkça belirlenerek, işlevler ayrılığı (iş bölümü) ilkesinin benimsendiği anlaşılmaktadır²⁵.

Konuya ilişkin; Yargıtay bir kararında²⁶, azil yetkisinin münhasıran genel kurula verildiği, bu durumun istisnalarının kanun tarafından düzenlendiği, şirket ortaklarının doğrudan yöneticilerin azli veya yetki sınırlandırılması için mahkemeye başvuramayacağı, yerel mahkemece yönetim kurulunun yetkilerini sınırlar biçimde kayyum atanmasının yerinde olmadığı belirtilerek; genel kurul ve yönetim kurulunun devredilemez yetki ve görevlerinin diğer organlar tarafından kullanılamayacağı ifade edilmiştir.

Anonim şirketlerde sermayenin esas olması sebebiyle pay çoğunluğun elinde bulundurduğu gücün kötüye kullanması ihtimali bulunmaktadır. Çoğunluğun gücünü

---

²³Gözde Engin Günay, "Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu", **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 87, Sayı: 6, Kasım 2013, s.164

²⁴<https://www.corpus.com.tr/#>, TTK m. 408 Gerekçesi, e.t.:16.02.2020

²⁵Bahtiyar, s.6.

²⁶<https://www.corpus.com.tr/#>, Yrg. 11. H.D. 2017/3136 E. – 2019/338 K. 15.01.2019 T, e.t.: 20.02.2020

kötüye kullanmasını engellemek için azınlık olarak ifade edilen topluluğa bazı haklar tanınmıştır. Bunlara azınlık hakları denilmektedir.

1.2. Azınlık Hakları Kavramı

Anonim şirketlerde tanınan azınlık hakları, Kıta Avrupası hukuk sistemlerinde, “koruyucu haklar” olarak adlandırılan bir grupta yer almaktadırlar. Koruyucu haklar; çoğunluğa karşı azınlık oluşturanları korumayı amaçlamaktadır²⁷.

1.2.1. Azlık-Azınlık Terminoloji Sorunu

Eski Türk Ticaret Kanunu’nda belirli bir orana sahip grubu belirtmek için bazı maddelerde “azlık”, bazı maddelerde ise “azınlık” kavramına yer verilmesi, terimsel açıdan birlik sağlanmasına engel olmuş, karışıklığa neden olmuştur²⁸.

Domaniç²⁹, Arslanlı³⁰ ve Poroy³¹ “azlık” terimini kullanmayı tercih ederken, İmregün³², Doğanay³³, Birsnel³⁴, Sümer³⁵ yazılarında “azınlık” terimini kullanmışlardır.

TTK’nın, azınlık haklarını konu eden maddelerinde azlık terimine yer verilmiştir. Ancak, bazı yazarlar tarafından haklı olarak belirtildiği gibi, azlık terimi yerine anlamı ve sözlüklerde yeri bulunan azınlık teriminin kullanılmasının daha doğru olduğu görülmektedir³⁶. Bu nedenlerle azınlık teriminin yerleştiği görülmektedir. TTK’ da azlık teriminin kullanılmasının, nedeni bilinmediği gibi herhangi bir gerekçeye de dayanmamaktadır. Terimsel tartışma devam etse de azlık veya azınlık terimlerinin

---

²⁷Ünal Tekinalp, “Otuz Yıllık Uygulamanın Işığında Azınlık Hakları Sisteminin Ve Uygulamasının Değerlendirilmesi”, **Ttk’nın 30. Yıl Semineri**, İstanbul 1988, s. 231.

²⁸Selin Sert Canpolat, “Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi”, **Tbb Dergisi**, Sayı 74, Ankara 2008, s.159.

²⁹Hayri Domaniç, **Anonim Şirketler Hukuku Uygulaması, Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, C.I, 1. Baskı, Temel Yayınları, İstanbul 1988, s. 814.

³⁰Halil Arslanlı, **Anonim Şirketler, C.I, Umumi Hükümler**, 1. Baskı, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1960, s. 234 Vd.

³¹Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Ve Kooperatif Hukuku**, 12. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010, s.432 Vd.

³²Oğuz İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, İstanbul 1989, 1. Baskı, Yasa Yayınları, s. 308.

³³İsmail Doğanay, “Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre, Anonim Şirketlerde, Azınlıkta Kalan Payscalelerinin, Genel Kurul Kararlarını İptal Ettirebilmeleri Hali”, İmran Öktem’e Armağan, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yayın 275, Ankara 1970, s. 359.

³⁴Mahmut Birsnel, “Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, İmran Öktem’e Armağan, **Aühfd**, Ankara 1970, s. 625.

³⁵Ayşe Sümer, **Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının Korunması Ve Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi**, İstanbul 1991, s. 5. Vd.

³⁶Mehmet Bahtiyar: “Türk Ticaret Kanun Tasarısının Dili Ve Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, **Makaleler II**, İstanbul 2008, s.143.

sonuç olarak aynı anlamı ifade ettiği kabul edilmektedir. Bu çalışmada azınlık terimi kullanılacaktır.

1.2.2. 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda Azınlık Terimi

Teknik anlamda azınlık pay sahibi kavramı; oransal azınlık, nominal azınlık ve fiili azınlık olarak karşımıza çıkmaktadır.

Oransal azınlık; esas sermayenin veya oy haklarının ya da ikisinin birlikte belirli bir oranını, belirli bir yüzdesini ifade eden azınlıktır. TTK tarafından esas alınan azınlık hakları sisteminde kabul gören teknik anlamda oransal azınlıktır³⁷.

Nominal azınlık, eski TK'da mevcut olmayıp, yeni TTK m. 439 hükmü ile dolaylı olarak hukukumuza kazandırılmış bir azınlık kavramıdır. TTK m. 439/1 hükmünde azınlığın oranı belirtilerek neyi ifade ettiği belirtilmiştir. TTK'da düzenlenen halka kapalı anonim şirketler konumuzun özünü oluşturduğundan bu çalışmada azınlık; esas sermayenin onda biri olarak kabul edilecektir. Bu hükümden de anlaşılacağı üzere mahkemeye başvuru yaparak özel denetçi atanmasını talep edebilecek pay sahiplerinin teknik anlamda azınlık olarak hem oransal azınlık hem de nominal azınlık kabul edildiği görülmektedir. Teknik anlamda nominal azınlık, azınlığın yüzde ile değil, anonim şirket paylarının nominal değerlerine göre tespit edilen azınlığı ifade eder³⁸. Nominal azınlık, somut olaya göre küçük bir oranı da çoğunluk oluşturacak büyük bir oranı da belirtmek için kullanılabilir.

Fiili azınlık, TTK'de iki şekilde düzenleme bulmuştur. Teknik anlamda fiili azınlık, yönetim kurulunda temsil edilmeye bağlıdır. Kanunda azınlığa yönetim kurulunda esas sözleşme ile yönetim kurulunda temsil hakkı tanınabileceği yer almaktadır.

Esas sözleşme ile TTK 360/1 kapsamında tanınan yönetimde temsil edilme hakkı bir imtiyaz hakkıdır. Bu hak belirli pay gruplarına veya azınlık pay sahiplerine tanınabilen bir haktır. Azınlık oluşturan bir gruba yönetim kurulunda temsil edilme hakkının tanınması halinde, bu hak azınlık hakkı olarak nitelendirilmeyip, imtiyaz olarak kabul edilecektir.

Buna göre, fiili azınlık pay sahipleri kavramından, önceden tespit edilemeyen, her bir somut olayda mevcut bulunan veya kullanılan oyların belirli bir oranı olarak tespit

³⁷ Erol Ulusoy, Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 117, Mayıs 2014, s. 79.

³⁸ Ulusoy, **Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması**, s. 80.

edilebilen, fiili koşullara göre değişiklik gösterebilen esas sermayedeki ve tüm oy haklarındaki oranları ifade eden azınlıktır³⁹.

Teknik anlamda fiili azınlık sayılabilecek bir diğer durum da birikimli oy sistemidir. TTK m. 434'de birikimli oy kavramından söz edilmiştir. TTK. m. 434/4'te birikimli oyun bir tebliğle düzenlenebileceği belirtilmiştir. Buna istinaden, 29.08.2012 tarihinde Resmi Gazetede tebliğ yayınlanmıştır.

Tebliğde birikimli oyların nasıl kullanılacağı, hesaplama yöntemleri de ayrıca belirtilmişti.

Pay sahibi, tebliğde belirtile yöntemle hesaplanacak birikimli oylarını yönetim kurulunun üyelerinin seğiminde tek bir aday için kullanabileceği gibi tek adayda kullanmayıp bölerek birden fazla aday için kullanabilecektir. Tebliğ m. 5/7 hükmüne göre birikimli oyunu tek bir aday için kullanan pay sahibinin azınlık olmasına rağmen, yönetim kuruluna ye seğebilirler. İşte buradaki azınlık da teknik anlamda fiili azınlık olarak kabul edilir. Pay sahiplerince yapılan oylamada oluşacak dağılıma göre azınlık pay sahiplerinde değişim olacaktır. Bu nedenle yapılacak oylamada oluşacak fiili azınlık, önceden oransal veya nominal olarak belirlenemeyecektir⁴⁰.

Matematiksel olarak yarıdan daha azı ifade eden azınlık, anonim şirketlerde, yarıdan daha da az olmalarına rağmen, kendilerine belli hak ve yetkiler tanınan pay sahipleridir⁴¹.

1.2.3. Azınlık Haklarının Tanımı

Azınlık haklarının tanımı yapılırken; hukuki niteliği dikkate alınarak bir tanım yapılması daha yerinde ve anlaşılır olacaktır⁴². TTK' da yer alan azınlık haklarının bir kısmı "talep hak" olarak nitelendirilmektedir. Talep haklar, bir defa kullanılmakla yöneltilen neticeyi meydana getirmeyen, netice alınması için mahkemeye de başvurulma imkanı veren haklardır⁴³. Helvacı, azınlık haklarını "Hakkın kötüye kullanılmaması denetimine bağlı olarak kullanılabilir, azınlığın tek yanlı irade açıklaması ile kullanılabilir ve kullanılması için yöneltildiği organın onayına gerek

³⁹Ulusoy, **Anonim şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin şirketten çıkarılması**, s. 81.

⁴⁰Ulusoy, **Anonim şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin şirketten çıkarılması**, s. 82.

⁴¹Ulusoy, **Anonim şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin şirketten çıkarılması**, s. 17.

⁴²Mehmet Helvacı, "Anonim şirkette Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı", (Azınlık Hakları), **Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları İstanbul 1998, s. 303

⁴³Yılmaz Yördem, "Anonim Ortaklıklarda Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Hakları", **DÜHFD**, C.8-9, S. 8-9-10-11, Diyarbakır 2004, s.173

bulunmayan talep hakları” şeklinde tanımlamıştır⁴⁴. Azınlık hakları, TTK m. 411’de yer alan oranlar çerçevesinde şekillendirilmiştir. Azınlığın belirlenmesinde matematiksel açıdan farklı olarak pay sahibi sayısı dikkate alınmamaktadır.

Anonim ortaklıkların, çoğunluk tarafından alınan kararlar doğrultusunda varlığını sürdürdüğü gözetildiğinde, azınlık haklarının şirketin yararı için kontrol unsuru niteliğinde olduğu görülmektedir. Azınlık hakları şirket sermayesinin onda birine sahip azınlık pay sahipleri tarafından kullanılabilir. Şirket sermayesinin onda birine sahip olan azınlık pay sahiplerinin bu hakkı tek başlarına veya birlikte kullanabilecekleri Ticaret Kanununda yer almaktadır. Dolayısıyla, şirket ortaklarından birinin payının şirket sermayesinin en az onda bir olması durumunda, azınlık haklarını kullanabilir⁴⁵.

TTK. tarafından açık bir tanım yapılmamış, azlığın en az temsil oranına yer verilerek sahip olduğu hakların sayılmasıyla yetinilmiştir. Bu haklar azınlık ile çoğunluk arasında oluşabilecek çıkar çatışmalarında denge sağlamak amacıyla tanınmıştır. Kanun koyucunun amacı budur.

Azınlık ve çoğunluk menfaatleri arasındaki dengeyi sağlamak anonim şirketler hukukunun en mühim problemlerinden biridir. Örneğin O’Neal⁴⁶, anonim şirket yöneticilerinin azınlık pay sahiplerini pasifize edebilmek için harcadıkları zamanın şirket operasyonları için harcadıkları zamandan daha fazla olduğuna dikkat çekmiştir.

Çoğunluk, bazı yöntemlerle azınlığı yıldırma ve şirket yönetiminde pasif kalması için uğraşabilir. Çoğunluğun azınlığı istismarını engellemek oldukça zordur. Çoğunluk karşısında eli kolu bağlanan azınlığın zamanla sermayeye katılma konusunda isteği kalmayacaktır⁴⁷. Bu nedenle, sermaye çoğunluğu ile pay sahiplerinin oy çoğunluğunu ellerinde bulunduran çoğunluk ve sermayenin en az onda birini oluşturan azınlık arasında adil şekilde hak ve menfaatler dengesinin kurulmasının sağlanması gereklidir⁴⁸.

---

⁴⁴Helvacı, **Azınlık Hakları** s. 309.

⁴⁵Tuğrul Ansay, **Anonim Şirketler Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü Yayınları, 6. Baskı, S. 143, Ankara 1982, s. 255.

⁴⁶<http://engagedscholarship.csuohio.edu/clevstlr/vol35/iss1/7>, F. H. O’neal, (1987). **Oppression of Minority Shareholders: Protecting Minority Rights**. 35 Cleveland State Law Review 21, e.t. 20.02.2020.

⁴⁷Seda Ulaş Kısa, “Anonim Şirkette Yaşanan Çıkar Çatışmasının Azınlıkta Kalanlara Zarar Vermemesi İçin Öngörülen Önleyici Hukuki Araçlar”, **Prof. Dr. Ünal Tekinalp’e Armağan**, Beta Yayınevi, İstanbul 2003, s. 507-508,

⁴⁸Erdoğan Moroğlu, “Anonim Şirkette Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlık ve İmtiyazlı Pay Sahiplerine Karşı Korunması”. **Makaleler I**, (3. Tıpkı Baskı). Arıkan Yayınları, İstanbul 2006, (İmtiyazlı Pay Sahipleri), s. 215.

Azınlığın hakları korunurken diğer yandan, menfaatler dengesinin de bozulmaması gerekir. Azınlık haklarının sermayenin belirli bir yüzdesine sahip olanlara tanınmasının temelinde bu yaklaşım vardır. Kapalı ve halka açık anonim şirketlerde azınlık oranının yüzdesinin aynı olmaması, bu iki şirketteki menfaat dengelerinin farklılığından kaynaklanmaktadır.

1.2.4. Azınlığın Tespiti

Anonim şirketlerde azınlığın tespiti şirketin türüne göre değişen oranlara sahip pay sahiplerinin belirlenmesi ile yapılmaktadır.

1.2.4.1. Halka Kapalı Anonim Şirketlerde Azınlığın Tespiti

Azınlık hakları ile ortaklık sermayesinin onda birini temsil eden ortaklara tanınan haklar ifade edilmektedir. Tek bir pay sahibinin dahi sermayenin onda biri oranında paya sahip olması durumunda azınlık haklarını kullanabileceği kabul edilmektedir⁴⁹. Azınlığın tespitinde esas sermaye dikkate alınır. Ödenmiş sermayenin azınlığın tespitinde belirleyici bir rolü yoktur. Pay sahiplerinin sermaye borcunun bulunması azınlık haklarından yararlanmalarına engel değildir.

Payların birden fazla kişiye ait olması durumunda pay sahiplerinin aralarında ittifak oluşturması gerekir⁵⁰.

Kanunda yer alan onda birlik oranın, esas sözleşmeye eklenecek bir madde ile azaltılabileceği belirtilmiştir. Ancak; azınlığı oluşturan oranın arttırılabileceğine ilişkin bir düzenleme bulunmamaktadır.

TTK m 411'de bahsi geçen, azınlık hakları arasında sayılan genel kurulu toplantıya davet etme ve gündeme madde ekletme hakkına ilişkin düzenlemede, esas sözleşmeye konulacak hüküm ile onda birlik oranın azaltılabileceği belirtilmiştir. Kanunla getirilen istisnai düzenlemenin, diğer azınlık hakları için de geçerli kabul edilip edilmeyeceği tartışmalıdır.

Erem, kanun tarafından belirlenen oranın esas sözleşme ile çoğaltılamayacağını ve TTK. m. 411 haricinde bu oranın azaltılmasının da mümkün olmadığını savunmaktadır⁵¹. İmregün aynı şekilde, 6762 sayılı eTK 366 (Yeni 411) dışında bu oranın azaltılmasının

⁴⁹ Oğuz İmregün, **Anonim Şirkette Pay Sahipleri Arasında Genel Kurul Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunların Telif Çareleri**, (Menfaat İhtilafları), İstanbul 1962, s. 47.

⁵⁰ PULAŞLI, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 1418.

⁵¹ Turgut Erem, **Ticaret Hukuku Prensipleri**, 1. Baskı, Işıl Matbaası C.II, İstanbul 1980, s.284. (dpn. 29).

mümkün olmadığı görüşündedir. Bu görüşünü; ticaret kanununun azınlık haklarını sadece azınlığı korumak amacıyla düzenlemediği, çoğunluk ile aralarında çıkabilecek çıkar çatışmalarının neticelendirilmesinde rol oynaması için düzenlediği anlayışında dayandırmaktadır. Ticaret kanununda açıkça özel bir hükümlerle düzenlenmediği müddetçe oranların değiştirilemeyeceğini, oranın azaltılabileceği yönündeki hükmün istisnai nitelikte olduğunu ve istisna olarak düzenlenen hükmün kıyasen uygulanamayacağını ileri sürmüştür⁵².

Tekil, azınlık tarafından kullanılabilir tüm hakların esas sözleşme ile hafifletilecek bir orandaki sermayeye sahip gruba verilmesine olanak tanınması gerektiğini ileri sürmüştür. Bu talep hakkına sahip şirket ortaklarının sahip olmaları gereken payların miktarı, esas sözleşme ile daha az miktara indirilebilecektir. Bu sınırlayıcı bir anlam taşımamaktadır⁵³.

Domaniç, “*müktesep hakların da üstünde yer alan ve ortakların muvafakati olsa dahi ortadan kaldırılamayan emredici haklarla, ancak ortakların rızası ile ortadan kaldırılabilen müktesep hakların söz konusu olduğu anonim şirketlerde, esas mukavele ile yüzde ondan daha az bir pay grubuna azınlık hakkı tanınmasının çok sakıncalı olduğu*” görüşündedir⁵⁴.

Helvacı, “Esas sözleşme ile yeni azınlık hakları kabul etmenin mümkün olduğunu kabul ettikten sonra, nisaplarda azınlık lehine değişiklik yapılmayacağını kabulü menfaatler dengesine ters düşer⁵⁵. Yani esas sözleşme ile yüzde onluk oran aşağı düşürülebilir⁵⁶.

Kanunda esas sözleşme ile azınlığa yeni haklar tanınmasının önü kapatılmamıştır⁵⁷.

1.2.5. Halka Açık Anonim Şirketlerde Azınlığın Tespiti

TTK m. 418 hükmü gereği, genel kurul, kanunda veya esas sözleşmede farklı bir hüküm bulunmadığı takdirde sermayenin en az dörtte birini karşılayan payların sahiplerinin veya temsilcilerinin varlığı ile toplanır ve toplantıda hazır bulunan oyların

---

⁵²Oğuz İmregün, **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, (Kara Ticareti), 13.Bası, Filiz Kitabevi İstanbul 2005, s. 444.

⁵³Fahiman Tekil, **Şirketler Hukuku**, Alkım Yayınevi, İstanbul 1998, s. 402 vd.

⁵⁴Hayri Domaniç, **Anonim Şirketler Hukuku Uygulaması**, 1. Baskı, Temel Yayınları, İstanbul 1988 s. 814.

⁵⁵Helvacı, **Azınlık Hakları**, s. 302

⁵⁶M. Hulusi Altınel, “Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, **Mükellefin Dergisi**, Nisan 2001, S. 100, s. 119.

⁵⁷Derya Doğan, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Sayı:2 , 2010, s.395.

çoğunluğu ile karar alır. Bu düzenleme halka açık anonim şirketler yönünden daha da önem taşımaktadır. Çünkü halka açık anonim şirketlerde çok sayıda şirket ortağı bulunmaktadır. Zira halka açık anonim şirketlerde, pay sahiplerinin sayı ve sermaye olarak çoğunluğunu oluşturan grubun, genel kurul toplantılarına katılmamaları nedeniyle, şirket yönetiminin azınlığın hâkimiyeti altına girebileceği ve çoğunluk olarak adlandırılan grubun, azınlık konumuna düşebileceği belirtilmiştir⁵⁸. İşte bu durum doktrinde güç boşluğu⁵⁹ olarak adlandırılmıştır. Genel kurulda güç boşluğunun oluşması durumunda azınlık grubunu tarif etmek oldukça güçtür. Çalışmamızda azınlık, kanun koyucunun tespit ettiği belli orandaki pay sahipleri anlamında ele alınmıştır.

6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında halka açık anonim şirketler, payları halka arz edilmiş olan veya halka arz edilmiş sayılan anonim şirketlerdir (SerPK, m. 3/e). Halka açık anonim şirketler terimi ile payları borsada işlem gören şirketler ve pay sahibi sayısı beş yüzü aşan anonim şirketler kastedilmektedir (SerPK, m. 16/I).

Halka açık anonim şirketler için azınlık oranı, TTK'da esas sermayenin yirmide biri olarak belirlenmiştir (TTK, m. 411). Sermayesi ve pay sahibi sayısı fazla olan halka açık anonim şirketlerde azınlık haklarının kullanılabilmesi için esas sermayenin yirmide birine sahip olan pay sahibi ya da pay sahipleri yeterli görülmüştür. Nitekim halka açık anonim şirketlerde çok fazla ortak olduğundan esas sermayenin onda birinin bir araya gelmesi gibi bir şart konulması hakkın kullanılmasının engellenmesi anlamına gelecektir⁶⁰.

2499 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda halka açık anonim şirketler için azınlık haklarının, "ödenmiş" sermayenin en az yirmide birine sahip ve onu temsil eden azınlık pay sahipleri tarafından kullanılacağı hükmedilmişken, 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'nda bu hususta bir hüküm sevk edilmemiştir. Bu sayede, TTK ile SerPK arasındaki uyumsuzluk ortadan kaldırılmıştır. Zira TTK'da azınlık oranının belirlenmesinde ödenmiş sermaye değil, esas sermaye göz önünde tutulmuştur.

6102 sayılı TTK m. 332 uyarınca; kapalı tip anonim şirketlerin de kayıtlı sermaye sistemini benimseyebilmeleri mümkündür. Kayıtlı sermaye sistemine geçen anonim şirketlerde azınlık, kayıtlı sermayeye göre değil, başlangıç sermayesine veya sermaye

---

⁵⁸Hasret Altıntaş, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketlere Azınlık Hakları", **Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara 2015, s.9.

⁵⁹Ünal Tekinalp, "Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan Güç Boşluğu Sorununa İlişkin Çeşitli Çözümler, Öneriler ve Eleştirisi", **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi-Kubalı'ya Armağan**, İstanbul 1974, s. 467-489.

⁶⁰Altıntaş, **Azınlık Hakları**, s.12.

artırılmış ise çıkarılmış sermayeye göre tayin edilir. Buna göre, kayıtlı sermaye sistemini benimseyen şirketlerde sermaye artırılmamışsa başlangıç sermayesi, artırılmışsa çıkarılmış sermaye üzerinden azınlık pay sahipleri tespit edilmelidir⁶¹.

Türk Ticaret Kanunu'nda esas sermayenin en az onda birine sahip ortaklar tarafından kullanılabilen haklar, halka açık anonim ortaklıklarda, esas sermayenin en az yirmide birini temsil eden pay sahipleri tarafından kullanılır.

1.3. Azınlık Haklarına Genel Bakış

Şirket esas sermayesinin en az onda birine sahip pay sahiplerine tanınan azınlık haklarının, genellikle kanundan doğduğu görülmektedir. Azınlık haklarına, TTK'nın 360, 399, 411, 420, 439, 486, 531, ve 559. maddelerinde yer verilmiştir. TTK m. 360'da azınlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı, TTK m. 399'da denetçinin haklı nedenle görevden alınması ve yeni denetçi seçilmesini dava hakkı, TTK m. 411'de azınlığın genel kurulu toplantıya çağırması ve gündeme madde konulması istemi, TTK m. 420'de genel kurul toplantısındaki finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi talebi, TTK m.439'da özel denetçi atanması, TTK m. 486'da nama yazılı pay senedi bastırılması istemi, TTK m. 531'de haklı nedenle şirketin feshini talep hakkı, TTK m. 559'da ise sulh ve ibraya engel olma düzenlenmiştir. Bu azınlık haklarından bazıları ilk defa 6102 sayılı TTK'da düzenlenmiş, eski TTK'da bulunmayan yeni azınlık haklarındandır. Yeni düzenlenen haklar; nama yazılı pay senetlerinin bastırılmasını talep hakkı, denetçinin görevden alınması ve yeni denetçi atanmasını talep hakkı ve son olarak haklı nedenle anonim şirketin feshini talep hakkıdır.

Diğer azınlık haklarından genel kurulu toplantıya çağırma ve özel denetçi atanması istemleri ise yeni kanuna azınlığın daha lehine olacak şekilde değiştirilerek alınmış hükümlerdir.

eTTK'da bazı hallerde azınlık haklarının kullanımı için, azınlığın elinde bulunan pay senetlerini muteber bir bankaya tevdi etmesi zorunlu tutulmuştu(ETTK, m. 348/I; 356/III)⁶². 6102 sayılı TTK'da ise bu düzenleme değiştirilerek böyle bir şarta yer verilmemiştir.

---

⁶¹ Mustafa Erdem Can, "Azınlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması Ve Gündemin Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri", (Editör Erol ULUSOY), **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, 1. Baskı. Bilge Yayınevi, Ankara 2014, s. 83.

⁶²<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/5.3.6762.pdf>, Eski Türk Ticaret Kanunu ilgili hükümler, e.t.: 25.02.2020

Azınlık haklarının kullanılmasını yolunda önemli bir kısıtlama getiren bu şartın TTK'ya alınmaması azınlığın kanun tarafından tanınan hakları aktif biçimde kullanabilmesi için olanak sağlamıştır.

TTK'nın yanı sıra 28 Kasım 2012 tarihli 28481 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik ile de azınlığa önemli bir hak sağlanmıştır⁶³. Yönetmeliğe göre Bakanlık temsilcisinin bulunmasının zorunlu olmadığı genel kurul toplantılarında azınlığa gerekçelerini de bildirerek talep halinde Bakanlık temsilcisi bulundurabilme hakkı tanınmıştır⁶⁴.

Azınlık hakları uluslararası hukukta olduğu gibi iç hukukumuzda da olumsuz ve olumlu olarak iki gruba ayrılarak incelenmektedir.

Olumsuz azınlık hakları, azınlığın olumsuz oy kullanarak genel kurul kararının alınmasına engel olmasını sağlayan haklar olarak tanımlanmaktadır⁶⁵. Olumsuz azınlık hakları kullanılarak, azınlığa istemediği bir genel kurul kararının alınmasını önleme imkanı tanınmıştır. TTKm.559'da düzenlenen kuruluştan dolayı sorumlu olanların sulh ve ibralarının engellenmesi olumsuz azınlık haklarına örnek olarak gösterilmektedir. TTK m. 559 hükmü dışında açıkça olumsuz hakkı düzenlenmemiş, doktrinde ağırlaştırılmış yetersayı halleri olumsuz azınlık hakkı olarak kabul edilmiştir.

TTK'nın md. 559 hükmünde kurucuların, yönetim kurulu üyelerinin ve denetçilerin, şirket kuruluşundan ve sermaye artırımından doğan sorumluluklarının şirketin tescil tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe sulh ve ibra yoluyla kaldırılamayacağı ve bu sürenin geçmesinden sonra da sulh ve ibranın ancak genel kurulun onayıyla geçerlilik kazanacağı düzenlenmiştir. Bununla birlikte aynı hükümde, azınlık pay sahiplerinin sulh ve ibranın onaylanmasını istemedikleri takdirde, sulh ve ibranın genel kurulca onaylanmayacağı belirtilmiştir.

Helvacı'ya göre, azınlığı korumak amacıyla getirilen bütün düzenlemeler teknik anlamda azınlık hakkı olarak kabul edilemez. Yazar, kanunda düzenlenen maddelerden yalnızca talep hakkı olarak düzenlenenlerin teknik anlamda bir azınlık hakkı olduğunu belirtmiştir⁶⁶. Buna göre olumsuz azınlık haklarının azınlık hakkı olarak nitelendirilemeyeceği bu hakların sadece karar yetersayılarını ilgilendiren düzenlemeler

⁶³<https://www.corpus.com.tr/#>, Anonim Şirketlerin Genel Kurul Toplantılarının Usul ve Esasları ile Bu Toplantılarda Bulunacak Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Temsilcileri Hakkında Yönetmelik e.t.:25.02.2020

⁶⁴Altıntaş, **Azınlık Hakları**, s.14.

⁶⁵Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuk I**, 14. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, N. 754

⁶⁶Helvacı, **Azınlık Hakları**, s. 299.

olduğu görüşünde olan yazarlarda bulunmaktadır.⁶⁷ Ancak; olumsuz azınlık haklarının kullanılma biçiminden çok asıl amacına bakıldığında azınlığın korunmasına hizmet ettikleri görüleceğinden, bu hakların da azınlık hakkı olduğu düşüncesine katılıyoruz⁶⁸.

TTK m. 559 dışında kanunda açıkça düzenlenmiş diğer haklar talep hakkı niteliğindedir. Talep haklarından olan ve olumlu azınlık hakları olarak adlandırılan hakların alınan bir kararla ihlal edilmesi durumunda, hakları ihlal edilmiş olan azınlık, mahkemeye başvurarak alınan kararın iptalini isteyebilir. Olumlu azınlık hakları ise, azınlığın kanunun tarafından belirlenen hallerde talepte bulunması sonucu, ortaklığın bu talepler doğrultusunda hareket etmesini sağlayan haklar olarak tanımlanmaktadır. Bahse konu durumlarda hakkın kullanılabilmesi için sadece olumsuz oy kullanmak yeterli değildir. Azınlık pay sahipleri söz konusu hakkı kullanmak için birlikte hareket etmelidirler. TTK'nın azınlık pay sahiplerine tanıdığı olumlu azınlık haklarını şöyle sıralayabiliriz. TTK'da düzenlenen olumlu azınlık hakları; genel kurulu toplantıya davet ve gündeme madde ekletme, özel denetçi atanmasını sağlama, bilanço görüşmelerini erteleme hakkıdır.

Bununla birlikte bazı yazarlar, azınlık haklarını genel kurul esnasında kullanılan ve genel kurul dışında kullanılan haklar olarak sınıflandırmaktadırlar. Özel denetçi tayinini talep etme, bilanço görüşmelerinin ertelenmesini talep etme talepleri genel kurul esnasında kullanılan azınlık hakları olarak nitelendirilmektedir. Bununla birlikte; genel kurulu olağanüstü toplantıya davet ve gündeme madde ekletme hakları ise genel kurul dışında kullanılan azınlık hakları olarak sınıflandırılmaktadır⁶⁹.

Olumsuz azınlık hakları olarak anılan hakların, hukuken düzenleme hakları sınıfı içerisinde yer alan yönetim hakları; olumlu azınlık hakları olarak nitelendirilen hakların ise talep hakları olduğu ifade edilmiştir. Hukuken düzenleme hakları içerisinde kabul edilen yönetim hakları incelendiğinde, hak sahibinin talebine dayalı olarak istenilen sonucun meydana gelmesi özelliğine dayandığı görülmektedir. Olumlu azınlık hakları olan talep hakları ise, hak sahibinin talebiyle bağlı olarak istenilen sonucun oluşmaması durumunda, mahkeme aracılığıyla söz konusu hakkın takip edilebilmesini mümkün kılmaktadır. Azınlık haklarının bu şekilde kanunda yer alması, anonim ortaklık pay

---

⁶⁷Rüzgâr Eser, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Azınlık Hakları", **Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, S. 89-90, Ocak-Şubat 2012, s. 83-98.

⁶⁸Yördem, **Azınlık Hakları**, s. 174.

⁶⁹Halime Barut, "6762 Ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunlarında Anonim Ortaklıklarda Azınlık Hakları", **TAAD**, Cilt:1,Yıl:3, Sayı:8 (20 Ocak 2012), s. 146, <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423934905.pdf>, e.t.: 01.02.2020

sahipleri arasında meydana gelebilecek menfaat çatışmalarının önlenmesini ya da en aza indirilmesini sağlamış bulunmaktadır⁷⁰.

---

⁷⁰Mehmet Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, 14. Baskı, Beta Basım Yayım, Şubat 2020, s. 170.

İKİNCİ BÖLÜM

AZINLIK HAKLARININ SINIFLANDIRILMASI

2.1. Genel Olarak Azınlık Hakları

Azınlık hakları, olumlu ve olumsuz azınlık hakları olmak üzere iki ana başlıkta incelenmiştir. Olumsuz azınlık haklarının, azınlık hakları sınıflandırılmasında yer almaması gerektiğini savunanlar azınlık haklarını genel kurul esnasında kullanılan ve genel kurul dışında kullanılan haklar olarak sınıflandırmaktadır. Çalışmamızda azınlık hakları, genel nitelik taşıyan olumlu ve olumsuz azınlık hakları sınıflandırması altında incelenecektir.

2.1.1. Olumlu-Olumsuz Azınlık Hakları

Olumlu azınlık hakları, azınlığın kendisine kanun ya da esas sözleşme ile tanınan haklar hususunda, istemde bulunmasına olanak veren hallerdir. Pay sahiplerinin haklarını kullanabilmeleri için olumsuz azınlık haklarında olduğu gibi sadece olumsuz oy kullanmaları yeterli kabul edilmemekle pay sahiplerinin belirli bir tutum ve hareket göstermesi gerekmektedir. Olumlu azınlık haklarının tamamı birer talep hakkıdır. Bu nedenle pay sahiplerinin taleplerinin reddi durumunda, talep hakkı ancak dava yolu ile ileri sürülebilir⁷¹.

Olumsuz azınlık hakları ise, azınlığın olumsuz oy kullanması ya da toplantıya katılmaması ile genel kurulda karar alınmasını engelleyen haklardır. TTK m. 559'da düzenlenen kuruluştan dolayı sorumlu olanların sulh ve ibralarının engellenmesi, azınlığa tanınan bir hak olup olumsuz azınlık hakkı olarak sınıflandırılmaktadır. Bununla birlikte ağırlaştırılmış yetersayı hallerinin de olumsuz azınlık hakkı olduğunu kabul eden yazarlar bulunmaktadır⁷². Bu görüşe göre azınlık, sermayenin onda birini temsil eden azınlık değil, ağırlaştırılmış yetersayılarının sağlanmasına toplantıya katılmayarak ya da olumsuz oy vererek engel olan azınlıktır⁷³.

⁷¹Altıntaş, **Azınlık Hakları**, s.16.

⁷²Birsel, **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, s. 631.

⁷³Birsel, **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, s. 627.

Olumsuz azınlık hakları sınıflandırmasını kabul etmeyen görüştekiler, azınlık haklarını kullanıldığı yer bakımından bir ayrıma tabi tutarak genel kurul esnasında ve genel kurulun dışında kullanılan azınlık hakları şeklinde bir sınıflandırmışlardır⁷⁴.

2.1.2. Genel Kurulda -Genel Kurul Dışında Kullanılan Azınlık Hakları

Azınlık haklarının kullanıldığı yere göre ayırım yapılarak sınıflandırılmasını kabul edenler, kanunun tanıdığı kuruluşun dolaylı sorumlu olanların sulh ve ibralarının engellenmesi hakkını ve ağırlaştırılmış yetersayı hallerini, azınlık hakkı olarak değerlendirmemektedirler. Kabul edilmeme gerekçesi olarak; bu hükümlerin sadece toplantı ve karar yeter sayılarına ilişkin hükümler olduğu ve çoğunluğu oluşturan pay sahiplerinin de genel kurula katılmayarak veya genel kurulda olumsuz oy kullanarak bir kararın alınmasına engel olabileceği gösterilmektedir. Bu görüşe göre olumsuz azınlık haklarının varlığı kabul edilmemektedir.

Helvacı ve Dural'ın tasnifine göre, TTK'da yer alan; azınlığın genel kurul toplantısına çağırması ve gündeme madde konulmasına yönelik istemi, nama yazılı pay senedi bastırılmasını isteme hakkı, denetçinin haklı nedenle görevden alınması ve yeni denetçi seçilmesine ilişkin dava hakkı genel kurul dışında kullanılan azınlık hakları olarak sınıflandırılmaktadır. Kanunda yer alan özel denetçi atanması istemi ve genel kurul toplantısındaki bilanço müzakerelerinin ertelenmesini talep hakkı tasnife göre genel kurul esnasında kullanılan azınlık hakları olarak yer almaktadır.

2.2. TTK'da Yer Alan Olumsuz Azınlık Hakları

Olumsuz azınlık hakları kavramı ile azınlığın genel kurul toplantısına katılmaması ve ya genel kurulda bir kararın alınabilmesi için gerekli çoğunluk sağlanmasına rağmen, olumsuz oy kullanarak kararın oluşmasına engel olmasını sağlayan haklar ifade edilmektedir⁷⁵.

Olumsuz azınlık hakları da çoğunluk ile azınlık arasındaki menfaat dengesinin korunmasını sağlamak amacıyla düzenlenmiştir. TTK'nın 559'uncu maddesinde yer alan azınlığın kuruluşun dolaylı sorumlu olanların sulh ve ibrasına engel olma hakkı, azınlığın olumsuz oy vererek karar alınmasına engel olduğu durumlardandır.

---

⁷⁴Ali Dural, Anonim Şirkette Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi. **Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu'na 65. Yaş Günü Armağanı**. Beta Yayınevi, İstanbul 2001, 179-192,

⁷⁵Gürsel Ünsal, Anonim Şirketlerde Menfaat Grupları, Pay Sahiplerine Tanınan Haklar ve Özellikle Azınlık Hakları, Gazi Üniversitesi SBE, **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, 1990, s.29

TTK uyarınca toplantı yapılabilmesi ve karar alınması için özel nisapların öngörölmüş olduğu hallerde de azınlık pay sahipleri olumsuz oy kullanarak çoğunluğun arzusuna uygun bir kararın çıkmasına engel olabilecektir. Bu nedenle, ağırlaştırılmış toplantı ve karar yetersayılarının da olumsuz azınlık haklarından sayılması gerektiği doktrinde hakim görüş oluşturmaktadır.

2.2.1. Toplantı ve Karar Yeter Sayıları

Toplantının yapılabilmesi ve karar alınabilmesi için özel nisapların öngörölmüş olduğu hallerde de olumsuz azınlık hakkının varlığı kabul edilmektedir. Bu gibi hallerde sermayenin belirli bir kısmına sahip olan pay sahipleri olumsuz oy kullanmak suretiyle belli bir hâkim grubun arzusuna uygun bir kararın çıkmasına engel olabilmektedir⁷⁶.

Dural, ağırlaştırılmış yetersayıların, azınlığı korumak için ön görölmemediğini, kanun koyucunun amacının önemli kararların alınmasında pay sahibinin katılımını sağlamak olduğunu ve ağırlaştırılmış nisabın öngöröldüğu hallerde bir talep hakkı niteliği olmadığını, bu durumda teknik anlamda bir azınlık hakkı düzenlendiğinin varsayılmayacağını belirtmiřtir⁷⁷. Ancak eTTK döneminde savunulan bu görüş TTK m. 421'in gerekçesi karşısında zayıflamıştır. Kanun gerekçesinde; toplantı ve karar nisabı ön göröldüğu, azlığın özellikle korunduđu⁷⁸ ifade edilerek toplantı yapmak ve karar alabilmek için özel nisapların öngörölmüş olduğu hallerde de olumsuz azınlık hakkının varlığı kabul edilmektedir.

Anonim şirket genel kurullarının toplantı ve karar yeter sayıları kanununun 418. ve 421. maddelerinde düzenlenmiştir. TTK'da tercih edilen nisap terimi Morođlu⁷⁹ ve Bahtiyar⁸⁰, tarafından eleştirilmiş, bu terimin Türkçe karşılığı olan yetersayı veya oran terimlerinin kullanılması gerektiği belirtilmiştir.

Diğer taraftan oydan yoksunluk hallerinde de azınlığın etkinliğinin arttığından söz edilebilir. TTK m. 436'da azınlığın etkisinin arttığı bir durum söz konusudur. Hükümde; pay sahibi kendisi, eşi, alt ve üst soyu veya bunların ortağı oldukları şahıs şirketleri ya da hâkimiyetleri altındaki sermaye şirketleri ile şirket arasındaki kişisel nitelikte bir işe

⁷⁶Ansay, s.255-256

⁷⁷Ali Dural, "Anonim şirkette Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi", **Prof. Dr. Oğuz İmregün'e Armağan**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakóltesi Yayınları İstanbul 1998, s. 189

⁷⁸<https://www.corpus.com.tr/#>, Türk Ticaret Kanunu m. 421 Gerekçesi, e.t.27.02.2020

⁷⁹Erdogan Moroğlu, **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler**, 8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Nisan 2016, s. 3.

⁸⁰ Mehmet Bahtiyar, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi", **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S.61, Ankara 2005, s.50.

veya işleme veya davaya ilişkin olan müzakerelerde oy kullanamayacaktır. Yine, şirket yönetim kurulu üyelerinin ve yönetimde görevli imza yetkisine sahip olan kimselerin, yönetim kurulu üyelerinin ibra edilmelerine ilişkin kararlarda kendilerine ait paylardan doğan oy haklarını kullanamayacağı belirtilmiştir. Ansay'a göre bu gibi hallerde sermaye sahipliği ile kullanılabilen oy sayısı arasındaki bağlantı bozulur ve azınlığın etkinliği artmış olur⁸¹.

Ağırlaştırılmış nisap öngörülen haller TTK'da azınlık hakkı olarak yer almamasına rağmen öğretide azınlık hakkı olarak nitelendirilmesi gerektiği savunulmuştur⁸².

Poroy'a göre; ağırlaştırılmış yeter sayıya göre toplanması ön görülen genel kurul toplantısına, azınlığın katılmaması veya katılarak çekimser kalması veya olumsuz oy kullanması, kararın oluşmasını engelleyecektir⁸³." Teknik anlamda bir azınlık hakkı söz konusudur.

Kanun koyucu, ortaklık ve pay sahiplerinin menfaatleri bakımından önem arz eden bazı kararların alınabilmesi için toplantı veya karar nisaplarının veya her iki nisabın da belirli bir çoğunluğa ulaşmasını öngörerek azınlığı korumuştur⁸⁴. Anonim şirkette yapılacak genel kurul toplantılarının yeter sayıları belirlenirken esas sermaye ölçü olarak alınmıştır.

Olağan işler hakkında karar verilebilmesi için; ilk toplantıda yeter sayı, toplantı ve karar yeter sayısı $\frac{1}{4}$ olarak belirlenmiştir. Esas sermayenin $\frac{1}{4}$ 'ü oranında payın vekâleten temsil olunması dahi yeterlidir. Belirlenen yeter sayı, ilk toplantıda sağlanamazsa, ikinci toplantıda kanun tarafından herhangi bir nisap aranmamıştır. Temsil olunan sermaye miktarına bakılmaksızın toplantı yapılacaktır. Toplantıda karar alınabilmesi için hazır bulunanların oy çokluğu yeterlidir. Buradan şu sonuca ulaşılabilir. İkinci toplantıya tek bir paya sahibinin dahi gelmesi durumunda toplantı yeter sayısı sağlanmış olacak ve bu durumda tek bir pay sahibince alınan kararlar kanuna uygun olacaktır⁸⁵.

6102 s. TTK, 6762 s.TTK'dan farklı olarak, m.418'debu nisabın toplantı süresince korunması şartı getirilmiştir. 6102 s. TTK'nın toplantı yapılmasına ilişkin getirdiği bir

---

⁸¹ANSAY, s.256.

⁸²Erdogan Moroğlu, "Anonim Şirkette Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlık ve İmtiyazlı Pay Sahiplerine Karşı Korunması", (Çoğunluk Pay Sahiplerinin Korunması), **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, 1994, C.17, s. 51.

⁸³Poroy ve Diğerleri,s. 433

⁸⁴Birsel, s. 632.

⁸⁵Oğuz İmregün, Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayılarının Esas Sözleşme İle Düzenlenmesi. **Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan**. İstanbul 2003: Beta Yayınevi, 441-454, s.443.

yenilik bulunmaktadır. Kanun hükmüne göre; nisabın toplantı süresince korunmasını şart olarak belirlenmiştir. Bu hükümlerle birlikte kanunda veya ana sözleşmede toplantı yapılabilmesi için öngörülen oranın bozulmasından önce genel kurulda alınan kararların geçersiz sayılması sonucunu doğuracaktır. Doktrinde maddenin bu şekliye düzenlenmesinin oldukça hatalı olduğu ifade edilmiştir. Çünkü gündeme bağlı olarak alınan her bir karar diğerinden bağımsızdır. Bu madde gündem maddelerinin bağımsızlığı ilkesine aykırılık taşımaktadır. Bu madde sonucu, genel kurulun gündemini oluşturan bazı maddeler karar bağlandıktan sonra toplantı oranı korunmazsa, daha önce alınan kararlar da geçersiz kabul edilecektir. Bununla birlikte oranın toplantı süresince korunması şartı, ilk toplantıda aranan dörtte birlik orana ulaşılmadığı takdirde ikinci toplantının yapılabilmesi için herhangi bir oran aranmayacağı hükmü ile bağdaşmamaktadır. İkinci toplantıda herhangi bir toplantı oranı aranmadan toplantı yapılabilecek iken sermayenin en az dörtte biri kadar bir toplantı oranı ile alınacak kararların geçersiz sayılmaması gerektiği savunulmuştur⁸⁶.

Ağırlaştırılmış nisap öngörülen haller TTK m. 421'de belirtilmiştir. Kanunda, ağırlaştırılmış nisap, anonim şirket ortaklığının devamını etkileyecek nitelikte önem arz eden konularda aranmaktadır.

TTK m. 421/1'de, esas sözleşmeyi değiştiren kararların şirket sermayesinin en azı yarısının temsiliyle toplanan genel kurulda mevcut oyların çoğunluğu ile alınacağı düzenlenmiştir. İlk toplantıda yetersayı sağlanamazsa, en geç bir ay içinde ikinci bir toplantı yapılabileceği, İkinci toplantı için yetersayının, şirket sermayesinin en az üçte biri olacağı belirtilmiştir. Bu yetersayı esas sözleşme ile daha ağırlaştırılabilir, ancak hafifletilemez. Bu hükümler, azınlığı koruma amacı ile konulan emredici nitelikteki hükümlerdir⁸⁷.

TTK m. 421/2'de oy birliği ile alınabilecek kararlar belirtilmiştir. Bu kararların şirketin temel yapısını değiştirdiği görülmektedir. Maddede düzenlenen bilanço zararlarının kapatılması için yükümlülük ve ikincil yükümlülük koyan kararlar ve şirketin merkezinin yurt dışına taşınmasına ilişkin kararların oy birliği ile alınabileceği düzenlenmiştir.

TTK m. 421/3 hükmü ile şirketin işletme konusunun tamamen değiştirilmesine, nama yazılı payların devrinin sınırlandırılmasına, imtiyazlı pay oluşturulmasına ilişkin kararların sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan payların sahiplerinin veya

⁸⁶Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**,s.223

⁸⁷Arsılanlı, s. 37, İmregün, Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayıları, s.445

temsilcilerinin olumlu oylarıyla alınabileceği düzenlenmiştir. Dolayısıyla TTK 421 de oy birliği ile alınabilecek kararlar azınlığın toplantıya katılmaması ya da olumlu oy kullanmaması sonucu alınamayacak, alınan karar yok hükmünde olacaktır.

TTK m. 421'in en az yüzde yetmiş beş nisap aradığı kararlar için de %25 oranında bir azınlığın toplantıya katılmaması ya da olumlu oy kullanmaması durumunda bu kararlar alınamayacak, alınan karar yok hükmünde sayılacaktır.

TTK'nın 473'üncü maddesinde, esas sermayenin azaltılmasına ilişkin genel kurul kararına 421'inci maddenin üçüncü fıkrasının birinci cümlesinin uygulanacağı söylenmiştir.

Sona erme sebeplerinin düzenlendiği 529'uncu maddede, anonim şirketin TTK m. 421/3-4'e uygun olarak alınan genel kurul kararıyla sona erebileceği düzenlenmiştir. TTK'nın tasfiyeden dönülmesi başlıklı 548'inci maddesinde, şirketin ana sözleşmede belirlenen süresinin veya genel kurul kararıyla sona ermesi durumlarında, pay sahipleri arasında şirket malvarlığının dağıtımına başlanılmış olmadıkça, genel kurulun sermayenin en az yüzde altmışının oyu ile şirketin devamına karar verebileceği ifade edilmiştir.

Kanunda yer alan bu maddelerde görüldüğü gibi açıkça azınlığa tanınmış bir hak bulunmamaktadır. Ancak azınlığa belirli bir tavır takılarak bile sonuç doğurma yetkisinin zımnen de olsa verildiği kabul edilmelidir. Kanun koyucunun özel nisap aradığı halleri açıkça azınlık hakkı olarak düzenlemediği, azınlığın varlığını doğal sonucu olarak bu hakların oluştuğunun kabulü daha doğru olacaktır.

2.2.2. Kuruluştan Dolayı Sorumlu Olanların Sulh ve İbraları

TTK m.559'da kuruluştan dolayı sorumlu olanların sulh ve ibrası düzenlenmiştir. Bu maddeye göre anonim ortaklığın kuruluşundan sorumlu olan pay sahipleri, şirketin tescil tarihinden itibaren dört yıl geçmedikçe, bu sorumluluktan kurtulamayacaklardır.

Kanunda öngörülen dört yıllık sürenin bitiminden sonra da, sulh ve ibra kararı alınabilmesi için azınlığın sulh ve ibra konusunda olumsuz oy kullanmaması gerekmektedir. Kanun koyucu tarafından, kuruluşdaki sorumluluk nedeniyle azınlığa ibrayı engelleme hakkı tanınmıştır. Ancak; baskın görüş, ibrayı engellemek için

azınlıkta kalanların çekimsiz kalmalarının yeterli olmadığı, açıkça aleyhte oy kullanmaları gerektiği yönündedir⁸⁸.

TTK m.559 hükmü bazı görüş ayrılıkları yaratmıştır. Bir görüşe göre; TTK m.559 hükmü ile azınlığa, olumsuz bir azınlık hakkının tanındığı kabul edilmelidir⁸⁹.

İkinci görüşe göre, azınlık haklarının talep hak olması gerektiğinden bahisle, TTK m.559 hükmünde yer alan hakkın talep hak şeklinde kullanılmadığını ve bu nedenle bu hakkın teknik anlamda bir azınlık hakkı olmadığını ifade etmiştir. Azınlığı korumak amacı ile düzenlenen bütün hükümlerin teknik anlamda azınlık hakkı olmadığı ifade edilmiştir. Bu görüşte olanlara göre yalnızca talep hakkı olarak düzenlenen haklar teknik anlamda azınlık hakkı olarak nitelendirilebilir⁹⁰.

Kanaatimizce kanun koyucu tarafından, kanunda yer alan maddelerde açıkça azınlığa bu hak tanındığı için teknik anlamda azınlık hakkının varlığından bahsetmek mümkündür. Azınlık ibraya yönelik olumsuz oy kullandığı takdirde bu şekilde bir sonuç oluşacağı gözetildiğinde bu hakkın azınlığı korumak amacıyla getirildiği söylenebilir. Kanunda yer alan ibranın şekilde yapılması gerektiğine ilişkin bir açıklama bulunmamasına rağmen genel hukuk normları ve ilkeleri gereğince bu konu açıklanmaya çalışılacaktır.

TTK ibranın içeriğinin ne şekilde olacağı hususunu düzenlememiştir. Yargıtay, ibranın açık şekilde yapılması gerektiği görüşündedir⁹¹.

Yargıtay 11. H.D.'nin 13.05.2013 tarihli ve 2012/10887 E. – 2013/9792 K. sayılı kararında ibranın açık olması gerektiği belirtilmiştir. Bu çerçevede, şirket hilafına hareket eden anonim şirketin yönetim kurulu üyelerinin, genel kurulda ibrası için görüşme yapılırken, genel nitelikte bir ibra talebi yerine, varsa oluşan zararın tutarını, sebeplerini ve bu konuda kusurları bulunmadığını açıkça ortakların bilgisine sunmaları, ibra kararının bu konular üzerinde müzakere edilerek alınmasını temin etmeleri ve toplantı tutanağına müzakere edilen hususları şüpheye yer vermeyecek şekilde açıkça

---

⁸⁸Aydın Çelik, **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Kasım 2007, s.1. <http://www.acecik.av.tr/yayin2.html>, e.t.: 01.03.2020

⁸⁹Oğuz İmregün, **Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları Ve Bunları Telif Çareleri**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1962 (Anılış: Menfaat). ,s. 54. , Zühtü Aytaç, **Anonim Ortaklıklarda İbra**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1982, s.107.

⁹⁰Helvacı, **Azınlık Hakları**, s. 299

⁹¹Soner Altaş, “Anonim Şirkette İbra Kararı Alınırken Uyulacak Usul ve Oy Hakkından Yoksunluk Hali”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt:13 Sayı:143, Ankara 2018 s. 58

yazılmasını sağlamaları olası bir davada ortaya çıkabilecek olumsuz sonuçları ortadan kaldırabilir⁹².

Sulh ve ibraya olumsuz oy verecek olan azınlığın, toplantıya katılan payların onda biri değil, şirketin esas sermayesinin onda biri olduğu ise unutulmamalıdır⁹³.

İbranın engellenmesi hakkı mutlak bir hak olup, esas sözleşme ile bertaraf edilemez ve daraltılamaz⁹⁴. Hakkın daraltılamayacağı ifadesiyle kastedilen, kanunla belirtilen orana sahip azınlık pay sahiplerinin haiz olduğu ibraya engel olma hakkının daha yüksek oranda sermayeyi temsil edenlere tanınamayacağıdır. Özetle, ibraya engel olma hakkını haiz azınlığı tespit eden oran, esas sözleşmeyle daha yüksek bir orana tabi kılınamaz, aksi takdirde azınlık hakkının kapsamı kanunun amacına aykırı olarak daraltılmış olur⁹⁵.

Azınlığın olumsuz oy kullanmak suretiyle ibrayı engellediği durumda ilgililer, ancak mahkemeye başvurup, ibra davası yoluyla sorumluluktan kurtulabilirler⁹⁶.

TTK'nın 559'uncu hükmünün gerekçesinde, hükmün eTTK'da yer alan 310'uncu maddenin tekrarı olduğu belirtilmiştir⁹⁷. Ancak iki madde karşılaştırıldığında bunun doğru olmadığı görülmektedir. TTK m. 559, eTTK m. 310'dan farklı olarak sermaye artırım işlemlerini de kapsamaktadır. Bir başka deyişle TTK, sermaye artırım işlemlerini, aynen kuruluş işlemlerindeki sorumluluk gibi değerlendirmektedir⁹⁸.

Eriş, TTK'nın bu düzenlemesi sonucu, her sermaye artırımını ve tescilinden sonra, maddede öngörülen dört yıllık evrenin, her sermaye artırımını için yeniden başlayacağı tespitinde bulunmuştur⁹⁹.

Diğer taraftan bakıldığında, TTK 559'un gerekçesinde mevcut durumun korunduğu belirtilmişse de, eTTK m. 341 uyarınca azınlık yönetim kurulunun ibra edilmemesi yönünde oy kullanırsa, yönetim kurulu üyelerinin sorumluluğu eTTK. m. 336'da belirtilen sorumluluk hallerini de kapsayacaktır¹⁰⁰.

---

⁹²Altaş, **Anonim Şirkette İbra**, s. 59

⁹³İmregün, **Kara Ticareti**, s. 404.

⁹⁴Hayri Domaniç, **Anonim Şirketlerin Kuruluşundan Doğan Hukuki Mesuliyet**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1964, s. 93, DOMANIÇ, **TTK Şerhi-II**, s. 410.

⁹⁵Sergül Balsever, "Kuruş ve Sermaye Artırımında İbra", **İstanbul Hukuk Mecmuası**, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2018, s.171.

⁹⁶İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, s.87.

⁹⁷www.corpus.com.tr/#, TTK m.559 Gerekçesi, e.t.:01.03.2020

⁹⁸Ender Dedeoğlu/ Oğuzhan Sapan, Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu, **Ankara Barosu Yayınları**, Ankara 2013, s. 87

⁹⁹Gönen Eriş, **Ticari İşletme ve Şirketler**, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014, s.3639

¹⁰⁰Barut, **Azınlık Hakları**, s.147

Eski kanunda birçok durumda azınlığın bu hakkı kullanabileceği belirtilmiştir. Eski kanun döneminde birçok halin yönetim kurulunun sorumluluğuna yol açabildiği görülmektedir. 6102 sayılı TTK'da ise yönetim kurulunun sorumluluğunun sınırlandırıldığı, sadece bahsedildiği gibi kuruluş ve sermaye artırımından doğan hallerle sınırlı hale getirildiği görülmektedir. Öğretide haklı olarak bu düzenlemenin, azınlık ve çoğunluk pay sahipleri arasında mevcut bulunan hukuki dengeyi çoğunluk pay sahipleri lehine bozduğu için sakıncalı olduğu ifade edilmiştir. Sonuç olarak, tek bir pay sahibinin ve azınlık pay sahiplerinin, uğradığı dolaylı zararlar nedeniyle tazminat davası açabilme hakları önemli ölçüde sınırlandırılmıştır¹⁰¹.

Kanun koyucu tarafından hakkın kullanımının bu şekilde konu bakımından sınırlandırılması, uygulanmasındaki amaca ulaşılabilmesi için bir engel teşkil etmektedir. Yönetim kurulu şirketin devamlı surette faaliyetine ilişkin kararlar veren bu kararları uygulayan zorunlu bir organdır. Bu nedenle yönetim kurulunda bulunmayan azınlık pay sahiplerinin bilgisi dışında şirketin ve kendisinin aleyhine sonuçlar ortaya çıkabilecektir. Azınlığa sadece kuruluştan dolayı ibra etmeme hakkı tanınması yeterli olmayıp bu hakkın çoğunluk menfaatini zedelemeyecek şekilde genişletilmesinin doğru olduğu görüşündeyiz.

Azınlığın, TTK m. 559 uyarınca aldığı kararın iptalinin istenip istenemeyeceği konusunda bir açıklık bulunmamaktadır. Doktrinde tartışma konusu olan bu durumda, Moroğlu'na göre azınlık pay sahipleri kararları da, oy çokluğu ile alınan kararlar gibi özel kurul kararı niteliğindedir ve bu kararların da TTK'nın 445'inci ve devamı maddeleri hükümlerine göre iptalleri mümkündür. Ayrıca yazar açılacak diğer pay sahiplerince açılacak iptal davasının şirkete değil azınlığa yöneltilmesi gerektiğini ifade etmiştir¹⁰². Kanaatimizce, genel kurul kararlarının iptali şirket tüzel kişiliğine yönelmesi gereken kararlar olup, bu şekilde azınlığa husumet yöneltilmesiyle maddenin amacı aşılmış olur. Alınan karar sonuç itibariyle bir genel kurul kararı olup, azınlığın tek başına davalı gösterilmesinde hukuki yarar bulunmadığı gibi davalı sıfatı da taşımayacağı açıktır.

2.3. Olumlu Azınlık Hakları

Azınlık hakları sınıflandırmasında bir diğer başlık olumlu azınlık haklarıdır. Azınlığın kendisine tanınan hakkı somut bir talepte bulunarak kullandığı durumlarda bu

¹⁰¹Moroğlu, *Değerlendirme ve Öneriler*, s.322

¹⁰²Moroğlu, *Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü*, s. 182-183.

hakların varlığından söze edilebilir¹⁰³. Sadece olumsuz oy kullanılmasının yeterli olmaması olumlu azınlık haklarını olumsuz azınlık haklarından ayıran en önemli özelliktir. Olumlu azınlık hakları kanununun öngördüğü belirli bir davranış sergilenerek kullanılabilir.

Denetçinin haklı nedenle görevden alınması, yönetim kurulunda temsil edilmesi hakkı yeni denetçi seçilmesini dava hakkı, genel kurul toplantısındaki finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesini talep etme hakkı, genel kurulu toplantıya çağırma ve gündeme madde konulmasını isteme hakkı, özel denetçi atanması talebi, nama yazılı pay senedi bastırılmasını isteme hakkı ve haklı nedenle şirketin feshini talep hakkı, TTK’da olumlu azınlık hakları olarak düzenlemiştir. Azınlığın denetçilere şikâyet hakkına ise 6102 sayılı TTK’da yer verilmemiştir¹⁰⁴. Kanundan da görüldüğü üzere belirli bir şekilde yapılacak, sonucu etkileyecek aktif davranışlar olumlu azınlık hakları olarak yer almaktadır.

2.3.1. Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsil Edilme Hakkı

6102 sayılı TTK ile yönetim kurulunda belirli grupların temsil edilmesi hakkı düzenlenmiştir. eTTK’da diğer pay gruplarının ya da azınlık pay sahiplerinin yönetim kurulunda temsiline ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. TTK m. 360 hükmü ile azınlığa ve diğer özel pay sahibi gruplarına yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınabileceği düzenlenmiştir.

Tekinalp, yönetim kurulunda temsil edilme hakkı bakımından, azınlık oranının en az kanuni oran kadar olması gerekmediğini ifade etmiştir¹⁰⁵.

Yönetim kurulunda temsil hakkı, esas sözleşme ile tanınma şartına bağlı bir azınlık hakkıdır¹⁰⁶. TTK m. 360 hükmüne göre temsil edilme hakkı, ancak esas sözleşmede buna ilişkin bir hüküm bulunması halinde var olacaktır. Azınlığa yönetim kurulunda temsil edilme hakkı iki şekilde tanınabilir. İlk olarak esas sözleşmede, yönetim kurulu üyelerinin, belirlenen pay grupları, özellik ve nitelikleriyle belirli bir grup meydana getiren pay sahipleri ve azınlık pay sahipleri arasından seçileceği öngörülebilir. Bir diğer yöntem de özellikleri belirtilen pay sahiplerine, esas sözleşme ile yönetim kurulu

¹⁰³Birsel, **Azınlık Hakları**,s. 639.

¹⁰⁴Altıntaş, **Azınlık Hakları**, s.23

¹⁰⁵Ünal Tekinalp, **Sermaye Şirketlerinin Yeni Hukuku**, Vedat Kitapçılık, 4. Baskı, İstanbul 2016, N. 12-19

¹⁰⁶Mete Özgür Falcıoğlu, “Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsili” (Editör Erol ULUSOY), **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, 1. Baskı. Bilge Yayınevi, Ankara 2014, S.153

üyeliğine önerme hakkı tanınmasıdır. Haklı bir sebep bulunmadıkça azınlığın bu hakkını kullanmasının genel kurul tarafından engellenemeyeceği maddede açıkça düzenlenmiştir.

TTK m. 360 hükmünün gerekçesinde, bu hükmün uygulanabilmesi için, hem azınlığın hem de bahse konu diğer pay sahipleri gruplarının belirlenebilir olması gerektiği vurgulanmıştır. Yine gerekçede, belirli pay sahipleri gruplarının işletme ve meslek konuları gibi ölçütlerle belirlenebileceği fakat esasen azınlığın belirlenebilir olması gerektiği de belirtilmiştir¹⁰⁷. Bazı durumlarda azınlığın belirlenebilmesi için yüzdeler yeterli olmayabilir. Bu nedenle pay senetlerinin sayıları ve numaraları ayırt edilebilirlik yönünden kullanışlı kıstaslardır.

TTK m. 360 hükmüne göre yönetim kurulunda temsil edilme hakkı tanınan paylar imtiyazlı olarak nitelendirilecektir. Bu hüküm TTK m. 478’de sayılan imtiyazlı payların bir istisnasıdır¹⁰⁸. İlgili hükümde imtiyaz; tasfiye payı, kâr payı, rüçhan ve oy hakkı gibi haklarda, paya tanınan üstün nitelikli bir hak olarak tanımlanmaktadır. Bununla birlikte TTK m. 360 hükmü ile belirli grupların yönetim kurulunda temsil edilme imtiyazı, paya değil, azınlık pay sahiplerine ve özel nitelikli pay sahiplerine tanınmıştır. Belirlenen pay sahipleri grupları ile azınlık pay sahiplerine tanınan bu imtiyaz, paylardan bağımsız olarak doğrudan kişilere tanınmaktadır¹⁰⁹.

Madde gerekçesine bakıldığında 478. maddeye getirilen istisnanın nedeni açıklanmıştır. Buna göre; 6762 sayılı eTTK’da bu tür bir istisna düzenlenmemesine rağmen Yargıtay’ın uzun süreden beri “grup imtiyazı” nı benimsediği görülmektedir¹¹⁰.

Yargıtay 11. HD. 18.10.1993 tarihli, 1992/6626 E. - 1993/6317 K. sayılı kararında belirli gruplara imtiyaz tanınabileceğini ifade ederek uygulama ile istisna tanındığı ortaya konulmuştur. Yargıtay’ın bu şekildeki içtihatları ve uygulamada sadece paya imtiyaz tanınabileceği kuralının aksine belirli gruplara seçim konusunda imtiyazlar tanınması durumu meydana geldiğinden, kanun koyucu uygulama ile kanun arasındaki farklılığın giderilmesi yönünde doğru bir karar vererek grup imtiyazı kavramına kanunilik kazandırmıştır.

Moroğlu’na göre, TTK 360’ ıncı maddede yer alan “haklı bir sebep bulunmadığı takdirde” ifadesi hakkın kullanılmasını kâğıt üzerinde bırakacaktır. Zira çoğunluk pay

¹⁰⁷<https://www.corpus.com.tr/#>, TTK m. 360 gerekçesi, e.t.:02.03.2020

¹⁰⁸Zühtü Aytaç, Yeni Türk Ticaret Kanunu’nda Düzenlenen Pay Sahipliği Haklarının Değerlendirilmesi, **Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 339

¹⁰⁹Barut, **Azınlık Hakları**, s. 171.

¹¹⁰<https://www.corpus.com.tr/#>, TTK m. 360 gerekçesi, e.t.:02.03.2020

sahiplerince herhangi bir haklı neden ileri sürülerek önerilen ya da belirli pay grubuna ve azınlığa dâhil başka birini seçmeyerek, açılacak dava sonuna kadar şirketi yönetebileceği bir durum oluşabilir. Bu nedenle yazar hükmün değiştirilerek “*Yönetim kurulu üyeliğine önerilen aday veya aday gösterilen belirli pay grubuna veya azınlık pay sahiplerine dâhil bir pay sahibinin seçilmesinin zorunlu hale getirilmesini, Şirket veya pay sahiplerinin bu seçimin haklı nedenlerle iptalini dava edebileceği...*” şeklinde yeniden düzenlenmesini önermektedir¹¹¹. Çoğunluk pay sahiplerine bu şekilde bir şart getirilmediği takdirde kanun tarafından konulan hükmün uygulanabilirliği tartışmaya açık olacaktır. Çünkü anonim şirkette çoğunluğu elinde bulunduran egemen pay sahipleri şirketin devamına ilişkin kararları tek başlarına alabilecek, hukuken korunmaya çalışılan menfaat dengesi ihlal edilecektir.

Azınlık tarafından aday olarak gösterilen kimsenin haklı bir neden bulunmaksızın seçilmemesi durumunda, genel kurul kararının iptali mahkemeden talep edilebilecektir¹¹².

2.3.2. Azınlığın Denetçiyi Haklı Nedenle Görevden Alma ve Yeni Denetçi Seçilmesini Dava Hakkı

6102 sayılı TTK ile azınlığa tanınan haklardan biri de denetçinin haklı neden gösterilerek görevden alınmasını ve yeni denetçi seçilmesini dava yoluyla talep hakkıdır. Kanununun 399. maddesinin dört ve beşinci fıkralarında yer alan düzenleme uyarınca azınlık, haklı sebeplerin varlığında mahkemeden yeni denetçi seçilmesini isteyebilecektir.

TTK sistemine göre hesap denetçisi ve özel denetçi olmak üzere iki tür denetçi vardır. Özel denetçi mahkeme tarafından atanan denetçilere verilen isimdir. Hesap denetçisi ise, TTK m. 399/I hükmüne göre, şirket genel kurulunca seçilir. Genel kurulun bu yetkisi devredilmez niteliktedir. Seçilen denetçi ile bir sözleşme yapılmakta olup bu sözleşme yönetim kurulu tarafından imzalanacaktır. Denetçinin fesih ihbarı bulunması durumunda ise istisnai olarak yönetim kurulu geçici süreyle görev yapmak üzere bir denetçi seçmekte ve seçilen denetçiyi genel kurulun onayına sunmaktadır.

TTK'nın yeni sistemi uyarınca genel kurul tarafından seçilen denetçinin anonim şirket tarafından görevden alınması söz konusu olamayacaktır. (TTK m. 399/II). Bu

¹¹¹Moroğlu, *Değerlendirme ve Öneriler*, s.151

¹¹²Falcıoğlu, *Şirketlerde Azınlık Hakları*, s. 164

hüküm ile birlikte, denetçi ile karşılıklı imzalanan sözleşmenin kural olarak feshedilemeyeceği kabul edilmiş ve yönetim kurulu tarafından istenmeyen denetçiyi görevden almasının önü kapatılmıştır. Söz konusu kural “denetçi teminatı” ilkesine göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır. “Denetçi teminatı” olarak adlandırılan bu ilkeye TTK’da yer verilmesinin nedeni, denetçinin görevden azledilme korkusu olmadan görevini ifa etmesini sağlamaktır¹¹³.

TTK m. 399/IV hükmüne göre haklı nedenlerin varlığı durumunda, yönetim kurulu ve azınlık pay sahiplerinin talebi neticesinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesi tarafından başka bir denetçi atanabilecektir. Dava açabilecek kimseler hükümde sınırlı sayıda sayılmıştır. Hükmün gerekçesinde de belirtildiği gibi esas sözleşme ile dava açmaya yetkili olanların kapsamı genişletilemeyeceği gibi azınlığın tayini için belirlenen oran yüzde yükseltme yönünde değiştirilemez¹¹⁴.

Genel kurulun seçtiği denetçi, yönetim kurulu tarafından ticaret siciline tescil ettirilir. TTSG’de ilan edilen bu husus şirketin internet sitesinde de yayımlanır. Görevden alma ve yeni denetçi atama davası için kanunda hak düşürücü süre öngörülmüştür. Kanun hükmüne göre; denetçi seçiminin TTSG’de ilanından itibaren üç hafta içinde görevden alınması ve yeni denetçi atanması için dava açılabilir. Dava hakkı yenilik doğuran bir hakka ilişkin olduğu için üç haftalık süre hak düşürücü niteliktedir. Sürenin denetçinin TTSG’de ilanından itibaren başlatılması doktrinde eleştirilmiş ve sürenin haklı nedenin doğumundan itibaren başlatılması gerektiği belirtilmiştir¹¹⁵.

Mahkeme tarafından atanan denetçi için görevden alma davasının açılması söz konusu değildir. Mahkemenin atadığı denetçinin kişiliğinden doğan haklı bir sebep mevcut ise bu sebep denetçiyi atayan mahkeme tarafından incelenir ve karara bağlanır¹¹⁶.

Azınlığın görevden alma davasını açabilmesi için genel kurul kararlarının iptali davasında geçerli olan bazı şartlar getirilmiştir. Bu şartlar; denetçinin seçileceği genel kurulda olumsuz oy kullanılması ve bu olumsuz oyun tutanağa geçirilmiş olmasıdır. TTK, bu hususun şirketin işleyişini yavaşlatmaması için sadece bu iki şartı aramamış, tüm bunlara ek olarak olumsuz oy kullanacak olan azınlığın seçim yapılan genel kurul

¹¹³Tekinalp, **Sermaye Şirketlerinin Yeni Hukuku**, N.17-32

¹¹⁴<https://www.corpus.com.tr/#>, TTK m. 399 gerekçesi, e.t.:03.03.2020

¹¹⁵Aytaç Köksal, **Bağımsız Denetim Sözleşmesi**, 1. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul 2009, s.382-383; Mehmet Bahtiyar, **Türk Ticaret Kanunu Tasarısı Toplantıları**, 1. Baskı, **Türkiye Barolar Birliği Yayınları**, Ankara 2008, s. 842., Ertan Demirkapı/ Nedim Meriç, “Anonim Şirkette Denetçinin Değiştirilmesi Davasının Azınlık Tarafından Açılması Halinde Usul Hukukuna İlişkin Sorunlar”, **BATİDER**, C: 30, S: 2, Haziran 2014, s. 59.

¹¹⁶Demirkapı/ Meriç, **Denetçinin Değiştirilmesi Davası**, s. 40.

toplantısından itibaren geriye doğru en az üç aydır, şirketin pay sahibi sıfatını taşıyor olması şartını da aramaktadır. Azınlığın davacı olduğu bu davada, davalı denetçidir. Şirket ise ilgisi nedeni ile fer'i müdahil olarak davalı ya da davacı yanında davaya katılabilir¹¹⁷.

Mahkeme ilgililerin dava açma yetkisini inceler ve denetçinin kişiliğine ilişkin haklı bir sebebin varlığını değerlendirerek karar verir. TTK m. 399 gerekçesinde¹¹⁸ haklı neden unsuru ile denetçinin kişiliğinden kaynaklanan sebeplerin kastedildiği belirtilmiş, sır saklama yükümlülüğüne riayetsizlik mesleki bilgi yetersizliği, çalışma şekli, itibar kaybı gibi durumlar haklı neden olarak belirtilmiştir. Ancak madde gerekçesinden anlaşılacağı üzere bu durumların haklı neden sayılabilmesi için somut olaylarla desteklenmesi gerekmektedir.

Denetçinin haklı nedene dayanılarak değiştirilmesinin istendiği davada denetçi ve şirket arasındaki hukuki ilişkinin sona erdirilmesi amaçlandığından bu dava çekişmeli yargı faaliyetindedir¹¹⁹.

Bu davada temyiz yolunun açık tutulması gerektiği, aksi durumun, hakkın özüne müdahale niteliğinde olduğu vurgulanmış¹²⁰, buna karşılık temyiz süresince denetim mekanizmasının askıda kalmaması için denetçinin yerine mahkemece görevlendirilen kişinin denetçinin görevini yapması gerektiği belirtilmiştir¹²¹.

2.3.3. Azınlığın Genel Kurulu Toplantıya Çağırma ve Gündeme Madde Ekletme Hakkı

6102 s. TTK m. 410 vd. ile anonim şirket genel kurulunu davet etmeye yetkili ve görevli organlar belirtilmiştir. Kanuna göre, yönetim kurulu, görevleri alanına giren konularda tasfiye memurları ve belirli şartların varlığı durumunda mahkemeden izin alınarak tek bir pay sahibi dahi genel kurulu toplantıya çağırabilecektir. Bununla birlikte azınlık pay sahiplerinin, yazılı olmak, toplantı yapılması için gerekli olan sebepleri ve gündemi belirtmek koşuluyla genel kurulun toplantıya çağrılmasını yönetim kurulundan isteyebileceği veya genel kurul hali hazırda toplanacak ise, görüşülerek karara bağlanması istenilen hususların gündemde yer almasını talep edebileceği belirtilmiştir. İlk olarak TTK m. 410 hükmü genel kurulu toplantıya kimlerin davet etmeye yetkili ve

¹¹⁷Demirkapı/ Meriç, **Denetçinin Değiştirilmesi Davası**, s. 56.

¹¹⁸<https://www.corpus.com.tr/#>, TTK m. 399 gerekçesi, e.t.:03.03.2020

¹¹⁹Demirkapı/ Meriç, **Denetçinin Değiştirilmesi Davası**, s. 57.

¹²⁰Demirkapı/ Meriç, **Denetçinin Değiştirilmesi Davası** s. 134.

¹²¹Demirkapı/ Meriç, **Denetçinin Değiştirilmesi Davası**, s. 70.

görevli olduğunu düzenlemektedir. Davete yetkili ve görevli organlar belirtildikten sonra ise devam eden maddelerde azınlığın anonim şirket genel kurulunu davete yetkisine yer verilmiştir.

Kanunun azınlık oluşturmak için aradığı oranda paya sahip olmayan ortaklar, ancak yönetim kurulunun çağrı yetkisini kullanamayacak ölçüde işlevsiz kaldığı hallerle sınırlı olmak üzere genel kurulun toplantısı yapılmasını mahkmeden isteyebilir. TTK ise azınlık pay sahiplerine böyle bir sınırlama getirmemiştir. Azınlık, herhangi bir sınırlama olmaksızın genel kurulun toplantıya çağırılmasını ve toplanacak genel kurulda gündeme madde eklenmesini talep etme hakkına sahiptir. Genel kurulun, yönetim kurulunca toplantıya çağırılmasını isteme hakkını kullanabilecek olanlar, azınlık pay sahipleri olabileceği gibi, esas sözleşmeye konulacak bir hükümle esas sermayenin onda birine sahip olmayan pay sahiplerine de bu hak tanınabilecektir. TTK, gündeme madde ekletme hakkı için onda birlik oranın indirilebileceğini açıkça ifade etmediğinden bu oranın yalnızca çağrıda bulunma için indirilebileceği savunulabilir.

Azınlık, taleplerini öncelikle yazılı şekilde yönetim kuruluna yapacaktır. eTTK'da yer alan yönetim kurulunun olumlu cevap vermemesi üzerine denetçilere başvurma zorunluluğuna, denetçilerin organ sıfatının kaldırılmasına bağlı olarak TTK'da yer verilmemiştir¹²².

TTK m. 411 hükmüne göre azınlığın taleplerindeki haklı ve gerekli sebepleri bildirmesi gerekmektedir. Başvuruların gerekçesiz yapılması durumunda gündemin hazırlanması mümkün değildir. Hüküm, azınlığın talebini bir gündem eşliğinde yapmasını öngördüğü için bu halde toplantıda uygulanacak gündem hazır olmalıdır¹²³.

Azınlık pay sahiplerinin yönetim kuruluna bu talepleri iletebilmesi için, şirketin kanun ve esas sözleşmede belirtilen usule uygun seçilmiş, yetkisi ve görevi devam eden bir yönetim organı bulunmalıdır¹²⁴. Azınlık genel kurulda görüşülmesini istediği konuların gündeme eklenmesi talebini yönetim kuruluna kanunda belirtilen süre içerisinde başvurmalıdır. TTK m. 411/II' de azınlığın talebini, çağrı ilanının TTSG'de yayımlanması için gereken ilan ücretinin yatırılma tarihine kadar yönetim kuruluna ulaştırması gerektiği belirtilmiştir. TTK. m. 411/2 gerekçesinde ilan ücreti yatırılması tarihinin ispat ve zaman açısından uygun olması nedeniyle belirlendiği ifade

---

¹²²Bilgili, s.283

¹²³Tekinalp, **Sermaye Şirketleri**, N. 13-22

¹²⁴<https://www.corpus.com.tr/#>, Yrg. 11. H.D. 2008/1705 Es. – 2008/3958 Kr. 27.03.2008 T, e.t.: 06.03.2020

edilmiştir¹²⁵. Ancak uygulamada çoğu zaman kurul çağrı ilan harcını azınlık pay sahiplerinin gündemi öğrenmesinden önce yatırarak azlığın bu hakkını kullanmasını engelleyebilecektir. Çağrı usulüne uyularak yapılacak genel kurulların gündemine, ancak TTSG 'de ilan yayımlanmasına ilişkin ücretin yatırılması tarihine kadar madde eklenmesi talebinde bulunulabilecektir. Bu süre dolduktan sonra, genel kurul henüz yapılmamış olsa bile böyle bir talepte bulunulamayacağı gibi, gündeme bağlılık ilkesi uyarınca oybirliği ile olsa dahi genel kurul sırasında gündeme madde eklenemez.

*Moroğlu*¹²⁶, ilan harcının yatırılmasının azınlığın çağrıyı ve gündemi öğrenmesinden çok daha önce olacağını ve bu nedenle hükmün işlevini yerine getirmesinin mümkün olmadığını belirterek, maddeyi bu yönüyle eleştirmiştir. Kanaatimizce de azınlığa böyle bir zaman sınırlaması getirilmesi hakkın etkili bir biçimde kullanılamaması sonucunu doğurmaktadır.

Azınlığın, TTK m. 411 uyarınca yönetim kuruluna noter aracılığıyla ve genel kurulun toplanmasını istediği gerektirici sebepleri yazarak başvurusunun şart olduğu belirtilmiştir. TTK m. 411/1 de yazılı şekilde başvuru yapılacağı hükmü düzenlenmişse de TTK m. 411/3 te başvurunun noter aracılığıyla yapılması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Kanun gerekçesinde, yönetim kuruluna başvurunun zorunlu olduğu belirtildiğinden bu yolun tüketilmiş olması gerekir. Bunun ispatı içinde çağrı ve gündeme madde konulması talebinin noter aracılığıyla yapılması zorunluluğu getirilmiştir¹²⁷. Buna göre başvuru tarihinin yarattığı sorunların önüne geçmek amacıyla noter aracılığıyla başvurunun zorunlu hale getirildiği belirtilmiştir. Çünkü mahkemenin bu hususta izin verebilmesi için yönetim kuruluna başvuru yapılması ön şart olarak görülmektedir. Konuya ilişkin; Yrg. 11. H.D. 2012/13135 E. – 2014/3515 K. 25.02.2014 Tarihli ilamında TTK 411 'de düzenlenen prosedüre uymadan dava açmakta hukuki yarar bulunmadığını¹²⁸ ifade etmiştir.

Yönetim kurulu, azınlığın kendisine yaptığı bu başvuru sonucu iki şekilde hareket edebilir.

---

¹²⁵<https://www.corpus.com.tr/#>, TTK m. 411/2 gerekçesi, e.t.: 12.03.2020

¹²⁶Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 201.

¹²⁷<https://www.corpus.com.tr/#>, TTK m. 411/3 gerekçesi, e.t.: 12.03.2020

¹²⁸<https://www.corpus.com.tr/#>, Yargıtay 11. H.D. 25.02.2014 Tarih, 2012/13135 Esas –2014/3515 Karar, e.t.: 12.03.2020

2.3.3.1. Yönetim Kurulunun Azınlığın Talebini Kabul Etmesi

Yönetim kurulu, azınlık pay sahiplerinin genel kurulun toplantıya çağırılması veya hali hazırda toplanacaksa gündeme madde konulması istemini kabul edebilir. TTK 411/4 uyarınca bu istem kabul edilirse Genel kurul en geç kırk beş gün içinde toplantı gerçekleştirilebilecek şekilde davet edilmelidir. 45 günlük süre toplantının yapılması için öngörülen azami süredir¹²⁹.

Yönetim kurulunun, azınlığın talebini kabul etmesine karşın kırk beş gün içinde toplantının yapılmasına yönelik gerekli işlemleri yapmaması durumunda 411/4 gereği çağrı istem sahiplerince yapılır. Ancak, azınlık pay sahiplerinin çoğu zaman çağrının ve toplantının yapılması için gerekli bilgi ve donanımına sahip olamayacağı göz önünde bulundurulmadan bu düzenleme yapılmıştır. Kendigelen'in de belirttiği gibi, TTK'nın 412'nci maddesinde düzenlenen çağrı için kayyım atanması prosedürünün bu durumda da uygulanmasının öngörülmesi daha uygun olacağı kanaatindeyiz¹³⁰.

TTK 411/4. fıkra gerekçesinde toplantının aylarca sonra yapılması ihtimalini engellemek için 45 günlük süre öngörüldüğü, yönetim kurulunun bu süre içerisinde toplantı yapılacak şekilde eylemde bulunmaması halinde talep sahiplerinin mahkeme kararına gerek olmaksızın toplantı yapılması için gerekli işlemleri yapabileceği ifade edilmektedir¹³¹. Yönetim kuruluna kanun hükmü gereği tanınan 45 günlük süre yönetim kurulunca karar alınan tarihten başlamaktadır.

2.3.3.2. Yönetim Kurulunun Azınlığın Talebini Reddetmesi

Yönetim kurulu, azınlığın genel kurulun toplantıya çağırılması veya gündeme madde konulması talebini reddedebilir. Yönetim kurulu, azınlığın ileri sürdüğü gerekçeleri değerlendirme yetkisine sahiptir. Can'a göre, kendisinden talepte bulunan yönetim kurulu, azınlığın istemi üzerine şartların gerçekleştiğini tespit etse dahi toplantı yapma ve gündeme madde ekleme hususunda takdir yetkisine sahip olduğundan, azınlığın talebini reddedebilir¹³². Ancak yönetim kurulu azınlığın teklifini gereksiz ve haksız yere reddederse, yönetim kurulunu oluşturan üyelerin sorumluluğu söz konusu olur.

Yönetim kurulunun talebi reddetmesi veya 7 iş günü içerisinde olumlu cevap vermemesi halinde başvuruyu yapan pay sahipleri, şirketin merkezinin bulunduğu

¹²⁹Can, **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, s.89.

¹³⁰Abuzer Kendigelen, **Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 2. Bası XII Levha Yayınları, İstanbul 2012, s.265.

¹³¹www.corpus.com.tr/#, TTK m. 411/4 Gerekçesi, e.t.: 12.03.2020

¹³²Can, **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, s.87.

yerdeki asliye ticaret mahkemesine başvurarak mahkeme aracılığıyla genel kurul toplantısının yapılmasına karar verilmesini isteyebilir. TTK m. 412’de azınlık kavramı kullanılmayıp, aynı pay sahiplerinin mahkemeye başvurabileceği düzenlenmiştir. Mahkemeye müracaat hakkının aynı pay sahipleri tarafından kullanılabilmesini öngören bu hüküm, azınlığa tanınan bu hüküm müracaat hakkını sınırlamaktadır¹³³.

TTK m. 412’de geçen “aynı pay sahiplerinin başvurusu” ibaresi yerine, “azınlığın başvurusu” ifadesinin kullanılmasının daha uygun olacağı doktrinde haklı olarak belirtilmektedir¹³⁴. Sadece noter aracılığı ile yönetim kurulundan çağrı yapılmasını talep eden pay sahipleri tarafından mahkemeye başvuru yapılabileceği anlamı taşıyan bu hüküm bu hali ile azınlığın genel kurulu toplantıya çağırması hakkının kullanılmasını önemli ölçüde güçleştirmektedir. Kanaatimizce hakkın etkin şekilde kullanılması için maddenin lafzında bir değişiklik yapılması gerekmektedir.

Mahkemenin, yapacağı araştırma neticesinde genel kurul toplantısının yapılmasına karar vermesi halinde gündemi belirlemek, kanuna ve usulüne uygun çağrıyı yapmak üzere TTK m. 412 uyarınca bir kayyım atayacaktır.

Eski TTK’den farklı olarak toplantı yapılması için yetki azınlığa verilmeyip mahkemece kayyım atanmaktadır. Mahkeme kararında, atanan kayyımın bilgileri, toplantı için gerekli belgeleri hazırlamaya ilişkin yetkileri ve toplantı yapılmasıyla ilgili diğer görevleri de gösterilir. Mahkeme gerekli görmediği ve zorunluluk olmadığı takdirde dosya üzerinde inceleme yaparak karar verir.

Davanın kime karşı açılacağı maddede belirtilmemiştir. *Moroğlu’na*¹³⁵ göre azınlığın mahkemeden izin istemesine ilişkin dava çekişmeli davaya giren bir eda davasıdır.

Yargıtay bir kararında özel denetçi atanması için açılacak davanın dosya üzerinden karar bağlanabileceğini, bununla birlikte sonuçlarından etkilenebilecek şirket ve diğer ortaklara davanın bildirilmesi gerektiğini ifade etmiştir.¹³⁶ Bu nedenle öğretilde, kanunun bu davayı çekişmesiz yargı işi olarak öngördüğü haklı olarak kabul edilmiştir. Kanaatimizce, konunun mahiyeti ve evrak üzerinde yapılacak incelemelerle sonuca gitme imkanı bulunduğundan kanunun bu yönde yorumlanması doğru olacaktır.

¹³³Altıntaş, Azınlık Hakları, **Yüksek Lisans Tezi**, s. 33.

¹³⁴Can, **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, s.96.

¹³⁵Moroğlu, Toplantıya Davet, s.234-235

¹³⁶ www.corpus.com.tr/#, Yrg. 11. H.D. 03.12.2002 Tarih 2002/6623 Es. – 2002/11212 Kr., e.t: 16.03.2020, ERİŞ, s. 2772

Mahkemenin inceleme sonucu verdiği karar kesindir. Madde incelendiğinde, mahkemenin toplantının yapılmasını gerekli bulması durumunda kayyım ataması yapması gerektiği, bunun emredici bir kural olduğu görülecektir.

Mahkeme tarafından atanan kayyımın tek amacı toplantının yapılması için gerekli işlemleri yapmak olacaktır. Bu işlemleri kendisine verilen yetki sınırları içerisinde gerçekleştirmelidir.

Anonim şirkette, TTK m. 410/2 maddesinde sayılan toplantı yeter sayısının oluşması için imkan bulunmaması veya mevcut olmaması ve yönetim kurulunun, sürekli olarak toplanamaması durumlarında azınlık olarak nitelenen oranda paya sahip olmasa bile tek bir pay sahibinin mahkeme izniyle genel kurulu toplantıya çağırabileceği düzenlemesi mevcuttur¹³⁷. Evleviyet ilkesi gereği her bir pay sahibine tanınan bu hakkın azınlığa da tanındığının kabulü gerekir.

2.3.4. Azınlığın Genel Kurul Toplantısının Ertelenmesini İsteme Hakkı

TTK 420 de azınlığa bazı konularla sınırlı olmak üzere Genel kurul toplantısının ertelenmesini talep edebileceği belirtilmiştir. Kanun maddesi uyarınca, finansal tabloların müzakeresi, görüşülmesi ve buna bağlı konular, azınlık pay sahiplerinin talebi üzerine, genel kurul tarafından herhangi bir karar almasına gerek olmaksızın, doğrudan toplantı başkanının alacağı bir kararla bir ay sonraya bırakılır. Kanun koyucu tarafından getirilen bu hak düzenleniş şeklinde göre emredicidir. Genel kurula bu konuda herhangi bir karar alma yetkisi tanınmamış, talep ileri sürüldüğu anda toplantının bir ay sonraya bırakılacağı düzenlenmiştir.

Azınlığın erteleme talebinde bulunurken nedenlerini belirtmesi gerekip gerekmediği konusu tartışmalıdır. *Birsel'e* göre, azınlık talepte bulunurken gerekçe göstermek zorundadır. Aksi halde erteleme hakkı suistimal edilebilir¹³⁸.

Bu konuda birden çok görüş bulunmakta olup bir diğer görüşe göre; azınlık erteleme isteminde gerekçe göstermek zorunda değildir. *Tekil'e* göre erteleme isteğinin sebebe bağlanması ve bunun tutanakta zikri, hak sahibinin bir ay sonra da aynı sebeplere bağlı kalma, bunları aşamama şeklinde hak sahibi açısından bir kısıtlama yaratacaktır¹³⁹.

¹³⁷<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf>, TTK. m.410, e.t:16.03.2020

¹³⁸Birsel, **Azınlık Hakları**, s. 639., Seda Akipek, 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Azlığı Finansal Tabloların Müzakeresini Erteleme Hakkı. **Legal Hukuk Dergisi** Prof. Dr. Rona Aybay'a Armağan, Özel Sayı, 283-317, s. 292.

¹³⁹Tekil, s. 472-473.

Bununla birlikte azınlığın talebine gerekçe eklemesine engel de yoktur. *Çamoğlu'na*¹⁴⁰ göre erteleme talebinin gerekçeli olması azınlık açısından yararlıdır. Soruların somut olması ikinci toplantıda ilgililer tarafından verilen izahatların tatminkâr olup olmadığının tayini hususunda genel kurula ve azınlığa ışık tutacaktır.

Azınlığın finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi talebi üzerine oylama yapılmadan toplantı ertelenmelidir. Azınlığın genel kurulda talepte bulunması gereklidir. Toplantı açılmadan yönetim kuruluna yapılan talep doğrultusunda finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesi mümkün değildir¹⁴¹.

Ertelemeye ilişkin bir genel kurul kararına ihtiyaç bulunmamaktadır. Toplantı başkanı alacağı karar ile finansal tabloların görüşülmesini bir ay sonraya bırakır. Azınlığın talebi halinde toplantı başkanı bu isteğe uygun hareket etmek zorundadır¹⁴².

TTK m. 420'nin emredici niteliği nedeniyle erteleme üzerine yapılacak ikinci toplantının bir aydan önce yapılması mümkün değildir. Kanun tarafından bir aylık sürenin öngörülmesi azınlık pay sahiplerinin menfaatinin korunması amacıyla getirilmiş süredir. Bu sürenin uzatılabilmesi mümkün ise de kısaltılabilmesi azınlığın onayına bağlıdır¹⁴³

Kanun koyucu azınlığa tanıdığı bu hakkı sınırlı tutarak, finansal tabloların müzakeresi ve buna bağlı konularla ilgili genel kurul toplantısının ertelenmesinin talep edilebileceğini belirtmiştir. TTK m. 420 de erteleme talebi pay sahiplerine TTSG'de yapılacak bir ilanla bildirileceği ve buna ek olarak internet sitesinde de yayımlanacağı yer almaktadır. TTK m. 414 süreye ilişkin genel bir hükmü taşımaktadır. Bu maddede genel kurula toplantıya çağrının, ilan ve toplantı günleri dahil olmadan, toplantı tarihinden en az iki hafta önce yapılması gerektiği düzenlenmiştir.

TTK m. 420/2'de toplantının azınlığın talebi doğrultusunda bir defa ertelendikten sonra finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesinin istenebilmesi için bir şarta yer vermiştir. Buna göre, yeniden erteleme talep edilebilmesi için finansal tabloların itiraza uğrayan ve tutanağa geçmiş bulunan noktaları hakkında, ilgililer tarafından, dürüst hesap verme ölçüsü ilkeleri uyarınca cevap verilmemiş olması aranacaktır. İlgililer tarafından verilen cevapların azınlık tarafından yeterli ve tatminkâr bulunması zorunlu

---

¹⁴⁰Ersin Çamoğlu, "Azınlığın Bilanço Erteleme Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler". **Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp'e Armağan**. İstanbul: Beta Yayınevi, 287-295, s. 288.

¹⁴¹Bilgili, s.536.

¹⁴²Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 1421.

¹⁴³Aytaç, s.145., Pulaşlı, **Şirketler Hukuku Şerhi**, s. 1423.

değildir¹⁴⁴. Kanunun düzenlemesinin açık olmadığı görülmektedir. Finansal tablolara ilişkin itiraza uğrayan kısımlar hakkında, dürüst hesap verme ilkesine uygun şekilde cevap verilip verilmediğinin azınlık tarafından değerlendirilmesi ne derecede doğru olacaktır. Kanaatimizce değerlendirmenin azınlık tarafından yapılması düzenlendiğinden, kanunun en azından örnekleme yoluyla konuya açıklık getirecek birkaç olaya maddede yer vermesi daha uygun olurdu.

*Birsel'e*¹⁴⁵ göre, erteleme üzerine yapılacak toplantı bağımsız bir toplantıdır. Bunun neticesinde ikinci toplantı için gündem tekrar düzenlenebilir. *Tekinalp'e*¹⁴⁶ göre ise, hükümde açıkça müzakerenin bir ay sonraya bırakılacağı belirtilmiştir. Bu nedenle de yeni toplantı görüşüne olanak yoktur. Bunun neticesinde gündemin tekrar düzenlenmesi mümkün değildir. Erteleme sonunda yapılacak ikinci toplantıda sadece finansal tablolar ve buna bağlı hususlar görüşülebilecektir. Kanunun düzenleniş biçimine bakıldığında, sadece müzakerenin bir ay sonraya bırakılacağı yer aldığından genel kurulda alınan diğer kararların geçerliliğinin tartışılması yerinde değildir. Ertelenen toplantıda yalnızca finansal tablolara ilişkin gündem oluşturulup toplantı bu gündem maddesi üzerinden gerçekleştirilmelidir.

Azınlığın talebi üzerine finansal tablolar ile birlikte finansal tablolarla yakından ilgili kâr zarar hesabının, yönetim kurulunun kârın dağıtılmasına ilişkin önerisinin, yönetim kurulunun yıllık raporu ve denetim raporunun, şirket hesapları ve faaliyeti ile doğrudan ilgili ibra oylamasının da erteleneceği savunulmaktadır¹⁴⁷.

Kanun koyucu bu madde ile de görüleceği üzere menfaat dengesini korumak amacıyla, azınlığın hiçbir gerekçeye dayanmadan toplantının ertelenmesini isteme hakkını bir defaya mahsus olmak üzere tanımıştır. Toplantının tekrar ertelenebilmesi için ilgililerin dürüst hesap verme ölçüsü ilkesine aykırı şekilde cevap vermiş olmaları gerekmektedir.

TTK m. 413/III'e göre yönetim kurulu üyelerinin görevlerine son verilmesi ve yerlerine yenilerinin seçimi, yılsonu finansal tablolarının müzakeresi maddesiyle ilgili kabul edilmektedir. Organların seçimi hususunda organlara seçilecek adayların ibraya ihtiyaçları olup olmadığına bakılması gerektiği tartışma konusu olmaktadır. Organlara

---

¹⁴⁴ www.corpus.com.tr/#, Yrg. 11. H.D. 12.12.2002 Tarih 2002/8002 Es. – 2002/11518 Kr., e.t: 16.03.2020

¹⁴⁵Birsel, s. 640.

¹⁴⁶ Ünal Tekinalp, “Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi”, **İstanbul Hukuk Mecmuası Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsh'e Armağan Özel Sayı**, İstanbul Üniversitesi Yayinevi, İstanbul 1976, s.233-234.

¹⁴⁷Aytaç, s. 145-146., Çamoğlu, s. 290-292., PULAŞLI, Ss. 1423.

seçilecek adayların yeni adaylar olması durumunda genel kurulda organ seçimi yapılabilecektir. Bununla birlikte adaylar, bir önceki faaliyet döneminde görev yapmış yönetim kurulu ve denetçiler ise seçimin bir sonraki genel kurula bırakılması gerekmektedir. Yargıtay, finansal tabloların müzakeresinin ertelenmesinin talep edildiği toplantı öncesinde görev yapmış olanlar harici yeni yönetici ve denetçi seçiminin yapılabileceğini ifade etmektedir¹⁴⁸. Yargıtay başka bir kararında da, bilançonun müzakeresinin ertelenmesi neticesinde ibra edilemeyen yönetim kurulu üyelerinin tekrar seçilmelerine engel bir hüküm bulunmadığına karar vermiştir¹⁴⁹. Yine finansal tabloların müzakeresinin ertelendiği toplantıda gündemde sermaye artırımı veya tahvil çıkartılması hususları varsa bunların müzakeresinin de ertelenmesi zorunludur¹⁵⁰.

2.3.5. Özel Denetçi Atanmasını Mahkemeden İsteme Hakkı

6102 s. TTK m. 210 hükmüne göre şirketlerin, ticaret kanunu uyarınca yaptığı işlemler Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'na bağlı denetim elemanları tarafından denetlenir. Yapılan denetimlere ilişkin esaslar Bakanlığın düzenlediği bir yönetmelik¹⁵¹ ile belirlenir.

6102 sayılı TTK denetime ilişkin yaptığı düzenleme ile tüm şirketler için bağımsız denetim zorunluluğu getirmişti. Daha sonrasında getirilen zorunlu denetimin kapsamı 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklik doğrultusunda daraltılmış, denetim kapsamında olacak şirketlerin Bakanlar Kurulunca belirleneceği düzenlenmiştir. Bu düzenleme neticesinde birçok anonim şirket denetim kapsamı dışında bırakılmıştır. TTK ile getirilen denetim sistemi 6335 sayılı Kanunla yapılan değişiklikler neticesinde sağlam bir yapıya kavuşturulamamıştır¹⁵².

Denetim görevinin etkili bir şekilde yerine getirilebilmesi için kanun koyucu her pay sahibine özel denetim isteme hakkını tanımıştır. Bu hakkın düzenlenmesindeki pratik amaç, yönetim kurulu üyeleri veya denetçiler tarafından yapıldığı düşünülen yolsuz

¹⁴⁸www.corpus.com.tr/#, Yrg. 11. H.D. 13.10.2003 Tarih 2003/2885 Es. – 2003/9174Kr., e.t: 16.03.2020

¹⁴⁹www.corpus.com.tr/#, Yrg. 11. H.D. 05.02.2009 Tarih 2009/6326 Es. – 2009/1286 Kr., e.t: 16.03.2020,

¹⁵⁰Çamoğlu, s. 293-295

¹⁵¹www.corpus.com.tr/#,28395 sayılı Ticaret Şirketlerinin Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca Denetlenmesi Hakkında Yönetmelik, e.t: 17.03.2020

¹⁵²Mehmet Özdamar, “Anonim Şirketlerde Özel Denetim”, E. Ulusoy (Editör). **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, Ankara 2014 45-74, s. 45.

işlemlerin delillerini toplayabilmek ve sorumlu kimselerin hukuki veya cezai sorumluluğu yoluna gidebilmektir¹⁵³.

Bağımsız denetçi şirket genel kurulu aracılığıyla, özel denetçi ise mahkeme aracılığıyla atanmaktadır. Bağımsız denetimde denetçiler, kanunda bu konuda özel bir nisap öngörülmediği için oyçokluğunu elinde bulunduran kimseler tarafından belirlenmektedir.

TTK m. 438'e göre, her pay sahibi pay sahipliğinden doğan haklarının kullanılabilmesi için gerektirdiği takdirde ve bilgi alma veya inceleme hakkının daha önce kullanılmış olması şartıyla, belirli olayların özel bir denetimle açıklığa kavuşturulmasını, gündemde yer almasa bile genel kuruldan isteyebilecektir¹⁵⁴. TTK m. 438/2'de genel kurulun, bu talebi onaylaması durumunda şirketçe veya her bir pay sahibi tarafından otuz gün içerisinde, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden bir özel denetçi atanmasının istenebileceği düzenlenmiştir.

TTK'ya göre özel denetim isteme hakkı iki şekilde kullanılabilir. Yöntemlerden ilki bir pay sahibi tarafından anonim şirket genel kurulunda özel denetçi atanmasının talep edilmesi ve talebin kabulü üzerine TTK. m. 438 gereğince mahkeme yoluyla bir özel denetçi atanmasıdır¹⁵⁵.

İkinci yöntem, genel kurulun pay sahibinin talebini reddetmesi üzerine doğar. Genel kurulun olumsuz kararı üzerine, kapalı ve halka açık anonim şirketlerde azınlık olarak nitelendirilen pay miktarlarını oluşturan pay sahipleri veya paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon TL olan pay sahipleri kararın alındığı tarihten itibaren üç ay içinde mahkemeden özel denetçi atanmasını talep edebilirler¹⁵⁶.

2.3.5.1. Genel Kurulun Özel Denetçi Atanması Talebini Kabul Etmesi

Özel denetim talebi anonim şirkette payı bulunan her bir pay sahibi için tanınan bireysel bir haktır¹⁵⁷. Pay sahibinin bu hakkı genel kurulun karar alma iradesini bağlayan bir öneri hakkı olarak görülmemektedir. Oylanması zorunlu olmakla birlikte

¹⁵³Nejat Aday, "Anonim Şirkette Özel Denetçi", Prof. Dr. Hayri Domaniç'e Armağan Mitoş Yayınları, İstanbul 1995,21-47, s. 24

¹⁵⁴Şafak Narbay: "Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirkette Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanması Usulü", Prof. Dr. Hüseyin Ülgen'e Armağan, 1.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007, s.294.

¹⁵⁵Şirin Güven, "6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketler Hukukunda Özel Denetim", Çankaya University Journal of Law, Ankara 2011, 8(2);133-175, s. 136.

¹⁵⁶<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf>, TTK. m. 438, e.t.: 17.03.2020

¹⁵⁷ Erdoğan Moroğlu, "Anonim Şirkette Özel Denetçi", İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası, İstanbul 1976, s. 343.

genel kurulun, özel denetçi atanması önerisini gündeme almayabileceği açıktır. Ancak, özel denetçi atanabilmesi için şirket genel kurulunun kararı gerekmektedir. Özel denetim istemin nasıl yapılacağı hususunda TTK'da bir düzenleme bulunmamaktadır. *Narbay*, talebin yazılı olarak yapılması gerektiğini belirtmiştir¹⁵⁸.

TTK m. 413/2'de genel kurul toplantıları için önceden belirlenip ilan edilen gündeme bağlılık ilkesi yer almaktadır. Kanun tarafından TTK m. 438 hükmü ile bir istisna getirilerek gündemde bulunmasa bile pay sahibinin özel denetim talep edebileceği düzenlenmiştir. Kanunda genel kurulun özel denetim konusunda karar verebilmesi için toplantı ve karar yeter sayıları düzenlenmemiştir. Bu nedenle TTK m.418' de belirtilen genel toplantı ve karar nisapları uygulanacaktır. *Moroğlu'nun* da belirttiği gibi bu nisabın esas sözleşme ile ağırlaştırılması mümkün değildir¹⁵⁹.

Oydan yoksunluk ilkesinin bu durumda da uygulanması gerekmektedir. TTK m. 436 gereği özel denetçi tarafından incelenecek konuda sorumluluğu bulunan kurucu, yönetici veya denetçiler bu seçimde oylarını kullanamazlar¹⁶⁰.

TTK m. 438'in gerekçesinde bu hakkın sadece pay sahibine tanındığı, intifa hakkı ve tahvil sahibi ile alacaklılara bu hakkın tanınmadığı, özel denetim isteyen pay sahibi ile bilgi alma veya inceleme hakkını daha önce kullanan pay sahibinin aynı kişi olmasının zorunlu olmadığı belirtilmiştir¹⁶¹.

Gerekçe, TTK. m. 432hükmüne aykırılık taşımaktadır. TTK m. 432'de anonim ortaklığa ait bir payın üzerinde bulunan intifa hakkının oy kullanma hakkını da kapsadığı ifade edilmektedir. Gerekçe her ne kadar intifa hakkı bulunan kişilerin özel denetçi atanması talebinde bulunamayacağını belirtse de kanaatimizce TTK m. 432 gereği intifa hakkı sahipleri de bu haktan yararlanabileceklerdir.

Özel denetime ilişkin TTK'da eleştirilmesi gereken hususlardan biri de oy hakkında imtiyazın istisnaları arasında özel denetime yer verilmemiş olunmasıdır. TTK m. 479 oy hakkında imtiyazın istisnalarını düzenlemiştir. Buna göre oyda imtiyaz hakkının, esas sözleşmede değişiklik yapılması ve ibra ve sorumluluk davası açılması durumlarında kullanılmayacağı düzenlenmiş olup, özel denetime bu maddede yer verilmemiştir. *Narbay*'ın da ifade ettiği gibi oy hakkında imtiyazın özel denetim talebi ileri sürülen bir genel kurulda kullanılmasına imkan verilmesidurumunda, anonim şirkette, pay

¹⁵⁸Narbay, Özel Denetçinin Atanması Usulü s.293.

¹⁵⁹Moroğlu, Anonim Şirkette Özel Denetçi, s.347

¹⁶⁰Moroğlu, Anonim Şirkette Özel Denetçi, s.347

¹⁶¹www.corpus.com.tr/#, TTK m. 438 Gerekçesi, e.t.: 18.03.2020

sahibinin TTK m. 438'de öngörülen tüm şartları yerine getirmiş olmasına rağmen genel kurulda özel denetim kararı alınabilmesini sağlaması güçleşecektir¹⁶².

TTK m. 438'de genel kurul tarafından özel denetim isteminin kabul edilmesi halinde şirket veya her bir pay sahibinin karar tarihinden itibaren otuz gün içinde şirket merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesinden özel denetçi atanmasını isteyebileceği düzenlenmiştir. Kanun pay sahibi terimini kullandığından oy hakkının bulunması bu durumda aranmayacaktır. Gerekçede otuz günlük sürenin bir düzen hükmü olduğu, hak düşürücü süre olmadığı belirtilmiştir¹⁶³. Kanaatimizce bu sürenin hak düşürücü süre olarak nitelendirilmesi yerinde olacaktır. Aksi halde şirketin sınırsız bir şekilde özel denetim tehdidi altında kalması gündeme gelecektir. Bu şekilde sınırsız süre ile denetim mekanizması öngörülmesi şirket faaliyetlerine devam için sakıncalar oluşturmaktadır.

Kanunun ilgili maddeleri uyarınca şirket pay sahibinin talebi sonucu genel kurulda alınan özel denetçi atanması kararı ile özel denetçi atanması işlemi sona ermeyecektir. Genel kurulda karara bağlanan özel denetim yapılması talebinin kabulü sonrasında mahkemeye başvurularak özel denetçi atanması sağlanmalıdır.

Mahkemenin ne şekilde ve nasıl bir inceleme yapacağı konusu tartışmaya yol açmamak amacıyla madde gerekçesinde ana hatlarıyla belirtilmiştir. Madde gerekçesinde, mahkemenin, şartların mevcut olup olmadığını inceleyerek karar vereceği belirtilmiştir. Hükmün lafzına göre, incelemenin dosya üzerinden yapılması gerektiği söylenebilir. Özel denetim talebinin bir eda davası şeklinde ileri sürülmesine ve mahkemenin tarafları dinlemek istemesine engel bulunmamaktadır. Ancak; zorunluluk getirilmesinin kurumun amacı ile bağdaşmayabileceği düşünülmektedir.”¹⁶⁴. *Narbay'a* göre mahkeme dosya üzerinden yapacağı incelemeyi şeklen yapmalıdır¹⁶⁵.

2.3.5.2. Genel Kurulun Özel Denetçi Atanması Talebini Reddetmesi

TTK 439 uyarınca genel kurulun azınlığın talebini reddi halinde mahkemeden özel denetçi atanmasını isteyebileceği belirtilmiştir. Kanun koyucu bu hakkı sadece azınlığa ve paylarının itibari değeri toplamı en az bir milyon Türk Lirası olan pay sahibi veya

¹⁶²Narbay, Özel Denetçinin Atanması Usulü s.308, Aynı yönde- Ali PASLI, “Anonim Şirkette Özel Denetçi”, **Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp'e Armağan**, Beta Yayınevi, İstanbul 2003, s. 621,

¹⁶³www.corpus.com.tr/#, TTK m. 438 Gerekçesi, e.t.: 18.03.2020

¹⁶⁴www.corpus.com.tr/#, TTK m. 438 Gerekçesi, e.t.: 18.03.2020

¹⁶⁵Narbay, Özel Denetçinin Atanması Usulü s.313.

pay sahiplerine tanımıştır. Belirtilen pay sahipleri de mahkemeye başvurarak özel denetçi atanmasını isteyebilirler. Her bir pay sahibine bu hakkın tanınmayıp belirli bir orandaki pay sahiplerine tanınması menfaat dengesinin korunması ve şirketin faaliyetlerine devam edebilmesi için öngörülmüştür.

Genel kurulda talebi reddedilen azınlığın TTK m. 439 ile birlikte TTK m. 445'ini kullanarak genel kurul kararının iptalini isteyip isteyemeyeceği doktrinde tartışmalıdır. *Moroğlu*'na göre, azınlık pay sahiplerinin özel denetçi atanması istemlerinin genel kurulda reddedilmesi halinde, bu pay sahiplerinin mahkemeden özel denetçi atanmasını isteme hak ve yetkileri bulunduğu genel kurulun özel denetçi atanmasının reddine ilişkin kararın iptalini dava etmekte hukuki yararları bulunmamaktadır. Bu takdirde iptal davası dinlenmez ve reddedilmelidir¹⁶⁶.

Teoman, genel kurul kararlarının iptali davası ile özel denetçi atanması davalarının konularının kesinlikle birbirinden farklı olduğunu belirtmiştir. Genel kurul kararının iptali davası sonucunda verilecek kararlar özel denetçi atanmış sayılmayacağından azınlık her iki yolu birlikte izleyebilir ve bu durumda derdestlik ilk itirazı da ileri sürülemez¹⁶⁷.

TTK m. 439/2 gereği dilekçe sahiplerinin, kurucuların veya şirket organlarının, kanuna veya esas sözleşmeye aykırılık oluşturan işlemlerde bulunarak, şirkete veya pay sahiplerine zarara verdiklerini, ikna edici bir şekilde gerekçeleriyle ortaya koymaları halinde özel denetçi atanabilecektir. Kanun koyucu, davanın mahiyeti gereği kesin delillerle kanuna veya sözleşmeye aykırılığın ispatını aramamış, ikna edici olguların inandırıcı bir şekilde ortaya konulmasının yeterli olduğunu belirtmiştir.

Genel kurulun özel denetim talebini reddetmesi üzerine azınlık tarafından yapılacak başvuruda mahkeme, yargılamayı TTK m. 438'deki şartların gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirerek yapar. Genel kurulun onay vermesi durumunda sadece şeklen inceleme yapan mahkeme burada, başvuruda bulunan kimsenin yetki tespitini yaptıktan sonra ön şart olan bilgi alma veya inceleme hakkının kullanılmış olduğunu, ardından gereklilik kriterinin gerçekleştiğini ve özel denetimin belirli bir olaya özgülendiğini de değerlendirmelidir. Gerekçede de mahkemenin, azınlığın talebi üzerine denetçi atayabilmesi için TTK'nın 438'inci maddesindeki şartları ve buna ek

¹⁶⁶Moroğlu, *Anonim Şirkette Özel Denetçi*, s.354-355.

¹⁶⁷Ömer Teoman, "Özel Denetçi Atanması İstemi Genel Kurulca Reddedilen Azınlığın İzleyebileceği Yollar", *Tüm Makalelerim*. (2. Baskı) XII Levha Yayıncılık İstanbul 2012:, (Özel Denetçi Atanması İstemi), (I-II);537-542, s. 538 vd.

olarak TTK m. 439/II'de öngörülen şirket veya pay sahiplerinin zarara uğratılmış olması şartını araması gerektiği belirtilmiştir¹⁶⁸.

Kanun koyucu TTK m. 439/2 hükmünde ispattan bahsetmemiştir. Azınlığın şüphesinin makul olması ve şüphesini ikna edici bir şekilde ortaya koyması mahkemeden özel denetçi tayini talebi için yeterlidir. Bu nedenle mahkeme, kesin kanıt arayamayacağı gibi incelemeyi de derinleştiremez. Yeterli emarenin varlığında mahkemenin özel denetçi tayinine karar vermesi gerekir¹⁶⁹.

TTK m. 440 gerekçesine göre; mahkeme karar vermeden önce dilekçe sahibini dinlemek zorundadır. Aynı zamanda, mahkeme maddi ve şekli şartları aramakla yükümlü olup ikna edici olma şartını da bu aşamada değerlendireceği belirtilmektedir. Ayrıca özel denetim talebi yerinde görülürse, özel denetimin konusunu ve sınırlarını da belirlemek zorunda olduğu ifade edilmiştir. Ancak mahkemenin yargılama usulü açık bir şekilde düzenlenmemiştir. Bazı yazarlarca; özel denetçi atanmasına ilişkin dava dilekçesinin ortaklığa tebliğ edilmesi ve ortaklığa cevap hakkı tanınması gerektiği ancak zaruri olmadıkça duruşma yapılmadan evrak üzerinden inceleme yapılarak karar verilmesine¹⁷⁰ dair bir hükmün kanunda yer alması gerektiği savunulmuştur.

Genel kurul tarafından verilen ret kararı üzerine mahkemeden özel denetçi atanmasını talep eden ve talebi reddedilen azınlığın kötü niyetli olduğundan söz edilemez. *Çelik*'in de belirttiği gibi, özel denetçi tayini oldukça zor şartlara bağlanmışken, özel denetçinin hazırladığı raporun, azınlığın iddia ve şüphelerini doğrulamaması durumunda, azınlığın kötü niyetle hareket ettiğinin bir karine olarak kabul edilmesi halinde hakkın kullanımı daha da zorlaştırılmış olur¹⁷¹.

Mahkemenin, genel kurul tarafından özel denetçi atanması talebinin kabulü sonrası kendisine yapılacak başvuruya dair verdiği karar kesindir. Ancak, genel kurulun özel denetçi atanması talebini reddi üzerine verilen kararlar, bu davalar çekişmeli yargı işi olduğundan temyizi kabildir.

Yargıtay konuya ilişkin, özel denetçi atanması talebinin reddedilmesine ilişkin mahkeme kararlarının kesin karar niteliğinde olacağı için kanun yollarına başvuru yolunun açık olduğunu, bununla birlikte, isteğin kabulü yönünde verilen kararların ise, bir uyuşmazlığı gidermemeleri ve eda davası niteliğinde olmayıp sadece bir delil tespiti

¹⁶⁸www.corpus.com.tr/#, TTK m. 439Gerekçesi, e.t.: 18.03.2020

¹⁶⁹www.corpus.com.tr/#, Yrg. 11. H.D. 28.01.2002 Tarih 2002/44 Es. – 2002/577 Kr., e.t: 19.03.2020

¹⁷⁰Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 241

¹⁷¹Aydın Çelik, “Anonim Ortaklıklarda Özel Denetçi Tayini”, **Doç. Dr. Mehmet Somer'in Anısına Armağan**, Beta Yayınevi, İstanbul 2006, s.109.

niteliğinde bulunmaları yönünden başvuruculara kanun yoluna başvuru hakkı tanınmaması gerektiği sonucuna varmıştır¹⁷².

2.3.6. Nama Yazılı Pay Senedi Basılmasını Talep Hakkı

eTK’ da düzenlenmeyip 6102 sayılı TTK ile yürürlüğe girmiş bir haktır. TTK 486/3, düzenlemesi ile azınlığın talebi ile nama yazılı pay senedi bastırılması olanağının yolu açılmıştır.

TTK 486/3 gerekçesinde; özellikle aile tipi kapalı anonim şirketlerde pay senetlerinin dağıtılmaması yoluyla pay sahiplerinin bu sıfatlarını kullanmasının önüne geçilmesi, devrinin sınırlandırılması gibi hukuka aykırılıkların ortadan kalkması amacıyla bu maddenin getirildiği ifade edilmektedir. Gerekçede ayrıca menfaatleri ihlal edilen pay sahiplerinin mahkemeye başvurabilecekleri¹⁷³ belirtilerek azınlığa pay senedi çıkarılması konusunda söz sahibi olma hakkı tanınmıştır.

Azınlığa hamiline yazılı senetler için ayrıca bir hak öngörülmemiştir. Bunun sebebi, TTK’da, pay bedellerinin ödenmesinin ardından hamiline yazılı senetler için basılma zorunluluğu getirilmiş olunmasıdır. *Moroğlu*, 6102 sayılı TTK’da yer alan bu yeni azınlık hakkını, hamiline pay senedi çıkarılması için pay sahiplerinin istemine gerek görülmemesi ve fakat nama yazılı pay senetlerinin çıkarılmasının azınlığın istemde bulunması şartına bağlanması açısından eleştirmektedir¹⁷⁴. *Narbay*, nama yazılı pay senetlerinin bastırılmasına ilişkin genel kurul tarafından alınacak kararın, hamiline yazılı pay senetlerinde olduğu gibi bastırılmasının, yönetim kurulu tarafından tescil ve ilan ettirilmesi gerektiğini belirtmiştir¹⁷⁵.

---

¹⁷²www.kazanci.com.tr/#, Yrg. 11. H.D. 30.06.1980 Tarih 1980/3183 Es. – 1980/3534 Kr., e.t: 20.03.2020

¹⁷³www.corpus.com.tr/#, TTK m. 486/3 Gerekçesi, e.t.: 21.03.2020

¹⁷⁴Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 263.

¹⁷⁵Şafak Narbay, “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirkette Pay ve Pay Senetlerinin Devri”, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, XVI(3-4); 201-251, s. 213.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ANONİM ŞİRKETLERDE AZINLIĞIN HAKLI NEDENLE FESİH DAVASI AÇMA HAKKI

3.1. Haklı Nedenle Fesih Davasının Türk Hukukundaki Yeri

Eski Türk Ticaret Kanunu olan 6762 sayılı kanunda yer almamış olan anonim şirketlerin haklı nedenlerle feshi konusu, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu m. 531 ile birlikte azınlık hakkı olarak Türk hukukuna giriş yapmıştır.

Kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nun 736. maddesinin 4.f.'da anonim şirketin haklı nedenle feshi kurumu yer almasına rağmen bu hükmün 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununa alınmaması, eTK m. 434'de anonim şirketin sona erme nedenlerinin sınırlı sayıda (*numerus clausus olarak*) sayılmış olduğu ve bu nedenler arasında ise haklı nedenle fesih yer almadığından haklı nedenle feshin mümkün olmadığı savunulmuş, öğretilerde bu husus Kanunda olumsuz bir boşluk olduğu ve bu nedenle de kıyas yolu ile doldurulamayacağı, dolayısıyla mahkemeden anonim şirketin feshini talep edilemeyeceği şeklinde yorumlanmış; ancak şirket esas sözleşmesine hüküm konularak pay sahiplerine böyle bir hakkın verilebileceği genel olarak kabul edilmiştir¹⁷⁶. Yargıtay ise, anonim şirketin haklı sebeple feshinin istenilemeyeceği yönünde içtihat oluşturmuştur.

6102 sy. TTK m. 531 gerekçesinde, eski kanunda haklı nedenle feshin düzenlenmediğinden, öğretilerde az sayıda yazar tarafından Kanunda olumlu bir boşluk yaratıldığı¹⁷⁷ belirtilmiştir. Ancak bu görüşü savunanların azınlıkta olduğu genel kabul görmüştür. Bu görüştekiler kanunda yer almasa bile bu davanın açılabileceğini savunmuşlardır.

---

¹⁷⁶Nuri Erdem, **Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012, s. 37-38, Ayşe Şahin, **Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, 1. Baskı Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s.36-40., Özlem İlbasmış Hızlısoy, **Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016, s. 16-20, İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, s. 481

¹⁷⁷Ersin Çamoğlu, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi", **Prof. Dr. Yavuz Alangoya'ya Armağan**, Alkım Yayınevi, İstanbul 2007, s. 667., Hamdi Yasaman, "Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi", **İsviçre Borçlar Kanunu'nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Kanunu'nun Türk Ticaret Hukuku'na Etkileri**, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s.716., Murat Yusuf Akın, **Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay Sahibinin Sadakat Borcu**, 1. Baskı İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yayınevi, İstanbul 2002, s. 234.

Öğretideki baskın görüş¹⁷⁸ ve Yargıtay¹⁷⁹ tarafından ise olumsuzboşluk olduğu kabul edilmiştir. Bu nedenle eski kanun döneminde dava açma hakkı bulunmadığı ancak bu hakkın kanunla tanınmasının gerekli olduğu çoğunluk tarafından kabul edilmekteydi. Kanun da buna uygun olarak azınlığın haklı nedenle fesih davası açma hakkını düzenlemiştir¹⁸⁰ denilerek kanun koyucunun, 6762 sayılı kanun dönemindeki tartışmaların ortadan kaldırılması için TTK m. 531 hükmüne yer verdiği belirtilmiştir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 531. maddesinde azınlığın haklı nedenle fesih davası açma hakkına yer verilmiştir. Bu madde ile anonim şirketlerin haklı nedenle feshi kavramı Türk hukukuna girmiştir.

3.2. Haklı Nedenle Feshe Yer Verilme Amacı

Anonim şirketlerde çoğunluğu elinde bulunduran pay sahiplerinin bu güçlerini kötüye kullanmaları ihtimaline karşı, azınlık pay sahiplerinin korunması ihtiyacı doğmaktadır. Bu ihtiyaçtan kaynaklı olarak da azınlık pay sahiplerine tanınmış olan diğer haklar yanında, haklı sebeplerin varlığı halinde şirketin feshini talep edebilme tanınmıştır. Anonim şirkette haklı nedenle fesih kavramının düzenlenme amacı, azınlık pay sahiplerinin çoğunluk pay sahipleri ile aralarındaki menfaat dengesinin sağlamak, dengenin ihlal edilmesi, kötü şekilde yönetilmek suretiyle şirketin devamının zora sıkılması gibi durumlarda azınlık pay sahiplerine haksızlığa karşı durma imkanı tanımaktır. Öte yandan anonim şirkette çıkma ve çıkarılma kurumlarına yer verilmediği, kanuni düzenlemeler yapılmadığı dikkate alındığında haklı nedenle fesih davasının önemi anlaşılmaktadır.

Haklı sebeple fesih hakkı, azınlık pay sahiplerine etkili bir çıkış imkanı da sağlamaktadır.¹⁸¹

Anonim şirketin haklı nedenle feshi davasına kanunda yer verilmesinin esas amacı çoğunluk ilkesinin geçerli olduğu anonim şirketlerde çoğunluğun sahip olduğu ve elinde bulundurduğu gücü kötüye kullanmasına karşı azınlığı korumak ve pay sahipleri

¹⁷⁸Ünal Tekinalp, "Türk Ticaret Kanunundaki Boşluk: Anonim Ortaklığın Önemli Sebeplerle Feshi – Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Etkili Bir Araç", **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. 21, S. 8, Kasım 1974, s. 325 (Önemli Sebeplerle Fesih), İmregün, **Anonim Ortaklıklar**, s. 481., Erdoğan Moroğlu, "Anonim Şirkette Azınlık Pay sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih", **Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı'nın Anısına Armağan**, İstanbul, 1978, (Makaleler I, İstanbul, 2006), s. 92.

¹⁷⁹Yargıtay Ticaret Dairesi, T. 26.03.1963, E. 63/3484, K. 63/4856 (BATIDER 1964 C. 2, S. 4, s. 711-714); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T. 7.6.1979, E. 2160/ K. 3061 (YKD 1980, C. 6, s. 1516-1519).

¹⁸⁰www.corpus.com.tr/#, TTK m. 531 Gereğesi, e.t.: 25.03.2020

¹⁸¹Cengiz Erten, "Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi", **Uyuzmazlık Mahkemesi Dergisi**, Haziran 2019, S.13, s.188

arasındaki menfaat dengesini koruyarak şirketin faaliyetine devam etmesini sağlamaktır¹⁸². Bu kapsamda, TTK m. 531 ile hakime geniş bir takdir yetkisi tanınmıştır. Hakim, ilk olarak şirketin feshini gerekli kılan haklı bir nedenin bulunup bulunmadığını takdir edecek; sonrasında pay sahipleri arasındaki ihtilafı giderebilmek ve menfaat dengesini sağlayabilmek amacıyla fesih ya da duruma uygun düşen ve kabul edilebilir başka bir çözüme karar verecektir¹⁸³. Bu hüküm ile medeni usul hukukunda geçerli olan taleple bağlılık ilkesine kanuni bir istisna getirilerek hakime geniş bir takdir yetkisi verilmiştir¹⁸⁴.

Anonim şirketin haklı nedenle feshi davasının medeni usul hukukunu ilgilendiren bir başka yönü de şudur. TTK m. 531 ve kaynak İsv. BK m. 736.1.4’de davanın kime karşı açılması gerektiğine ilişkin herhangi bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Davanın azınlığa tanınan bir hak olarak ortaya çıkmış olmasına ve temelde pay sahipleri arasındaki menfaat ihtilaflarını çözümlenmeye yönelik olarak kurgulanmasına rağmen çoğunluk tarafından bu davanın açılabilmesi, hakime tanınan geniş takdir yetkisi kapsamında dava sonucunda diğer pay sahiplerini de yakından ilgilendiren bir hüküm tesis edilebilecek olması hususlarıyla birlikte göz önüne alındığında, davalı sıfatının kime ait olacağı, davanın anonim şirket tüzelkişiliğinin yanı sıra diğer pay sahiplerine karşı yöneltilip yönetilemeyeceği soruları da gündeme gelmektedir¹⁸⁵.

Anonim şirkette haklı nedenle fesih davasının, esas olarak azınlık pay sahiplerini, sahip olduğu gücü kötüye kullanan çoğunluk pay sahiplerine karşı koruma gayesi taşıdığı belirtilmiştir¹⁸⁶.

Bunun yanı sıra haklı nedenle fesih davası, caydırıcı/önleyici bir etkiye de sahiptir. Çünkü çoğunluk pay sahiplerinin anonim şirketin devamında ciddi ve büyük menfaatleri söz konusudur ki bu durum onları, şirketin feshini talep edebilme gücü bulunan azınlığa karşı daha dikkatli davranmaya sevk eder¹⁸⁷.

Burada azınlığın talebi üzerine mahkeme tarafından şirketin feshine karar verilerek çoğunluğun gücünü kötüye kullanması engellenmiş olur. Ancak azınlık, çoğunluk pay

---

¹⁸²Hızlısoy, s.37-40.

¹⁸³Tolga Ayoğlu, “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2013/2, s. 223.

¹⁸⁴Emel Hanağası, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi Davasının Medeni Usul Hukuku Perspektifinden Değerlendirilmesi”, **BATIDER**, C. 32, S. 1, Ankara, 2016, s. 202.

¹⁸⁵Begüm Yiğit, Anonim Şirketin Haklı Nedenle Feshi Davasında Davalı Sıfatının Belirlenmesi, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2019/1, İstanbul 2019, s.586.

¹⁸⁶Wilfried Bertsch, **Die Auflösung der Aktiengesellschafts Wichtigen Gründen**, Verlag H. R. Sauerländer&Co., Aarau, 1947, s. 16, TEKİNALP, **Anonim Ortaklığın Önemli Sebeplerle Feshi**, s. 324, Peter Böckli, **Schweizer Aktienrecht**, 4. Auflage, Schulthess Juristische Medien AG 2009, s. 2318

¹⁸⁷Tekinalp, **Önemli Sebeplerle Fesih** s. 322., Şahin, **Haklı Sebep Fesih**, s.54.

sahipleri ile aynı görüşte olmadığı her durumda haklı sebeple fesih davası yolunu kullanarak bunu çoğunluğa karşı kullanabileceği bir tehdit veya baskı aracı haline dönüştürmemelidir¹⁸⁸.

Ayrıca fesih davası, çoğunluğun gücünü kötüye kullanmadığı fakat pay sahipleri bakımından şirketin devamını objektif olarak çekilmez hale getiren başka durumların ortaya çıkması halinde de, pay sahiplerine bir çözüm yolu sunar¹⁸⁹.

3.3. Haklı Neden Kavramı ve Belirlenmesi

TTK uyarınca hâkim ancak “*haklı sebep*”lerin¹⁹⁰ varlığı halinde şirketin feshine karar verebilir. Haklı sebep/neden kavramı, kanunda tanımlanmadığı gibi haklı sebep sayılabilecek durumlara da örnek verilmemiştir. İleri sürülen sebebin haklı olup olmadığı, somut hukuki ilişkiye ve taraflar arasındaki menfaatler dengesinin değerlendirilmesine bağlı olarak hukuka ve hakkaniyete göre hâkim tarafından belirlenecektir.

Sebebin haklılığının belirlenmesinde davalı anonim şirketin türü, niteliği sermayesinin ne kadar bölündüğü gibi unsurlar da önem taşımaktadır¹⁹¹. Çünkü kapalı bir anonim şirketin feshini haklı gösterecek bir neden, halka açık bir anonim şirket açısından önemsiz ve yetersiz kalabilir¹⁹².

Haklı sebeplerle fesih hakkı, başlangıçtaki durum ve koşulların değişmesi halinde sözleşmeye devam etmeleri artık kendilerinden beklenemeyecek olan sürekli sözleşmelerin taraflarına, sözleşmeyi mahkeme kararıyla ileriye etkili olarak sona erdirme olanağını veren bozucu yenilik doğuran bir fesih yetkisi olarak tanımlanmaktadır¹⁹³. Başka bir tanıma göre; Borçlar Hukuku bağlamında, sürekli borç ilişkisi yaratan sözleşmelere, sonradan ortaya çıkan ve öngörülemeyen sebepler nedeniyle devam etmenin çekilmez hale geldiği ve kendisinden beklenilmeyeceği tarafa, ilişkinin değişen koşullara göre ayarlanması ya da sona erdirilmesini isteme

¹⁸⁸ Bürgi W. Wolfhart, Das Obligationenrecht, 5. Teil, Die Aktiengesellschaft, b/2: Art. 698-738, Schulthess & CO AG, Zürich 1969, s. 736 N.39

¹⁸⁹ Bertsch, s. 16, Şahin, **Haklı Sebeple Fesih**, s. 53.

¹⁹⁰ Mevaz İsviçre Borçlar Kanunu m. 736/4’te haklı sebep kavramı için “*wichtiger Grund*” (önemli sebep) ifadesi kullanılmıştır. “*Haklı sebep*” kavramının daha isabetli olduğu yönünde bkz. Ersin Çamoğlu, **Kollektif Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi ve Ortağın Haklı Sebeple Çıkarılması**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2008, s. 21.

¹⁹¹ Hayrettin Çağlar/ Esra Kaşak, “Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshine İlişkin TTK m. 531 Hükümünün Zaman Bakımından Uygulanması”, **AÜHFD**, 65 (3) 2016: 659-686, s.663.

¹⁹² Bu konuda ayrıntılı açıklamalar için bkz. ve karşı. Erdem, s. 154-155; ŞAHİN, s. 183 vd.; Hızlısoy, s. 74.

¹⁹³ Rona Serozan, **Sözleşmeden Dönme**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2007, İstanbul, s. 121

hakkı vermesi şeklinde ifade edilebilir¹⁹⁴. Bu yüzden haklı sebep kavramı bünyesinde, süreklilik arz eden hukuki ilişkilere özgü olarak taraflardan birinin diğerine kıyasla bu ilişkiyi devam ettirmesinin kendisi için çekilmez hale getirdiği olgular barındırır¹⁹⁵. Bu kavram anonim şirketlere uyarlandığında; haklı sebeple fesih hakkının, azınlık pay sahipleri için şirkette kalmanın çekilmez hale geldiği durumlarda tanınan bir hak olduğu söylenebilir. Diğer bir deyişle hakkaniyet ve dürüstlük kuralına göre dava açan ortaktan şirketin devam etmesinin beklenemeyeceği hallerde haklı sebep gerçekleşmiş olacaktır¹⁹⁶. Bu sebeple anonim şirketlerde haklı nedenle fesih hakkının, azınlığa tanınan en güçlü hak olduğu belirtilmektedir¹⁹⁷.

Haklı neden kavramı sürekli hukuki ilişkilerde, ilişkiye son verme imkânı tanır. Kavramın temelinde dürüstlük kuralı yatar¹⁹⁸. Ayrıca haklı sebebin kusura bağlı olmaması da önem teşkil etmektedir. Kusura bağlanmama sonucunda, sözleşmeyi feshetmek isteyen tarafın, sözleşmenin feshedilmesine neden olan durumun meydana gelmesinde kusuru bulunması durumunda dahi ortaya çıkan durum haklı sebep kabul edilerek sözleşme feshedilebilecektir. Haklı nedenin bulunup bulunmadığının tespitinde kusur göz ardı edilecek, bahsedildiği gibi kusuru bulunan tarafın feshe başvurmaya imkan tanınacaktır.

Şirketler hukukunda haklı neden kavramına, şirketin feshi, pay sahibinin şirketten çıkarılması, çıkma hali ve yönetim yetkisinin geri alınması ve kısıtlanması için aranılan şart olarak yer verilmiştir.

Kanunda örnekleme yapılmadığı için içtihatlarla haklı nedenlerin ne olabileceği belirlenmiştir. Buna göre çoğunluk pay sahiplerinin elinde bulundurduğu gücü kötüye kullanarak sürekli şekilde şirketin ve azınlık pay sahiplerinin menfaatlerine aykırı hareket etmesi, zarara yol açılması gibi durumların haklı sebep sayılabileceği belirtilmiştir¹⁹⁹. Çoğunluğu oluşturan pay sahiplerinin yönetim kadrolarının tümünü kendi inisiyatifine bağlı hale getirmesi, yöneticilere şirketin mevcut durumuna aykırılık

---

¹⁹⁴M. Kemal Oğuzman/ Nami Barlas, **Medeni Hukuk, Giriş, Temel Kavramlar**, 25. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, s. 312.

¹⁹⁵Fahrettin Önder, “Anonim Şirketlerde Azınlığın Haklı Nedenlerle Şirketin Feshini İsteme Hakkı Üzerine Düşünceler”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 1997, S. 2 (Güz), s. 279-298.

¹⁹⁶Oruç Hami Şener, **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019, s. 636.

¹⁹⁷Ayşe Sümer, “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, **Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 2010 XXVIII(I), S.1., 171-181, s. 178.

¹⁹⁸Sümer, **Haklı Nedenle Fesih**, s.172-173.

¹⁹⁹Erdem, s. 113.

oluşturacak şekilde yüksek oranda ücret vermesi ve hiç kâr dağıtımını yapılmaması, şirketin esas sözleşmede belirtilen faaliyet alanlarına yabancı, şirketin amacı ile bağdaşmayan işler yapması, azınlığın haklı taleplerini devamlı surette hukuka aykırı şekilde reddetmesi hakkın kötüye kullanılması durumlarına örnek olarak verilebilir²⁰⁰. Kanun koyucu tarafından düzenlenen kanun maddesinde herhangi bir örnek verilmediğinden mahkemelerce verilecek kararlar neticesinde haklı neden kavramını örneklendirmek mümkün olacaktır.

Şirketin, mahvına neden olacak şekilde kötü yönetimi de fesih bakımından haklı sayılabilir²⁰¹. Çünkü anonim şirketin esasa amacının kâr elde etmek olduğu dikkate alındığında, bu amaca ulaşmak kötü yönetim neticesinde artık kesin olarak imkânsız hale gelecekse anonim şirket varlık sebebinin kaybeder²⁰².

Pay sahipleri arasında yaşanan bireysel uyuşmazlıklar, çıkar çatışmaları, eğer ortaklar arasındaki ilişkileri objektif ve sürekli olarak katlanılamaz, ortaklığa devam edilemez hale getiriyorsa ve uyuşmazlık sebebi ile şirketin faaliyete devam etmesi mümkün görünmüyorsa haklı sebep sayılabilir²⁰³. Ancak bu haklı sebep genel olarak daha az ortağa sahip, ortakların birbiriyle ilişki içerisinde bulunduğu kapalı anonim şirketler için söz konusu olabilir.

Çoğunluğun elinde bulundurduğu gücü kötüye kullanacağına dair duyulan açık korku²⁰⁴, sırf azınlığı zarara uğratmak amacıyla yapılmamışsa veya bu sonucu doğurmaması kaydıyla işletme konusunun değiştirilmesi haklı neden sayılmayacaktır²⁰⁵.

Anonim şirketlerde genel kurul ve yönetim kurulu, çoğunluğun oyu ile karar aldığı ve bu ilke haline getirildiği için, bu kurullardan çıkacak kararlar da çoğunluğun iradesini taşıyacaktır. Bu nedenle çoğunluk pay sahipleri tarafından usulüne uygun olarak alınan kararların sırf azınlık pay sahipleri tarafından kabul görmemesi hali de anonim şirketin feshi için haklı neden oluşturmayacaktır²⁰⁶.

Pay sahiplerinin kendi aralarında söz konusu olabilecek fikir ayrılıkları veya çıkar çatışmaları kural olarak feshe dayanak teşkil edilen bir haklı neden olamazlar. Bu

---

²⁰⁰Kuko OR/ Trezzini, Art. 736 OR, N 9.

²⁰¹Erdem, s. 151 vd.; ŞAHİN, s. 213 vd.; Hızlısoy, s. 169 vd.

²⁰²Lukas Beeler/Hans Caspar von der Crone; **Schweizerische Zeitschrift für Wirtschafts- und Finanzmarktrecht**, 2010, § 8 N 267 s. 335.

²⁰³Erdem, s. 154; Peter Forstmoser/ Arthur, Meier-Hayoz/ Peter Nobel, **Schweizerisches Aktienrecht, Verlag Stämpfli+Cie**, § 55, N 81; AG Bern 1996.

²⁰⁴Christoph Stäubli, Basler Kommentar, **zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht**, Art. 736 OR, N 25.

²⁰⁵Bürgi, W. Wolfhart Art. 736 OR, N 52.

²⁰⁶Beeler/ von der Crone, s. 332.

bağlamda kollektif ve komandit ortaklıkların feshine ilişkin veya kolektif veya komandit/komanditer ortakların ihracına ilişkin haklı sebeplerin sayıldığı TTK m.245'in anonim ortaklara kıyasen uygulanması da söz konusu olmayacaktır. TTK m.328 hükmünde komandit ortaklıklara da uygulanan TTK. m.245. uyarınca, haklı sebep tanımı yapılmıştır. Buna göre haklı neden “şirketin bir amaç doğrultusunda, kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkansız kılacak veya güçleştirecek şekilde, amaca ulaşımı imkansız hale getirmesi durumu” olarak tanımlanabilir. Anonim ortaklıkların bir sermaye şirketi olduğu, bahse konu komandit ve kollektif şirketlerin ise şahıs şirketi olduğu göz önünde bulundurularak kişisel sebeplerin haklı neden olarak nitelendirilemeyeceği açıktır. Çünkü TTK m.245’ de sayılan nedenler, yönetim hakkını dikkate alan nedenlerdir. Bu nedenlerleTTKm.245’in anonim ortaklıkların feshinde uygulanması uygun düşmemektedir.

Anonim şirketler için haklı neden olarak sayılabilecek vakıaların, kendisinde bulundurması gereken ortak özellikler, objektif nitelik taşıması ve pay sahibi kimliğinden (pay sahibinin şahsından) bağımsız olmasıdır. Kısaca, davacı azınlık pay sahiplerinden şirket ortağı olarak devam etmelerinin objektif olarak kendilerinden beklenemeyecek bir hal aldığı bir durumlarda haklı nedenlerin mevcut olduğu kabul edilebilir. Anonim şirketler için açık bir norm olarak kullanılan haklı neden kavramı hakkın kötüye kullanılması yasağı yönünden yorumlanması gereken bir genel hüküm niteliğinde kabul edilmektedir²⁰⁷.

Hâkim ancak haklı nedenlerin varlığını tespit etmesi halinde şirketin feshine karar verebilir. Haklı neden kavramı, kanunda tanımlanmamıştır. Haklı sebep oluşturabilecek durumlara örnek olarak dahi yer verilmemiştir. İleri sürülen nedenlerin haklı olup olmadığı, somut olay ve hukuki ilişkinin ve taraflar arasındaki menfaatler dengesinin değerlendirilmesi sonucunda hukuka ve hakkaniyete göre mahkeme tarafından belirlenecektir.

Hâkim takdir yetkisini kullanırken her somut olay bazında ayrı incelemede bulunarak şirketin hedefine ulaşmasını zorlaştıran, pay sahiplerinin şirkete dair beklentilerine ulaşmasını güçleştiren sebepleri²⁰⁸ haklı sebep tespitinde ölçüt olarak kullanabilir²⁰⁹.

---

²⁰⁷Serhan Dinç, “6102 Sayılı Kanuna Göre Anonim Şirketlerde Sona Erme”, **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi**, 2016/2, s. 223-248, s. 241.

²⁰⁸Sıtkı Anlam Altay, **Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda Sermayeye Katılmalı Ortak Girişimler**, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009, s. 686.

Bir eylemin dürüstlük kuralına uygun olup olmadığı, topluma, mahkeme adına karar verecek hakimin ahlaki ölçülerine, yörede bulunan cari adetlere, hakları sağlayan bireysel ve ortaklık ilişkilerinin amacına göre tayin edilecektir²¹⁰.

TTK m. 531 hükmünün temel iki özelliğinin, azınlık hakkını barındırması ve hakimin takdir yetkisinin üzerine inşa edilmiş olması olduğu ifade edilmiştir²¹¹. Hâkim, TTK m. 531 gereği kendisine tanınan takdir yetkisini kullanırken TMK'nın 4. maddesine göre durumun gerektirdiklerini ya da haklı nedenleri göz önünde bulundurulacak, hukuka ve hakkaniyete uygun karar verecektir.

TTK m. 531 hükmü, İsviçre Borçlar Kanunu'nun 736/4 maddesinden aynen alındığından²¹² İsviçre Federal Mahkemesi'nin anonim şirketin feshi için haklı neden olarak kabul ettiği olayların Türk Hukuku açısından önem taşıdığı aşikardır. İsviçre Federal Mahkemesi 05.03.2005 tarihinde verdiği kararı ile şirketin devamının sağlanması ve azlığın korunması için gereken menfaatleri ihlâl eden, yok sayan kararların alınmasının, bu şekilde kötü bir yönetim tarzının benimsenmesinin haklı neden oluşturduğuna kanaat getirmiştir²¹³. İsviçre Federal Mahkemesi'nin 12.5.2004 tarihli Grumser kararında da şirketin uzun süreden beri kâr payı dağıtamayarak faaliyetine devam edemeyecek ve bunun sonucunda yok olmasına yol açacak şekilde kötü yönetilmesini haklı neden kabul etmiştir²¹⁴.

İsviçre Federal Mahkemesinin verdiği kararlardan bazılarını inceleyen *Rüzgar*, Federal Mahkemenin, şirketin sürekli kötü yönetimi, şirketin belirli bir ivme ile zarar etmesi, şirketin uzun yıllar kâr etmemesi, şirketin amacını yerine getiremez durumda olması gibi durumları, haklı sebep olarak benimsediğini belirtmiştir²¹⁵.

---

²⁰⁹Yargıtay tarafından somut olayda anonim şirketin feshini gerektirecek haklı sebeplerin bulunmadığının tespitine ilişkin karar için bkz. Y. 11. HD., E 2015/6622, K 2016/2159, 29.02.2016 t. Kararı, (www.kazanci.com.tr). Aksi yönde ileri sürülen sebeplerin fesih için yeterli olduğuna ilişkin karar için bkz. Y. 11. HD., E 2015/6751, K 2015/13424, 14.12.2015 t. Kararı (www.kazanci.com.tr); Y. 11. HD., E 2016/2552, K 2017/5272, 11.10.2017 t. Kararı, (www.lexpera.com.tr). e.t.:31.03.2020

²¹⁰Oğuzman/ Barlas, s.138., s. 154.

²¹¹Ayoğlu, **Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi**, s. 221. TTK m. 531 hükmünün azınlık lehine bir tehdit aracı olarak tanındığı ve mahkemelere alışılmışın dışında çok geniş bir takdir yetkisi verdiği, bu hükmün çok dikkatli bir şekilde uygulanması gerektiği vurgulanmıştır.

²¹²Ünal Tekinalp, **Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Alternatif Çözümlü Feshi Davasının Bazı Usulî Sorunları, Ersin Çamoğlu'na Armağan**, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 211-222 (Usulî Sorunlar).

²¹³Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, N. 14-12a, s. 337, (05.03.2005 tarihli BGE 136 III 273 sayılı karar)

²¹⁴Bu karar (BGE 126 III 266) için bkz. Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, N. 14-12a, s. 337; Rüzgâr, s. 360 vd.; Pulaşlı, s. 1956.

²¹⁵Eser Rüzgâr, "Anonim Şirketin Azlık Tarafından Feshine İlişkin Dava İle İlgili İsviçre Federal Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi", **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, 2014(16); 337-371, s. 340.

Haklı nedenle fesih davası açma hakkı, TTK m. 447’de anılan haklar kapsamında olup azınlık pay sahiplerinin rızası dışında çoğunluğun kararı ile bertaraf edilemeyeceğinden, vazgeçilmez haklar arasında kabul edilmektedir²¹⁶.

Türk yargısında; anonim şirketin kötü yönetilmesinin somut olaya göre birçok şekilde olabileceği görülmektedir²¹⁷.

Türk yargısı; genel kurul toplantısına pay sahiplerinin katılımı olmamasına rağmen imzaların şüpheli şekilde tamamlanması, genel kurul toplantılarının usulüne uygun yapılmaması, şirketin fiilen iflas etmiş ve borca batık bir durumda olmasına rağmen, Kanunun ilgili maddeleri uygulanmayarak bu konuda karar alınması için genel kurulun olağanüstü toplantıya çağırılmaması şeklinde gerçekleşen genel kurul toplantılarındaki usulsüzlükleri kötü yönetim olarak kabul etmiştir²¹⁸.

Şirketin ortakların bireysel çıkarlarına yönelmesi suretiyle esas sözleşmede yer alan amaçtan uzaklaşılması, şirket yönetim kurulu üyelerinin şirketin amacını gerçekleştirme doğrultusundaki faaliyetlerden sapması, şirketin amacını gerçekleştirmek için edinilen, kullanılan tüm tesis ve teçhizatların satılması nedenleriyle amacın gerçekleştirilmesinin imkansız hale getirilmesi durumları da kötü yönetim kabul edilmiştir²¹⁹.

Paydaşlar tarafından yapılan ihtar rağmen şirketin mali durumu hakkında gerekli bilgi verilmemesi, şirketin gelir ve giderlerine ait kayıtların incelenmesine izin verilmemesi, ortakların şirketin yönetimi, malvarlığı ve kâr-zarar durumu hakkında yeterli olarak bilgilendirilmemesi, ortakların denetim ve bilgi edinme haklarının engellenmesi suretiyle bilgi alma ve inceleme haklarının kısıtlanması, ortadan kaldırılması durumları da kötü yönetim olarak kabul görmüştür²²⁰.

Uzun süre boyunca şirketin pay sahiplerine kâr payının dağıtılmaması, paydaşların kâr payı alma hakkının önüne geçilmesi, şirketin yüksek kar etmesine ve

²¹⁶Evin Emine Demir, “TTK m. 531: Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Feshi Davası”, **Legal Hukuk Dergisi**, 2011, Yıl 9, S. 102, s. 1-27.

²¹⁷www.lexpera.com.tr, Yargıtay 11. HD, 6.5.2015, E. 2014/18585, K. 2015/6457; 12.10.2015, E. 2015/6768, K.2015/10302;3.3.2016, E. 2015/9088, K. 2016/2352; 30.5.2017, E. 2016/4639, K. 2017/3180, e.t.:15.04.2020

²¹⁸https://www.corpus.com.tr/, Yargıtay 11. HD, 16.3.2015, E. 2015/2197, K. 2015/3596; 11.6.2015, E. 2015/2255, K.2015/8166; 23.12.2015, E. 2015/5994, K. 2015/13820; 3.3.2016, E. 2015/12197, K. 2016/2357;11.10.2017, E. 2016/2552, K. 2017/5272; 22.11.2017, E. 2016/4245, K. 2017/6420, e.t.: 15.04.2020

²¹⁹www.lexpera.com.tr, Yargıtay 11. HD, 3.3.2016, E. 2015/9088, K. 2016/2352; E. 2016/211, K. 2016/8872;11.10.2017, E. 2016/2552, K. 2017/5272, e.t.: 15.04.2020

²²⁰https://legalbank.net/, Yargıtay 11. HD, 10.2.2014, E. 2013/12495, K. 2014/2202; 6.5.2015, E. 2014/18585 K.2015/6457; 12.10.2015, E. 2015/6768, K. 2015/10302; 3.12.2015, E. 2015/4504, K. 2015/12980;23.12.2015, E. 2015/5994, K. 2015/13820; 28.1.2016, e.t: 16.04.2020

bunun açıkça görünür olmasına rağmen paydaşlara kâr payı dağıtılmaması da kötü yönetim olarak kabul edilmiştir²²¹.

Ortaklar arasında birbirlerine karşı güven ilişkisinin kalmaması, ortağın sermaye ve bakiye borcunu ödemediği temerrüdü, ortaklar arasında ciddi boyutlara varan anlaşmazlıkların oluşması ve bunların yargıya intikal etmesi, davacı ile şirketin diğer ortakları olan kardeşleri arasındaki ilişkilerin tamamen bozulması sonucu bu durumun aile şirketi niteliğindeki şirketin faaliyetlerine ve işleyişine de yansımalarıyla ortaklar arasında telafi edilemeyecek ölçüde güvensizlik ve anlaşmazlık ortamının oluşması²²²hususları haklı neden olarak yer bulmuştur.

3.4. TTK'nın Şirketlerin Haklı Nedenle Feshine İlişkin Düzenlemeleri

TTK'da düzenlenen diğer ticaret şirketleri içinde bazı maddelerle haklı sebep kavramı öngörülmüştür.

3.4.1. Kollektif Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih

TTK m. 245 hükmünde şahıs şirketi niteliği taşıyan kollektif şirketlerin sona ermesini gerektiren nedenler örnekleme yoluyla sayılarak haklı sebep tanımlanmıştır. Buna göre, bir ortağın, şirketin yönetimi ile ilgili işlerinde veya şirket hesaplarının çıkarılmasında şirkete ihanet etmiş olması, kendisine düşen asli görevleri ve borçları yerine getirmemesi, kişisel menfaatleri uğruna şirketin ticaret unvanını veya faaliyet amacıyla uhdesinde bulundurduğu malları kötüye kullanması, sürekli şekilde devam eden bir hastalığı veya başka bir nedenden dolayı, kendisine verilen şirket işlerini yapmak için gerekli olan yeteneği ve ehliyetini kaybetmesi gibi hâller haklı nedenler için örnek olarak gösterilmiştir. Haklı neden ise *“şirketin kuruluşuna yol açan fiili veya kişisel sebeplerin şirketin işletme konusunun elde edilmesini imkânsız kılacak veya güçleştirecek şekilde ortadan kalkmış olmasıdır”* şeklinde ifade edilmiştir.

²²¹[https://www.corpus.com.tr/Yargitay 11. HD, 11.6.2015, E. 2015/2255, K. 2015/8166; 3.12.2015, E. 2015/4504, K.2015/12980; 23.12.2015, E. 2015/5994, K. 2015/13820; 21.3.2016, E. 2015/8313, K. 2016/3066;3.3.2016, E. 2015/12197, K. 2016/2357; E. 2016/211, K. 2016/8872, e.t.: 16.04.2020](https://www.corpus.com.tr/Yargitay%2011.%20HD,%2011.6.2015,%20E.%202015/2255,%20K.%202015/8166;%203.12.2015,%20E.%202015/4504,%20K.2015/12980;%2023.12.2015,%20E.%202015/5994,%20K.%202015/13820;%2021.3.2016,%20E.%202015/8313,%20K.2016/3066;%203.3.2016,%20E.%202015/12197,%20K.%202016/2357;%20E.%202016/211,%20K.%202016/8872,%20e.t.:16.04.2020)

²²²[https://www.corpus.com.tr/Yargitay 11. HD, 1.12.2015, E. 2014/18024, K. 2015/12808;3.12.2015, E. 2015/4504,K. 2015/12980; 23.12.2015, E. 2015/5994, K. 2015/13820; 11.10.2017, E. 2016/2552, K.2017/5272, e.t.:16.04.2020](https://www.corpus.com.tr/Yargitay%2011.%20HD,%201.12.2015,%20E.%202014/18024,%20K.%202015/12808;%203.12.2015,%20E.%202015/4504,K.%202015/12980;%2023.12.2015,%20E.%202015/5994,%20K.%202015/13820;%2011.10.2017,%20E.%202016/2552,%20K.2017/5272,%20e.t.:16.04.2020)

Kollektif şirketlerde haklı nedenlerle feshi düzenleyen TTK m. 245 hükmünden anonim şirketler için yararlanması olası görünmemekle bu maddeden sınırlı bir şekilde yararlanılabilecektir²²³.

3.4.2. Limited Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih

Limited şirketler TTK'da sermaye şirketlerinden biri olarak düzenlenmiştir. Bu nedenle anonim şirketlerin haklı nedenle feshine yakın şekilde TTK m. 636/3'de bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu düzenlemede "*Haklı nedenlerin var olması halinde, her ortağın mahkemedan şirketin feshin listeyebileceği, mahkemenin, talepten farklı olarak bu talep yerine, davacı ortağa payının gerçek değerinin ödenerek şirketten çıkarılmasına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme hükmedebileceği.*" belirtilmiştir. Görüldüğü üzere anonim şirketteki düzenlemelerden farklı olarak limited şirkette haklı nedenlerin bulunması halinde şirketin feshinin her bir ortak tarafından pay oranına bakılmaksızın istenebileceği belirtilmiştir. Limited şirketlerde haklı nedenle fesih davası açılması için azınlık pay sahibi olmak gibi bir koşul aranmamaktadır²²⁴. Burdan yola çıkarak limited şirketlerde fesih davasının azınlık hakkı olarak düzenlenmediği, fesih davasının ortaklık hakkı olarak düzenlendiği sonucuna varılmaktadır²²⁵. Bir başka ifadeyle; Limited şirketlerde anonim şirketlerden farklı olarak haklı nedenle fesih davası açma hakkı bireysel bir pay sahipliği hakkı olarak düzenlenmiştir (TTK m. 636/III)²²⁶

TTK m.638/2'delimited şirketten çıkma ve çıkarılma hususları düzenlenmiştir. Bu maddede "*Her ortağın, haklı nedenlerin varlığı halinde şirketten çıkmasına karar verilmesi için dava açabileceği*" düzenlenmiştir. TTK m. 641/1'de "*Ortağın, şirketten ayrılması halinde, esas sermaye payının gerçek değerine uyan ayrılma akçesini talep etme hakkını haiz olduğu*" ifade edilmektedir²²⁷. Buna göre, limited şirkette pay sahibi bulunan ortaklardan her biri haklı sebepler gerçekleştiğinde mahkemedan şirketin feshini talep edebileceği gibi buna alternatif olarak kanunda düzenlenen, ayrılma akçesi verilmesi kaydıyla şirketten çıkması talebinin kabulü için mahkemeye başvurabilecektir.

²²³Bahtiyar, **Ortaklıklar Hukuku**, s.379.

²²⁴Erten, s.191.

²²⁵Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, s.332.

²²⁶Ali Haydar Yıldırım, **6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**. 1. Baskı Dora Yayınevi Bursa2013.; s. 9; R. Eda GİRAY, "Limited Şirketin Haklı Nedenle Feshi ve Yargıtay'ın Yaklaşımı" **İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**2007. 6(12);195-218, s. 200.

²²⁷TTK m. 660/3'e göre limited şirkette, şirketin istemi üzerine ortağın mahkeme kararıyla haklı sebebe dayanılarak şirketten çıkarılması da mümkündür.

Anonim şirketlerde ise limited şirketlerden farklı olarak ortakların doğrudan anonim şirketten çıkmalarına izin verilmesine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

Bu nedenle limited şirketler için belirtilen şirketten çıkmaya izin verilmesine dair düzenlemeler anonim şirketlere kıyasen uygulanması mümkün değildir. Yargıtay 11 HD tarafından verilen bir kararda, davacının haklı nedenler gerçekleştiğinden anonim şirketin feshi talebiyle açtığı davada, yerel mahkemenin TTK'nın 638/2 ve 641/1 maddelerine dayanarak davacının şirketten çıkmasına izinle birlikte davanın kabulüne dair verdiği kararla ilgili olarak, olayda TTK'nın 531. maddesinin uygulanması gerektiğini, yerel mahkeme kararının gerekçesinde yer alan hukuki nitelendirmenin doğru olmadığını, ancak haklı nedenin varlığı gözetilerek çıkma payı verilmesine ilişkin kararın netice bakımından isabetsiz bulunmadığını belirtmiştir²²⁸.

Haklı nedenle fesih hakkı ancak dava yolu ile kullanılır. Davacı sermayenin en az onda birine, halka açık anonim ortaklıklarda yirmide birine sahip azınlık pay sahipleridir. TTK İsviçre uygulamasında da olduğu gibi münferit pay sahibine bu hakkı tanımamıştır. Fesih davası, münferit pay sahiplerine tanınmayarak, bireysel bir pay sahipliği hakkı yerine, azınlık hakkı olarak düzenlenmiştir. Bunun nedeni haklı nedenle fesih davasının, tehdit ve spekülasyon amacıyla açılmasının önüne geçmektir. TTK fesih için herhangi bir süre belirtilmemiştir. Bu durum doktrinde bazı yazarların herhangi bir süreye bağlı olmadan bu davanın açılabileceğini ileri sürmelerine neden olmuştur.

3.5. HMK Özelinde Haklı Nedenle Fesih Davasının İncelenmesi

Haklı nedenle fesih davasının HMK özelinde incelenmesi ile davanın niteliği, davanın tarafları, mahkeme tarafından verilebilecek kararlar ve dava neticesinde anonim şirketin tasfiye süreci hakkında detaylı açıklama yapılacaktır.

3.5.1. Davanın Niteliği

Haklı nedenle fesih davası niteliği itibari ile inşai bir davadır. İnşai davalarda, mahkemeden, yeni bir hukuki durum meydana getirilmesi veya var olan bir hukuki durumun içeriğinin değiştirilmesi yahut var olan hukuki durumun ortadan kaldırılması

---

²²⁸ <https://www.lexpera.com.tr/>, Yargıtay 11. HD, T. 11.6.2015, E. 2015/2255, K. 2015/8166, e.t.:02.04.2020

talep edilir(HMK, m. 108/I). İnşai hükümler, geçmişe yönelik sonuç doğurmazlar (HMK, m. 108/III). Bu nedenle davanın kabulü halinde verilen karar ileriye etkilidir²²⁹.

Davacı azınlık pay sahibi tarafından açılan anonim şirketin haklı nedenle feshi davasının mahkemece kabul görmesi halinde, kanun uyarınca fesih veya alternatif çözümlerden birine karar verilecek; verilen kararlar inşai bir hüküm ortaya çıkacaktır. İnşai davalar sonucunda inşai hükümler verilir. Diğer dava türlerinin sonucunda verilen kesin hükümlerden farklı olarak, inşai bir nitelik taşımaktadır. İnşai hükmün yarattığı maddi kesin hüküm etkisi, yalnızca davanın tarafları arasında etkili ve sonuç doğurmakta iken, inşai etkisi ise davanın tarafları ve dava dışındaki kişileri dahil herkesi için ve herkese karşı geçerlidir²³⁰. Özellikle şirketlerin feshine ilişkin davaların sonucunda mahkemece verilecek hükmün inşai etkisinin kesin olmasının; davanın tarafları ve dava dışındaki kişileri dahil herkes için ve herkese karşı sonuç doğurmasında pratik önem ve yararlar vardır²³¹. Bu şekilde inşai hükmün etkisinin kesin olduğu durumlarda dava dışı üçüncü kişiler de hükmün yarattığı hukuki sonuçtan etkileneceklerdir. Başka bir deyişle, davanın tarafı olmayan üçüncü kişiler inşai hükümden etkilenebilecek, hükmün sonuçlarını kabul etmek ve buna uymak zorunda olacaklardır²³².

Azınlık pay sahipleri tarafından açılacak anonim şirketin haklı nedenle feshi davasının mahkemece kabulü halinde verilen kararın davacı dışındaki diğer pay sahiplerini de etkileyecek olması aşıkardır. Bu etki, inşai hükmün inşai etkisinin bir tezahürü olarak düşünülmelidir. Çünkü bu dava ile istenilen davacı pay sahibinin, anonim şirket ile kendisi arasındaki hukuki ilişkinin yeniden düzenlenmesidir.

TTKm.531'de haklı nedenler tanımlanmamış ve örnekleme yoluyla da sayılmamış olduğundan mahkeme, açılan davada olayın somut özelliklerini göz önüne alarak ileri sürülen nedenlerin haklı neden sayılıp sayılmayacağını kendisi belirleyecektir²³³. Yalnız şirketin feshi için değil TTK m. 531'de düzenlenen ve alternatif çözümlere örnek olarak gösterilen davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılması veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir alternatif çözüm için de öncelikle haklı nedenlerin varlığının

²²⁹Nuri Erdem, "Azınlığın Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshini Mahkemeden Talep Etme Hakkı", E. Ulusoy. (Editör). **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 175-194, s. 181.

²³⁰Ergun Önen, **İnşai Dava**, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No. 459, Ankara 1981, s.184.

²³¹Önen, s.187.

²³²Önen, s.187.

²³³<https://www.lexpera.com.tr/>, Yargıtay 11. HD, T. 28.1.2016, E. 2015/2939, K. 2016/937, Yargıtay 11. HD T.3.12.2015, E. 2015/4504, K.2015/12980, e.t.: 10.04.2020

ispat edilmesi gerekecektir. Tekinalp, mahkemenin alternatif çözümlerden birini uygun bulması durumunda haklı nedenin fesih gerektirecek kadar ağır olmasının aranmaması yönünde kanaat belirtmiştir²³⁴. Ancak Kanuni düzenlemede fesih ve diğer alternatif çözümlerin uygulanması bakımından bir farklılık gözetilmeksizin haklı nedenlerin varlığından bahsedildiğinden bu görüşe katılmıyoruz.

TTKm. 531'de, hakimin fesih yerine davacı pay sahiplerinin şirketten çıkarılmalarına veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüme de karar verebileceği düzenlemesi yer aldığından, anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında davacının davasını terditli olarak açıp açamayacağı sorusu akla gelmektedir.

HMK md. 111 hükmü gereği davacı, birden fazla talepte bulunuyor ve şayet asıl talebi kabul görmezse yardımcı talebi hakkında karar verilmesini talep ediyorsa, terditli (kademeli) dava söz konusu olacaktır²³⁵. Bu şekliyle, terditli davada, davacının taleplerini sıraya koyması ve bunu asıl ve yardımcı talep olmak üzere ayrı olarak ileri sürmesi hali ortaya çıkmaktadır. Hakim, ancak asıl talebin kabul görmediği durumda ikincil (yardımcı) talebi inceleyerek bir karara varabilecektir. Buradan şu sonuca ulaşılabilecektir. Davacının açmış olduğu, terditli davada hakim, talepler arasında serbestçe seçim yapamayacak; yargılama sonunda asıl talep reddedilmeden asıl talep yerine yardımcı talebe karar veremez.

Anonim şirketin haklı nedenle feshi davasının terditli dava şeklinde açılıp açılmayacağı, terditli açılmasının usulen uygun olup olmadığı doktrinde tartışmalı bir husustur. Ayoğlu, davacı pay sahibi veya pay sahipleri tarafından terditli dava açılmasının mümkün olduğunu, hatta terditli taleplerin ilki olarak feshin gösterilmesinin zorunlu olmadığı, fakat son ihtimal dahi olsa sıraladığı taleplerden birinin mutlaka şirketin feshini içermesi gerektiği görüşündedir²³⁶. Ayoğlu'na göre, haklı nedenle fesih davasının terditli olarak açılabileceğinin kabul edilmesi, feshin son çare olması ilkesi ve hakimin fesih dışında alternatif çözümlere hükmedebilme yetkisinin kanunda düzenleniş amacı ile uyumludur²³⁷.

Rüzgar, dava dilekçesinde asıl talep olarak ortaklığın feshine karar verilmesi ve asıl talebin reddedilerek feshe karar verilmemesi halinde yardımcı talep olarak kendisinin payının değeri verilerek şirketten çıkarılması veya diğer bir çözüme karar verilmesini

---

²³⁴Tekinalp, **Önemli Sebeplerle Fesih**, s. 218.

²³⁵Timuçin Muşul, **Medeni Usul Hukukunda Terdit İlişkileri**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları İstanbul 1984

²³⁶Ayoğlu, s. 239.

²³⁷Ayoğlu, s. 239.

talep ederek, terditli dava açabileceği görüşündedir²³⁸. Yazar, bu durumda, hakimin, somut olayda ortaklığın feshine ilişkin haklı nedenlerin bulunması durumunda öncelikle ortaklığın feshine karar vermesi gerekeceğini; sermayenin korunması ilkesi çerçevesinde feshi gerektirecek nitelikte veya ağırlıkta bir durum söz konusu olmadığında davacının şirketten ayrılmasına veya başka çözümlere karar vermesinin mümkün olacağını belirtmiştir²³⁹.

Bizim de katıldığımız diğer bir görüşe göre ise, TTK m. 531 uyarınca, davacı pay sahibi yalnızca fesih davası açabilecek, terditli olarak diğer talepleri ileri süremeyecektir²⁴⁰. Madde düzenlemesine göre, davacıya fesih talebi ile terditli olarak veya hiç fesih talebinde bulunulmaksızın bağımsız şekilde şirketten ayrılma veya diğer çözümler konusunda hakimden talepte bulunma hakkı tanınmamaktadır²⁴¹. Bu nedenle, davacı pay sahibinin dava dilekçesinde fesih talebi ile birlikte terditli veya bağımsız şekilde alternatif bir çözüm belirtmesi, hakimi bağlayıcı nitelikte terditli bir talep hakkı bulunduğu anlamına gelmemektedir²⁴².

Terditli davada, davacı, mahkemenin karar bağlamasını istediği birden fazla talebini, aralarında aslilik-ferilik ilişkisi kurarak aynı dava dilekçesinde ileri sürmektedir. HMK m. 111 gereği mahkeme taleple bağlılık ilkesi uyarınca terditli olarak ileri sürülen talepler dışında başkaca bir çözüme karar veremeyecektir²⁴³. Dolayısıyla, terditli dava açılması halinde davacının taleplerinden birinin seçimini hakime bırakması söz konusu olamayacak, hakim, asli-feri talepler arasında serbestçe seçim yapamayacaktır.

TTK m. 531’de davacı pay sahibine, şirketin feshini isteyebilme hakkı tanınmıştır. Kanuni düzenleme, hakime davacının talebinden ayrı ve bağımsız olarak karar verme yetkisi tanımaktadır. Hakime tanınan geniş takdir yetkisi yönüyle anonim şirketin haklı nedenle feshi davası, HMK m. 26/2’de yer alan taleple bağlılık ilkesinin istisnasını oluşturmaktadır. Anonim şirketin haklı nedenle feshi davası ele alındığında, hakimin davacı tarafça kademeli olarak ileri sürülen taleplerin sırasına uyma zorunluluğu bulunmadığı gibi, davacının dava dilekçesinde ileri sürdüğü taleplerden ayrı ve bağımsız bir karar da verebilecektir. Madde düzenlemesinde de açıkça belirtildiği üzere, hakim haklı nedenle fesih davasında duruma uygun olan çözümü serbestçe takdir

---

²³⁸Rüzgar, s. 369.

²³⁹Rüzgar, s. 369.

²⁴⁰Ersin Çamoğlu, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshinde Hakimin Takdir Yetkisi”, **BATIDER**, C.XXXVI, 2016, S. I, s. 13 (Hakimin Takdir Yetkisi).

²⁴¹Şahin, s. 428.

²⁴²Altay, s. 691.

²⁴³Hakan Pekcanitez/ Hülya Taş Korkmaz, **Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku**, XII Levha Yayıncılık, 15. Baskı İstanbul 2017, s. 1086.

edecektir. Bu açıklamalardan yola çıkarak, anonim şirketin haklı nedenle feshi davasının hakimin davacının taleplerini dikkate alma yükümlülüğüne istisna oluşturduğu gözetilerek davacı pay sahibi tarafından terditli dava şeklinde açılmayacağı, kanaatine varılmıştır.

Anonim şirketin haklı nedenle feshi davasının terditli dava biçiminde açılmaya uygun olmadığı kabul edilmekle beraber, davacı tarafından fesih talebiyle birlikte feshe alternatif olarak ileri sürülen çözümün terditli olarak talep edilmesi durumunda bunun bir davanın reddi nedeni oluşturulmaması gerektiği, hakimin terditli taleplerle bağlı olmayacağı ve somut olaya uygun düşen çözümü serbestçe belirleyebilmesi imkanı varken reddin yersiz olacağı görüşü de dikkate alınmalıdır²⁴⁴. Bazı yazarlar da taleplerin terditli olarak ileri sürülmesinin, alternatif çözümlerin karara bağlanmasında hakime yardımcı olabileceğini belirtmiştir²⁴⁵.

Davacı azınlık pay sahibinin davayı terditli olarak açıp açamayacağı veya fesih talebinde bulunmaksızın bağımsız şekilde diğer bir çözümü talep etmesinin mümkün olup olmadığı İsviçre doktrininde tartışılmıştır. Baskın görüş, davacının fesih talebinde bulunmadan bağımsız şekilde alternatif bir çözüme karar verilmesini talep hakkı olmadığı ve bu yöndeki talebin ancak terditli talep olarak, esas talep olan fesih ile birlikte ileri sürebileceği yönündedir. Höhn'e göre, anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında ileri sürülen asıl talep şirketin feshi olduğundan, talep edilebilecek alternatif çözüm yolları ancak terditli biçimde, talep sonucuna dahil edilerek ileri sürülebilecektir. Davacının fesihle birlikte diğer bir çözüme karar verilmesini talep etmesi halinde bile, hakim taleple bağlı olmadan kendisine tanınan geniş takdir yetkisine dayanarak serbestçe karar verebilecektir²⁴⁶. Lüscher ise davacının talep hakkının çok kısıtlı olduğunu, davacının fesih dışında diğer çözüm yollarından birini ne terditli ne de bağımsız şekilde ileri sürmesinin mümkün olmadığını ve buna bağlı olarak fesih dışındaki alternatif çözümlerin mahkemeden talep edilemeyeceğini savunmaktadır²⁴⁷. Handschine, daha farklı şekilde yorumlayarak davacının ve davalının terditli talep niteliğinde alternatif çözümlere karar verilmesini talep etmesi halinde hakimin,

---

²⁴⁴Mehmet Emin Bilge, "Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi", **EÜHFD**, C. XVI, S. 3-4, s. 278.

²⁴⁵Çamoğlu, **Hakimin Takdir Yetkisi**, s. 13.

²⁴⁶Şahin, **Haklı Sebep Fesih**, s. 496, dpn. 400'den naklen JakobHöhn, "Anderesachgemasseund den BeteiligtenzumutbareLösungen im Sinne von Art. 736 Ziff. 4 OR" in Neues zum Gesellschafts- undWirtschaftsrecht:zum 50. Geburtstagvon Peter Forstmoser, Zurich 1993, s. 119-120.

²⁴⁷Şahin, **Haklı Sebep Fesih**, s. 496, dpn. 401'den naklen Christoph Lüscher, **DieAuflösungvonHandelsgesellschaftenauswichtigenGründen**, Bale 1992, s. 179.

tarafların isteğini göz önünde bulundurarak asıl talep yerine bu talebi onaylayabileceğini ifade etmiştir²⁴⁸.

Buna karşılık, Kunz, davacı azınlık pay sahibinin fesih yerine, feshe bağlı olmaksızın doğrudan doğruya alternatif bir çözüme karar verilmesinin mahkemeden talep edilebileceğini ileri sürmüştür. Yazara göre, İBK m. 736/ f. 4 düzenlemesinde feshin örnek olarak gösterilmek için sayılmış, davacının ileri sürebileceği taleplerin, sınırlandırılması yoluna gidilmemiştir²⁴⁹. Benzer şekilde, Habegger, davacının esas talebini sınırlandırılmadan belirlemekte serbest olduğunu, davacının terditli talep biçiminde fesihle birlikte diğer bir çözümü talep edebileceği gibi, fesihten bağımsız şekilde diğer bir çözüme karar verilmesini de talep edebileceği görüşündedir²⁵⁰.

3.5.2. Davanın Tarafları

Bu bölümde davanın tarafları açıklanacak, davalı sıfatının kime ait olduğu, fer-i müdahillik kavramları üzerinde durulacaktır.

3.5.2.1. Davacı Taraf

Dava koşulu olan haklı sebep kavramı ve dava sonucuna ilişkin çözüm örnekleri öncesinde davanın usuli özelliklerini ifade etmek gerekmektedir. Bu doğrultuda anonim şirketin haklı sebeple feshini düzenleyen hükme göre davacı sıfatı azınlığa aittir. Davacılar kanunda belirtilen halka açık anonim ortaklık için yirmide birlik, halka kapalı anonim ortaklık için onda birlik bu oranı dava süresince korumak durumundadırlar, aksi takdirde dava sıfat yokluğu nedeni ile reddolunur. İsviçre Federal Mahkemesi tarafından, gerek haklı nedenin oluşması esnasında, gerekse dava açılması sırasında ve dava sonuçlanıncaya kadar yargılamanın her safhasında yüzde on oranında payların sahibi olunması gerektiği kabul edilmektedir. Bununla birlikte paylarda rehin ya da intifa hakkı olması davacı sıfatını etkileyen unsurlar değildir²⁵¹. Ancak kanun koyucunun amacının aksine çoğunluğun da bu davayı açması önünde engel olmadığı kanaatindeyiz.

²⁴⁸ Şahin, **Haklı Sebeple Fesih**, s. 495, dpn. 399'dan naklen Lukas Handschin, "Auflösung der Aktiengesellschaftauswichtigem Grund und andersach gemasse Lösungen", **SZW(RSDA)** 65, 1993, s. 44.

²⁴⁹ Şahin, **Haklı Sebeple Fesih** s. 495, dpn. 397-398'den naklen Peter V. Kunz, "Zur Auflösungsgklage gemass Art. 736 Ziff. 4 OR – Grant für ein indirektes Austrittsrecht?" in: Aktienrecht 1992-1997: Versuche einer Bilanz Zum 70. Geburtstag von Rolf Bar, Berne 1998, s. 239-240.

²⁵⁰ ŞAHİN, **Haklı Sebeple Fesih**, s.495, dpn. 396'dan naklen Habegger, **a.g.e.**, sh. 290 N 20-22.

²⁵¹ Reha Poroy/ Ünal Tekinalp/ Ersin Çamoğlu, **Ortaklıklar Hukuku II**, 14. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019, s. 341.

Belirlenen pay oranlarının ana sözleşmede yer alacak bir hüküm ile indirilmesinin mümkün olup olmadığı tartışılmıştır. Ertan, TTK m.340'ta yer alan, esas sözleşmenin, TTK'nın anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak Kanunda açıkça izin verildiği hallerde sapabileceği hükmü karşısında, azınlık haklarına ilişkin pay oranlarının ancak TTK'da açıkça öngörülmesi durumunda esas sözleşmeye konulacak bir hükümle mümkün olduğunu ifade etmektedir. Bu nedenle fesih davası bakımından onda birlik oranın esas sözleşme ile artırılmayacağı gibi indirilmesinin de mümkün olmadığı kabulü gerekmektedir²⁵².

Tekinalp'e göre yüzdeler emredici niteliktedir ve bu nedenle azınlık hakkının yüzdesi esas sözleşme ile ne düşürülebilir ne de yükseltilebilir²⁵³. *Moroğlu*'na göre haklı nedenle fesih davası açma hakkı bir tehdit vasıtası olarak kullanılabilir bu nedenle esas sözleşme ile daha düşük bir oranının tespit edilmesine olanak verilmesi doğru değildir²⁵⁴. *Sümer*'e göre ise TTK m. 531'deki azınlık oranının esas sözleşme ile daha düşük bir oranda belirlenmesi mümkündür²⁵⁵. Kanaatimizce de diğer azınlık haklarında olduğu gibi TTK m. 531 için de azınlık oranının esas sözleşme ile düşürülebilmesi mümkündür. Nitekim gerekçede de esas sözleşme ile daha küçük bir oran belirlenebileceği belirtilmiştir.

3.5.2.2. Davalı Taraf

Türk hukukunda baskın görüş, yalnızca anonim şirket tüzel kişiliğinin davalı sıfatın haiz olduğu ve diğer pay sahiplerinin davalı sıfatını haiz olmadığı şeklindedir²⁵⁶. Davanın şirket tüzel kişiliğine yöneltilmesi gerektiği üzerinde durulmuştur²⁵⁷. *Tekinalp*, davacı dışındaki diğer pay sahiplerinin haklı nedenlerin oluşmasında etkili olsalar dahi davalı sıfatını kazanamayacaklarını ifade etmiştir²⁵⁸. Yazara göre, azınlık tarafından açılacak anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında husumetin şirket tüzel kişiliği ile birlikte diğer pay sahiplerine de yöneltilmesi halinde, dava reddedilmeyip; diğer pay sahipleri hakkında hüküm tesis edilmemelidir²⁵⁹.

²⁵²Fusun Nomer Ertan, "Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi Davası", *İÜHF* C. LXXIII, S. 1, s. 422, 2015)

²⁵³*Tekinalp, Sermaye Ortaklıkları*, N. 14-09,

²⁵⁴*Moroğlu, Değerlendirme ve Öneriler*, s. 285-286.

²⁵⁵*Sümer, Haklı Nedenle Fesih*, s.176

²⁵⁶*Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar HukukuII*, s.341.; *Ayoğlu*, s.224.; *Ertan*, s.424.

²⁵⁷*Halit Aker*, "Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sifatının Sona Ermesi ve Özellikle Haklı Sebep Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler", *BATIDER*, C. 32, S. 1, Ankara, 2016, s. 138-139

²⁵⁸*Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar HukukuII*, s.341

²⁵⁹*Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, Ortaklıklar HukukuII*, s.341

Ayođlu, anonim Őirketin haklı nedenle feshi davasında davalı olarak dođrudan Őirket tűzelkiŐiliđinin gűsterilmesi gerektiđini ileri sűrműŐtűr²⁶⁰. Yazara gűre, davacı azınlık pay sahibi haricindeki diđer pay sahiplerinin davalı olarak gűsterilmesi ve bu Őekilde onlara karŐı husumet yűneltilmesi műmkűn deđildir²⁶¹. Bununla birlikte, Ayođlu, yalnızca iki pay sahibi bulunan ve iki pay sahibinin de eŐit oranda paya sahip bulunduđu anonim ortaklıklarda, pay sahiplerinin kendi hatalarından avantaj sađlayamayacađı ilkesi geređi haklı nedenin meydana gelmesinde kusuru bulunan pay sahibinin davalı olarak gűsterilerek husumet yűneltilmesine imkan tanınması gerektiđini; eđer diđer pay sahibi davalı olarak gűsterilemiyorsa, bu ihtimalde davacının kusuru bulunmadıđından çıkartılması yerine anonim Őirketin feshine karar verilmesinin daha dođru ve olaya uygun olacađı gűrűŐűndedir²⁶².

Aker'e gűre, davada yalnızca anonim Őirketin davalı olarak gűsterilmesi gerekli ve yeterlidir²⁶³. Yazar, dava sonucunda mahkeme tarafından, kanunun örnek olarak verdiği payların diğer pay sahiplerince devralınmasına iliŐkin karar verilecek kararın usul hukuku bakımından problem yaratacağına dikkat çekmiŐtir. Mahkemenin bu Őekilde karar vermeden önce, sonuçlarından etkilenecek olmaları nedeniyle, dava dıŐı pay sahiplerinin de rızasını alarak davaya dahil etmesi ve taraf teŐkilini sağlamasından sonra karar vermesi gerektiğini ifade edilmiŐtir²⁶⁴.

Hanađası, davanın esasında bir fesih davası olması sebebiyle davalı sıfatını yalnızca anonim Őirketin haiz olduđunu ifade etmiŐtir²⁶⁵. Yazar, azınlık tarafından açılacak anonim Őirketin haklı nedenle feshi davasında husumetin Őirket tűzelkiŐiliđi ile birlikte diđer pay sahiplerine de yűneltilmesi halinde, diđer pay sahipleri ynűnden davanın sıfat yokluđu nedeniyle reddine karar verilmesi gerektiđi gűrűŐűndedir²⁶⁶. Davanın anonim Őirket yerine yalnızca diđer pay sahiplerine yűneltilmesi halinde ise, Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun ("**HMK**") m. 124.'te dűzenlenen iradi taraf deđiŐikliđi kurumundan yararlanılarak Őirket tűzel kiŐiliđine yűneltilmesi gerektiđini ifade etmiŐtir²⁶⁷.

Erdem'e gűre, anonim Őirketin haklı nedenle feshi davasında davalı sıfatı yalnızca anonim Őirkete ait olmakla birlikte, davalı tarafta Őirket yerine diğer pay sahiplerinin

---

²⁶⁰Ayođlu, s.224.

²⁶¹Ayođlu, s.224.

²⁶²Ayođlu, s.243.

²⁶³Aker, s.138.

²⁶⁴Aker, s.138-139.

²⁶⁵Hanađası, s.223.

²⁶⁶Hanađası, s.223.

²⁶⁷Hanađası, s.223.

gösterilmesi durumunda usul ekonomisi ilkesi uyarınca davanın reddedilmemesi gerekmekte olup, davalı sıfatının anonim şirket tüzel kişiliğine tanınması uygun olacaktır²⁶⁸. Yazara göre, mahkeme tarafından davacı azınlık pay sahibinin paylarının gerçek değeri ile satın alınmasına karar verilmesi durumunda, bu karar yalnızca anonim ortaklık için bağlayıcı olacak; diğer pay sahipleri ise ancak bu konuda bir taahhütte bulunmuşlarsa payları satın alma yükümlülüğü altına gireceklerdir²⁶⁹.

Şahin, davada davalı sıfatını yalnızca anonim şirketin haiz olduğunu, ancak mahkeme kararının yenilik doğuran nitelik taşıdığı ve pay sahiplerinin hukuki durumlarını doğrudan etkileyecek olması nedeniyle diğer pay sahiplerinin taraflar yanında fer'i müdahil sıfatıyla davaya katılmalarının mümkün olduğu görüşündedir²⁷⁰. Bununla birlikte, diğer pay sahiplerinin doğru zamanda fer'i müdahale imkanına sahip olabilmesi açısından, mahkemenin bir ara karar vermesi ve davalı şirketin diğer pay sahiplerini dava hakkında bilgilendirilmesini sağlamasının uygun olacağını savunmaktadır²⁷¹. Hızlısoyda anonim şirket yönetim kurulunun dikkat ve özen yükümlülüğü çerçevesinde diğer pay sahiplerinin dava hakkında doğru şekilde bilgilendirilmesi gerektiği kanaatindedir²⁷².

Buna karşılık, Yüksel, “*özellikle kapalı ve aile tipi anonim şirketlerin haklı nedenle feshi davalarında diğer pay sahiplerinin şirket tüzelkişiliği yanında davalı sıfatını haiz olmaları gerekir*”²⁷³ görüşündedir. Yazara göre, davalı sıfatının yalnızca anonim şirkete ait olabileceği görüşü haklı neden yaratan menfaat çekişmesinin taraflarının bir bütün halinde davada taraf olarak hukuki dinlenilme hakkına kavuşmalarının önüne geçmekte, dava sonucunda verilebilecek alternatif çözüm kararlarının kapsamını sınırlamakta ve yargılamanın müzakereyi içerecek şekilde yürütülememesi tehlikesini ortaya çıkarmaktadır²⁷⁴.

İsviçre hukukunda da hakim görüş, anonim şirketin haklı sebeple feshi davasında, davanın yalnızca şirket tüzelkişiliğine yöneltilebileceği, davacı dışındaki diğer pay sahiplerine karşı dava açılmayacağı yönündedir²⁷⁵. Habegger, anonim şirketin haklı

²⁶⁸Erdem, **Haklı Sebeple Fesih**, s.176.

²⁶⁹Erdem, **Haklı Sebeple Fesih**, s.177.

²⁷⁰Ayşe Şahin, **Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, 1.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013, s. 352.-354.

²⁷¹Şahin, s.356.

²⁷²Hızlısoy, s. 218.

²⁷³Sinan Hüdai Yüksel, “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davasında Davalı Sıfatı Üzerine Düşünceler”, **Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan**, XII Levha Yayıncılık, Ocak 2017, s. 880.

²⁷⁴Yüksel, s. 881.

²⁷⁵Bkz. Hızlısoy, s. 215.dpn. 833-834’de belirtilen yazarlar; Sinan H. YÜKSEL, s. 867, dpn. 6’da belirtilen yazarlar.

nedenle feshi davasında, sermaye şirketlerinde yer alan tek borç ilkesi gereğince sadece şirket tüzelkişiliği yükümlülük altına girebileceğinden ve şahıs şirketlerine daha yakın özellikler gösteren limited şirketin haklı nedenle feshi davasında dahi davanın yalnızca şirkete yöneltilebileceğinden kıyasla, davanın yalnızca anonim şirkete karşı açılabileceğini ve diğer pay sahiplerinin davalı sıfatının bulunmadığını belirtmiştir²⁷⁶. Fakat, yazar, kişisel özellikleri ağır basan, aile şirketi gibi bir yapıya sahip anonim şirketler yönünden bu durumu eleştirmekte, bu tip şirketlere karşı açılacak fesih davasında, haklı sebebin oluşmasına sebebiyet veren diğer pay sahiplerinin de davalı tarafta gösterilmesinin olması gereken hukuk açısından isabetli olacağı görüşünü savunmaktadır²⁷⁷.

Aynı doğrultuda, Beeler/Von der Crone, pay sahibi sayısı görece az olan ve şahsi özellikleri daha ağır basan anonim şirketlerin şahıs şirketlerine yakın özellikleri bulunması nedeniyle, haklı nedenle fesih davasında davacı dışındaki diğer pay sahiplerinin de anonim şirket tüzelkişiliği ile birlikte davalı sıfatını haiz olmalarının olması gereken hukuk bakımından yerinde olacağı kanaatindedir²⁷⁸. Bununla birlikte, İsviçre doktrininde azınlık pay sahiplerince açılan haklı nedenle fesih davası sonucunda verilen karardan diğer pay sahiplerinin etkileneceği de dikkate alınarak, davacı dışındaki diğer pay sahiplerinin davaya fer'i müdahil olarak katılabilmesine imkan verilmesi gerektiği ve mahkemenin diğer pay sahiplerini davadan haberdar etmek zorunda olduğu kabul edilmektedir²⁷⁹.

Anonim şirketlerde azınlığın haklı nedenle fesih davası açmasına ilişkin Yargıtay kararları incelendiğinde görüş farklılıklarının devam ettiği görülmektedir. Yargıtay'ın anonim şirketlerin haklı nedenle feshine ilişkin kararları incelendiğinde, davalı sıfatının çoğunlukla, yalnızca anonim şirket tüzelkişiliğine ait olduğuna, diğer pay sahiplerinin davalı sıfatının bulunup bulunmadığına dair tartışmaya yer verilmediği görülmektedir²⁸⁰.

²⁷⁶ Hızlısoy, s. 215.dpn. 835'den naklen Philipp HABEGGER, **Die Auflösung der Aktiengesellschaft aus wichtigen Gründen, unter Berücksichtigung der anderssachgemassen und den Beteiligten zumutbaren Lösungsgemäss Art. 736 Ziff. 4 Satz 2 OR**, Bern, 1996, s. 280.

²⁷⁷ Hızlısoy, s. 216.dpn. 836'dan naklen Habegger, s. 285.

²⁷⁸ Hızlısoy, s. 216. dpn. 837'den naklen Lukas Beeler/ Hans Casper Von Der Crone, **Auflösungsklagen nach Art. 736 Abs. 4 OR, Entscheid des Schweizerischen Bundesgerichts 4A_475/2009 vom 5. März 2010 in Sachen X (Beschwerdeführerin/Klagerin) gegen Y SA (Beschwerdegegnerin/Beklagte)**, SZW/RSDA, 4/2010, s. 339.

²⁷⁹ Hızlısoy, s. 217. dpn. 841-842'de belirtilen yazarlar.

²⁸⁰ <https://www.kazanci.com.tr/>, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T. 17.11.2016, E. 2016/211, K. 2016/8872; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T. 3.3.2016, E. 2015/9088, K. 2016/2352; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T.

Davacı azınlık pay sahipleri dışındaki pay sahiplerinin davalı sıfatın bulunup bulunmadığı tartışmasına yer verilen Yargıtay kararları arasında ciddi oranda görüş ayrılıkları bulunmaktadır. Şöyle ki, Yargıtay, bazı kararlarında davacı dışındaki diğer pay sahiplerinin davalı olarak gösterilmemesi gerektiğine, davalı sıfatı taşımadıklarına karar vermiştir²⁸¹. Yargıtay'ın, azınlık pay sahipleri dışındaki pay sahiplerinin davalı sıfatına sahip olmadığı şeklindeki görüşünü, anonim şirketin haklı nedenle feshine ilişkin kanun maddesinin uygulanma koşullarının oluşmadığı şeklinde yerel mahkeme tarafından ileri sürülen genel bir gerekçeye dayandığı; bu hususa ilişkin detaylı bir inceleme yapılmadığı karardan anlaşılmaktadır²⁸².

Buna karşı olarak, Yargıtay'ın aksi yönde; davada azınlık pay sahipleri dışındaki diğer pay sahiplerini anonim şirket tüzelkişiliği ile birlikte davalı olarak kabul ettiği kararları da bulunmaktadır. Verilen bir kararda, azınlık tarafından açılan anonim şirketin haklı nedenle feshine ilişkin davada diğer pay sahiplerinin de davalı sıfatının bulunduğu kabul edilmiş, sıfat bakımından yerel mahkeme kararı ayrıca incelemeye konusu yapılmamış; yerel mahkemenin vermiş olduğu fesih kararı aynen onanmıştır²⁸³.

Yargıtay verdiği bir kararda doğrudan bu konuya değinmiştir. Karardaki olayda; davacı taraf, terditli şekilde dava açmış; şirket tüzel kişiliği ile birlikte diğer pay sahiplerine de husumet yöneltmiştir. Yargıtay yaptığı incelemede davacı tarafın iddiasını ileri sürme şeklini gözeterek davalı sıfatının anonim şirketle birlikte diğer pay sahiplerine de ait olduğuna karar vermiştir. Bu nedenle, yerel mahkemenin davanın sıfat yönünden reddine dair kararının bozulmasına karar verilmiştir²⁸⁴.

Kaynak İsviçre hukukunda yer alan uygulamaya bakılacak olursa, İsviçre Federal Mahkemesi'nin haklı nedenle fesih davasının esası ve niteliği gereği bir fesih davası olması nedeniyle davalı sıfatının münferiden anonim şirket tüzel kişiliğine ait olduğuna dair istikrarlı bir içtihadı bulunmaktadır²⁸⁵.

Netice itibariyle, Türk hukukunda azınlık pay sahipleri tarafından açılan anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında, davanın kime yöneltileceği, kimin davalı sıfatını

2.6.2016, E. 2014/3669, K. 2014/10238; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T. 2.6.2014, E. 2014/3669, K. 2014/10238; e.t.:12.04.2020

²⁸¹<https://www.kazanci.com.tr/>, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T. 23.12.2015, E. 2015/5994, K. 2015/13820; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T. 28.1.2016, E. 2015/2939, K. 2016/937., e.t.:12.04.2020

²⁸²<https://www.corpus.com.tr/>, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T. 28.1.2016, E. 2015/2939, K. 2016/937., e.t.:12.04.2020

²⁸³<https://www.kazanci.com.tr/>, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T. 4.7.2017, E. 2016/2752, K. 2017/4079. e.t.:12.04.2020

²⁸⁴<https://www.kazanci.com.tr/>, Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, T. 28.1.2016, E. 2015/2939, K. 2016/937. e.t.:12.04.2020

²⁸⁵www.swisslex.com, ATF 84 II 44; BGE 105 II 114; BGE 126 III 266, e.t.:12.04.2020

haiz olduğuna ilişkin doktrinde ileri sürülen görüşler ve Yargıtay tarafından verilen kararlar arasında önemli farklılıklar bulunduğu, bu farklılıkların da halen devam ettiği açıkça görülmektedir. Yargıtay, davalı taraf teşkiline ilişkin incelemesini medeni usul hukukunu göz ardı ederek karar vermektedir.

Davalı tarafın belirlenmesinde medeni usul hukuku göz önünde bulundurulmalıdır. Taraf kavramını açıklamaya yönelik teorilerden biri şekli taraf teorisidir. Bu teori uyarınca, mahkemeden kendisi için hukuki koruma talep eden kişi davacı taraf, kendisine karşı hukuki koruma talep edilen kişi ise davalı taraf olarak isimlendirilir. Bu teori ışığında davanın tarafları, dava dilekçesi göz önünde bulundurularak belirlenir ve bir kimse dava dilekçesinde yalnızca bir hukuki koruma talep etmekle davacı, davalı taraf olarak gösterilmekle de davalı olur²⁸⁶. Dolayısıyla, şekli taraf teorisi açısından, maddi hukuk ilişkisinde davacının hak sahibi, davalının ise yükümlü olup olmadığı taraf konumunu elde etmek bakımından önem taşımamaktadır²⁸⁷.

Türk hukukunda dava kavramı bakımından şekli taraf teorisi ve iki taraf sistemi benimsenmiştir. Dava yoluna başvurarak mahkemeden hukuki koruma talep eden kişi davacı, kendisine karşı hukuki koruma talep edilen kişi ise davalı olarak adlandırılmaktadır. Bu doğrultuda, kanunlarda belirtilen ayrık durumlar haricinde her davada davacı ve davalı olmak üzere iki taraf bulunmaktadır ve bu tarafların ayrı kişiler olması gerekir²⁸⁸. Bu bakımdan, Türk hukukunda kabul gören şekli taraf kavramına göre, taraf sayılabilmek tamamen dava dilekçesinde taraf olarak gösterilmeye bağlı olan usuli bir kavramdır. Davada taraf olarak kabul edilmek için maddi hukuk ilişkisinin tarafı olmaya gerek bulunmamaktadır²⁸⁹.

Azınlık pay sahipleri tarafından açılan anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında davacı pay sahibine tanınan hak, yalnızca şirketin feshine karar verilmesini isteyebilme hakkıdır. Kanuni düzenleme gereği davacı pay sahibinin fesih talebinde bulunmaksızın, şirketten çıkma veya diğer alternatif çözüm yollarından birini talep etmesi mümkün değildir. Bizim de katıldığımız üzere, aksinin kabulü halinde, hem

---

²⁸⁶Hakan Pekcanitez /Oğuz Atalay /Muhammet Özkes, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, 4. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2016, s.181.

²⁸⁷Hakan Pekcanitez /Muhammet Özkes, **Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukukus**.550.

²⁸⁸Baki Kuru/Ramazan Arslan/Ejder Yılmaz, **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, 22. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2011, s. 217; Pekcanitez/Atalay/Özkes, s. 180.

²⁸⁹Yavuz Alangoya/ Mehmet Kamil Yıldırım/Nevhis Deren-Yıldırım, **Medeni Usul Hukuku Esasları**, 7. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2009, s. 112.

kanuna aykırı bir durum yaratılmış olacak hem de anonim şirketler hukukunda yeri bulunmayan yeni bir dava hakkının yaratılması söz konusu olacaktır²⁹⁰.

Bununla birlikte, davacı ve davalının maddi hukuk açısından gerçekten uyuşmazlık konusu hukuki ilişkinin tarafı olup olmadıkları – davacı veya davalı sıfatını haiz olup olmadıkları – davanın esasına ilişkin inceleme ve araştırma yapıldıktan sonra ortaya çıkacaktır. Şekli taraf teorisine göre davanın tarafı konumunda olmak, mevcut her olayda davanın taraflarının taraf sıfatını haiz oldukları anlamına gelmeyecektir²⁹¹.

Sıfat, dava konusu edilen sübjektif hak ile taraflar arasındaki ilişkiyi açıklamak için kullanılan bir kavramdır. Teoriye göre, davacı taraf açısından bulunması gereken sığata aktif taraf sıfatı, davalı taraf bakımından ise pasif taraf sıfatı adı verilmektedir. Bir kimsenin taraf sıfatı bulunup bulunmadığı ancak mahkemenin davanın esasına girerek yapacağı inceleme sonrası tespit edilebilir. Bu durumda ise davanın esastan kabulüne veya reddine karar verilir²⁹². Bu açıklamalar ışığında, sıfat, davanın taraflarının yargılamaya konu çekişmeli maddi hukuk ilişkisinin gerçek tarafı olup olmadığını, dava konusu yapılan talep açısından davacının hak sahibi, davalının yükümlü olup olmadığını belirlemek için kullanılan bir kavramdır²⁹³.

Anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında, azınlık pay sahibi davacı tarafından diğer pay sahiplerinin de şirket tüzel kişiliği ile birlikte davalı olarak gösterilmesi hususunda herhangi bir aykırılık bulunmamasına rağmen, diğer pay sahiplerinin davalı sıfatına sahip olup olmadığı taraf kavramından bağımsız şekilde incelenmesi gereken bir husustur. Davalı sıfatı, davacı tarafından ileri sürülen talep açısından sorumlu olmayı gerektiren bir kavramdır. Anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında ise talep yükümlüsünün tespiti yönünden nitelikli bir durum söz konusudur²⁹⁴.

Anonim şirketin haklı nedenle feshi davası, HMK. da yer alan ana ilkelerden biri olan taleple bağılılık ilkesinin istisnasını oluşturmaktadır²⁹⁵. TTK uyarınca mahkemeye davacının talebinden bağımsız olarak karar verme yetkisi tanınmıştır²⁹⁶. Hakime talepten bağımsız karar verme konusunda geniş bir takdir yetkisi tanınmış olması, hakimin dava neticesinde davacının talebinden farklı olarak alternatif çözümlere karar

---

²⁹⁰Hanağası, s.243.

²⁹¹Kuru, s. 106.; Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 187.

²⁹²Pekcanitez/Atalay/Özekes, s. 188.

²⁹³Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 121.

²⁹⁴Yiğit, **Davalı Sıfatı**, s. 595.

²⁹⁵Kendigelen, s.434-435.

²⁹⁶Ayoğlu, s.237.

verebilmesi nedeniyle, davanın açılışında dava sonucunda talepten bağımsız olarak hakimce karar verilecek olan çözümün önceden bilinebilmesi ve bu nedenle talep yükümlüsünün tespit edilebilmesi mümkün gözükmemektedir. Dolayısıyla, davanın taleple bağıllık ilkesinin istisnası niteliğinde olması ve hakime anonim şirketler hukukunun özüne aykırı olmamak üzere başkaca sınırlandırma bulunmadan geniş bir takdir yetkisi tanınmış olması, davalı sıfatının tespit edilmesini daha da güçleştirmektedir.

Davalı tarafta kimlerin yer aldığı, aynı davada kimlerin tanık, temsilci, hakim, bilirkişi ve müdahil olabileceğini tespit etmek açısından önemli bir husustur. Hakimin davaya bakmaktan yasaklı olması veya reddi, tanıklıktan veya bilirkişilikten çekilme hallerinin mevcut olup olmaması durumları davanın tarafları dikkate alınarak tespit edilir. Tarafların, kendi davalarında tanık veya müdahil olamayacakları açıktır²⁹⁷. Bu kapsamda bir değerlendirme yapılacak olursa, anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında davacı dışındaki diğer pay sahiplerinin de şirket yanında davalı taraf olarak gösterilmesi durumunda, diğer pay sahipleri davada tanık olarak dinlenemeyecek ve taraf olarak gösterildikleri için fer'i müdahale kurumunun uygulanması da söz konusu olmayacaktır.

Bu nedenle doğabilecek sakıncaların önlenmesi için kanaatimizce pay sahiplerinin davalı taraf olarak gösterilmemesi gerekmektedir.

3.5.2.3. Diğer Paydaşların Fer-i Müdahil Olma Durumu

Kanun uyarınca, dava dışı üçüncü kişilerin dava neticesinde verilecek olan hükümden etkilenmesi ihtimali (hukuki yararı) bulunduğu hallerde, davada iki taraf olması prensibi gereği bir üçüncü taraf olarak yer alması mümkün değilse de, kendi haklarını korumak için, fer'i müdahil olarak davaya katılabileceği kabul edilmiştir²⁹⁸. Üçüncü kişi, hukuki yararı açısından bir değerlendirme yaparak hangi tarafın davayı kazanması kendisi lehine olacak ise o taraf yanında davaya fer'i müdahil olarak katılma talebinde bulunacaktır²⁹⁹.

Anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında, davalı sıfatı bulunmadığı kabul edilen diğer pay sahiplerinin davalı anonim şirket tüzelkişiliği yanında fer'i müdahil

---

²⁹⁷Pekcanitez/Taş Korkmaz, **Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku**, s. 558.

²⁹⁸Murat Atalı, **Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku**, s. 717.; Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 152.

²⁹⁹Atalı, **Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku**, s. 724.

olarak yer alması, davaya katılmaları mümkün olmalıdır. Çünkü anonim şirketin feshi için açılan dava sonucunda verilecek olan karar, davacı dışındaki pay sahiplerinin hukuki durumunu da doğrudan etkileyeceğinden, diğer pay sahiplerinin fer'imüdahil olarak davalı şirket tüzel kişiliği yanında yer almasında hukuki yararı vardır³⁰⁰. Diğer pay sahiplerinin fer'i müdahil olarak davalı anonim şirketin yanında davaya müdahil olmaları, ortaklığın devam etmesinde bulunan menfaatlerinin yargılama sırasında ele alınmasını ve korunmasını sağlamak bakımından önemlidir³⁰¹. Bununla birlikte, anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında, mahkemece fesih dışında uygun alternatif bir çözüme karar verilebileceğinden, fesih dışındaki diğer inşai nitelikte alternatif çözümlere karar verilmesi halinde de diğer pay sahiplerinin bu karardan etkileneceği, bu nedenle davaya katılmada hukuki yararının bulunduğu açıktır. Sonuç olarak, diğer pay sahiplerinin hukuki dinlenilme haklarının korunması ve bu hakka riayet edilmesi için fer'i müdahale yoluyla davaya katılma olanağının tanınması gerekmektedir.

Bazı yazarlar, davacı dışındaki diğer pay sahiplerinin davalı sıfatı bulunmaksızın fer'i müdahil olabileceklerinin kabul edilmesinin bazı sakıncalar yaratabileceğine işaret etmiştir³⁰². Sakınca olarak görülen durum; haklı nedenin tespit edilmesi ve alternatif çözüme karar verilmesi açısından, diğer pay sahiplerinin davada taraf olarak bulunmayıp yalnızca fer'i müdahil olabileceklerinin kabul edilmesi halinde, bu kişilerin etkin hukuki dinlenilme, yargılamaya etkin katılma hakkından mahrum bırakılmalarına sebep olacağı hususudur.

Davacı azınlık pay sahipleri dışındaki pay sahiplerinin fer'i müdahale yoluyla davaya katılım göstermeleri durumunda etkin hukuki dinlenilme hakkından mahrum kalıp kalmadıklarının belirlenebilmesi için, fer'i müdahilin davadaki konumunun ve fer'i müdahilin tek başına yapabileceği işlemlerin sınırlarının tespit edilmesi gerekir. Davaya katılma talebi kabul edilen fer'i müdahil, katıldığı an itibariyle davayı takip edebilir ve taraflara yapılacak tüm tebligatlar kendisine de yapılır³⁰³. Bununla birlikte, fer'i müdahil, yanında katıldığı tarafın yapabileceği tüm usul işlemlerini yapabilir. Asıl taraf lehine tüm iddia ve savunma yollarını kullanabileceği gibi, bunlar için delil

---

³⁰⁰Hakan Pekcanitez, **Fer'i Müdahale**, Ankara: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, No. 30, 1992, s. 96 (Fer'i Müdahale).

³⁰¹Şahin, s. 355.

³⁰²Yüksel, s. 878.

³⁰³Pekcanitez, **Fer'i Müdahale**, s. 137-139.

gösterme hakkında da sahiptir. Fer'i müdahil tarafından yapılan bu işlemler, asıl tarafça yapılmış gibi kabul edilir³⁰⁴.

Fer'i müdahilin davada yapabileceği işlemlere ilişkin sınırlamalardan ilki, yalnızca asıl tarafı korumak için işlem yapılabilmesidir. Fer'i müdahil, davayı yanında katıldığı tarafın aleyhine sonuçlandıracak işlemler yapamaz³⁰⁵.

Fer'i müdahilin asıl tarafın yararına aykırı işlemler yapmasının yasak olması, fer'i müdahilin etkin hukuki dinlenme hakkından yoksun bırakılması olarak değerlendirilmemelidir. Çünkü fer'i müdahilin davaya katılabilmesini sağlayan hukuki yararı, yanında katıldığı tarafın davayı kazanmasında menfaati bulunmasından kaynağını alır.

İkinci sınırlama, kural olarak fer'i müdahilin dava konusu üzerinde tasarruf etme hakkı bulunmaması ve bu nedenle sulh, kabul veya feragat yapamamasına ilişkindir. Fer'i müdahilin sulh, kabul veya feragat işlemlerini yapamaması, davada taraf sıfatına sahip olmaması ve dava konusu üzerinde tasarruf etme hakkı bulunmamasından kaynaklanmaktadır³⁰⁶.

Fer'i müdahilin yanında katıldığı tarafın iradesi hilafınabu işlemleri yapması, tarafın korunmasını sağlayan işlemlere aykırılık teşkil ettiğinden bu sınırlamanın da hukuki dinlenme hakkını ihlal olarak yorumlanamayacağı kanaatine varmış bulunmaktayız.

Fer'i müdahilin davada yapabileceği işlemlere ilişkin getirilen bu iki sınırlama, fer'i müdahilin taraf olarak kabul edilmediğini ve tarafın tüm yetkilerine sahip olmadığını göstermektedir³⁰⁷. Her yargılama süjesi gibi fer'i müdahil de kendi menfaatiyle, hakkıyla bağlantılı ve bu hakla orantılı şekilde hukuki dinlenme hakkına sahiptir³⁰⁸. Fer-i müdahil davanın tarafı olmadığından tüm yetkilere sahip kılınması beklenemeyecektir. Bu çerçevede, fer'i müdahil tarafından yapılabilecek işlemlere dair konulan sınırlamaların fer'i müdahilin hukuki dinlenme hakkını ihlal etmediği kanaatindeyiz.

Fer'i müdahil tarafından yapılabilecek işlemlere ilişkin getirilen kısıtlamalardan bir diğeri de fer'i müdahilin davadaki konumuna ilişkindir.

Davaya katılma talebi kabul edilen fer'i müdahil, davayı katıldığı andan itibaren takip etmekle yükümlüdür. Davaya katılmasından önce yapılan işlemlere itiraz edemez

---

³⁰⁴Pekcanitez, **Fer'i Müdahale**, s. 142.

³⁰⁵Alangoya/Yıldırım/Deren-Yıldırım, s. 156.

³⁰⁶Pekcanitez, **Fer'i Müdahale**, s. 147.

³⁰⁷Pekcanitez, **Fer'i Müdahale**, s. 149.

³⁰⁸Güray Erdönmez, **Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku**, s. 866.

ve bu işlemlerin tekrarlanmasını isteyemez³⁰⁹. Fer'i müdahil bakımından müdahalenin etkisi davaya katılma anından itibaren geçerli olacağından, davaya katılmasından önce yapılan işlemlere itiraz edememesinin kendisi açısından bir zarar doğurmayacağı ileri sürülmüştür³¹⁰.

Fer'i müdahilin davayı katıldığı anda hangi aşamada ise o noktadan itibaren takip edebilmesi ve daha önce yapılan işlemlere itiraz etme imkanının bulunmaması, o işlemlerle bağlı olması, eda ve tespit davaları bakımından katılmanın etkisiz olduğunu fer'i müdahil açısından bir zarar doğurmayacaktır. HMK uyarınca müdahalenin etkisi, ilk davanın tarafı ile o davada kendisi yanında davaya fer'i müdahil olarak katılmış bulunan üçüncü kişi arasında görülen ikinci davada, ilk davada verilen hükmün yanlış olduğunun ileri sürülebilmesidir. Fer'i müdahil, davaya etki edebildiği ölçüde müdahalenin etkisi kendisi açısından geçerli olacaktır³¹¹.

Anonim şirketin haklı nedenle feshi davası sonucunda inşai bir hüküm verileceğinden, diğer pay sahipleri açısından müdahalenin etkisi dışında inşai hükmün etkisi de söz konusu olacaktır. Bu doğrultuda, İsviçre doktrininde Höhn ve Habegger tarafından mahkemenin diğer pay sahiplerini dava hakkında bilgilendirmesinin zorunlu olduğu kabul edilmektedir³¹². Höhn'e göre mahkeme, bilgilendirme yükümlülüğünü diğer pay sahiplerinin yönetim kurulunca bilgilendirilmesine karar vererek sağlayabilir³¹³.

Türk doktrinde de Şahin ve Hızlısoy tarafından diğer pay sahiplerinin davaya fer'i müdahil olarak katılabilmelerini sağlamak amacıyla bu kişilerin dava hakkında bilgilendirilmesi gerektiği ileri sürülmektedir³¹⁴. Şahin, TTK ve HMK uyarınca mahkemenin diğer pay sahiplerine bildirim yapma yükümlülüğü bulunmadığını belirttikten sonra, mahkemenin davalı anonim şirkete yönelik vereceği bir ara karar ile yönetim kurulunun dava hakkında diğer pay sahiplerini bilgilendirmesini sağlamasının isabetli olacağı görüşündedir³¹⁵.

Hızlısoy da Şahin'in görüşüne katılmakla birlikte, mahkemece bu yönde bir ara karar verilmemiş olsa dahi, yönetim kurulunun özen borcu çerçevesinde davadan

---

³⁰⁹Pekcanitez, **Fer'i Müdahale**, s. 137.

³¹⁰Pekcanitez, **Fer'i Müdahale**, s. 138.

³¹¹Atalı, **Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku**, s. 736.

³¹²Hızlısoy, s. 217, dpn. 842'den naklen Habegger, s. 285, 314-315; Höhn, s. 121.

³¹³Hızlısoy, s. 217, dpn. 843'den naklen Höhn, s. 121, dpn. 44.

³¹⁴Şahin, s. 355-356; HIZLISOY, s. 217-219.

³¹⁵Şahin, s. 355-356.

diğer pay sahiplerini haberdar etmesi gerektiği görüşünü savunmaktadır³¹⁶. Yazar, bu görüşünü, TTK'nın 448. maddesinin birinci fıkrasında yer alan iptal veya butlan davasının açıldığının ve duruşma gününün ilan edilmesi ve şirketin internet sitesi konulmasına ilişkin getirilen kurala dayandırmaktadır³¹⁷. Hızlısoy'a göre, bu hüküm, şirketin sona ermesiyle neticelenebilecek olan anonim şirketin haklı nedenle feshi davasına da kıyas yoluyla uygulanabilir³¹⁸.

Mahkemece davalı şirkete yönelik ara karar verilerek diğer pay sahiplerinin davadan haberdar edilmesinin yerinde olacağı görüşüne katılmaktayız. Nitekim, anonim şirketin haklı nedenle feshi davası sonucunda verilecek hüküm, tek bir genel kurul veya yönetim kurulu kararının geçersizliğine veya iptaline hükmedilmesine göre daha önemli sonuçlar da doğurabileceğinden, yönetim kurulunun özen borcu çerçevesinde bu davadan diğer pay sahiplerini bilgilendirmesi gerektiği açıktır ve bu bilgilendirme hak kaybına sebebiyet verilmemesi açısından isabetli olacaktır.

3.5.2.4. Diğer Paydaşların Fer-i Müdahil Olarak Kanun Yoluna Başvurma Hakkı

Diğer pay sahiplerinin anonim şirketin haklı nedenle feshi davasında fer'i müdahil olarak kabul edilmesi halinde, yanında katıldığı taraf olan anonim şirket kanun yoluna başvurmazsa kendilerinin de başvuramayabilecek olması sebebiyle de doktrinde eleştirilmektedir. Yüksel'e göre, diğer pay sahiplerinin yalnızca fer'i müdahil olabileceğinin kabul edilmesi, mahkemece verilecek hükümden doğrudan etkilenecek bu kişileri kanun yoluna başvurma yetkisinden dahi yoksun bırakabilecek niteliktedir³¹⁹.

Fer'i müdahilin, yanında katıldığı taraftan bağımsız olarak kanun yollarına başvurup başvuramayacağı doktrinde tartışmalı olmakla birlikte;Kuru'ya göre, fer'i müdahil, hüküm aleyhine ancak yanında katıldığı tarafla birlikte kanun yoluna başvurabilir³²⁰. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu da bu görüşü destekleyerek, ancak asıl taraf temyiz etmişse fer'i müdahilin de kararı temyiz edebileceğine karar vermiştir³²¹.

---

³¹⁶Hızlısoy, s. 218.

³¹⁷Hızlısoy, s. 218.

³¹⁸Hızlısoy, s. 218.

³¹⁹Yüksel, s. 878.

³²⁰Kuru, s. 394.

³²¹www.kazanci.com.tr/#, Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, T. 26.11.2014, 14-1329/985, e.t.: 30.04.2020

Pekcanitez ise, fer'i müdahilin yanında katıldığı tarafın bu yönde bir başvurusu olmasa dahi, kanun yoluna başvurabileceğini savunmaktadır³²². Ancak, fer'i müdahalenin niteliği gereğince, bu başvurunun yanında katıldığı tarafın işlemleri ile çelişmemesi gerekir. Örneğin, fer'i müdahilin yanında katıldığı asıl taraf kanun yolundan açıkça feragat etmişse, artık fer'i müdahilin de kanun yoluna başvuramaması gerekir³²³.

Kanaatimizce, daha adil olan, HMK m. 69/2 uyarınca fer'i müdahale kurumuna müdahalenin etkisi şeklinde önemli bir hukuki sonuç bağlandığından, asıl taraf kanun yoluna başvurmasa dahi, fer'i müdahil kanun yoluna başvurabilmeli ve kendisi aleyhine etki doğurabilecek nitelikte olan kararın bir üst mahkeme tarafından denetlenmesinin sağlanabilmesidir. Bu doğrultuda, kanun yoluna başvuru hakkı bakımından fer'i müdahillerin yanında katıldığı asıl tarafa bağımlı olmadığı, asıl tarafın işlemi ile çelişmediği sürece fer'i müdahilin asıl taraftan bağımsız olarak kanun yoluna başvurabileceğinin kabulü gerekir. Anonim şirketin haklı nedenle feshi davası bakımından da, anonim şirket kanun yoluna başvurmasa dahi – kanun yoluna başvuru hakkından feragat etmemişse – diğer pay sahiplerinin kanun yoluna başvurabileceğinin kabul edilmesi gerektiği düşüncesindeyiz.

Davalı sıfatının belirlenmesinin dava sonucunda verilebilecek kararlar bakımından incelenmesi diğer başlıklar altında yapılacaktır.

3.5.3. Görevli ve Yetkili Mahkeme

Haklı sebeplerle fesih talebinde bulunma hakkının yöneltileceği makam mahkemedir. Diğer bir ifade ile anonim ortaklığın haklı sebeple sona ermesini isteyen azınlığın, bir fesih davası açması gerekmektedir.

Haklı sebeple feshi karar verme yetkisi de bu çerçevede mahkemeye aittir³²⁴.

TTK. m. 531'e göre Fesih davasının açılacağı yetkili ve görevli mahkeme, şirketin merkezinin bulunduğu yerdeki asliye ticaret mahkemesidir. Azınlık, şirket merkezinin bulunduğu yerdeki ticaret mahkemesine başvurmak suretiyle fesih talebinde bulunacaktır³²⁵. Yetkili mahkeme esas sözleşme ile değiştirilemeyeceği gibi, tahkim de geçerli değildir³²⁶.

³²²Atalı, **Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku**, s. 731.

³²³Atalı, **Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku**, s. 731.

³²⁴Ertan, s.425.

³²⁵<https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6102.pdf>, TTK. md. 531, e.t.:01.05.2020

³²⁶Ayoğlu, "s.223-224

Şirket merkezinin bulunduğu yerde asliye ticaret mahkemesi bulunmaması durumunda, genel yetkili mahkeme olan asliye hukuk mahkemesine, asliye ticaret mahkemesi sıfatıyla başvuruda bulunulacaktır.

3.5.4. Anonim Şirketlerde Azınlığın Haklı Nedenle Fesih Davası Açabilmesi İçin Zorunlu Arabuluculuk Yoluna Başvurması Şart mıdır?

6325 Sayılı Hukuk Uyuşmazlıklarında Arabuluculuk Kanunu'nun ½ m., arabuluculuğun ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri iş veya işlemlerden doğan ve sadece özel hukuka dahil uyuşmazlıkların çözümlenmesine uygulanacağı belirtilmektedir. Bunun yanı sıra kanunda yabancılik unsuru taşıyan uyuşmazlıkların da arabuluculuğa dahil olduğu ifade edilmiştir. Bu doğrultuda, söz konusu maddenin gerekçesinde de belirtildiği gibi, her türlü hukuk uyuşmazlığına değil; ancak tarafların üzerinde serbestçe tasarruf edebilecekleri, bir başka ifadeyle “sulh” olmak suretiyle sona erdirebilecekleri hukuk uyuşmazlıkları bağlamında uygulanma alanı bulacaktır³²⁷. HUAk m. 1/2 hükmü genel hüküm niteliğinde olup Ticaret Hukuku alanındaki hangi ihtilafların arabuluculuğa elverişli olup olmadıklarının belirlenmesinde de uygulama alanı bulacaktır.

06.12.2018 tarihinde TBMM Genel Kurulu'nda kabul edilen Abonelik Sözleşmesinden Kaynaklanan Para Alacaklarına İlişkin Takibin Başlatılması Usulü Hakkında Kanun'un 20. maddesi ile 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na eklenen Dava şartı arabuluculuk başlıklı 5/A maddesinde ticari davalarda arabuluculuk şartı getirilmiştir. Ancak kanun maddesinde hangi uyuşmazlıklarda dava şartı getirildiği belirtilmemiş, atıf yapılmak suretiyle, Kanun'un 4. maddesinde ve diğer kanunlarda belirtilen konusu bir miktar paranın ödenmesi olan alacak ve tazminat talepleri olan ticari davalarda, arabuluculuk dava şartı olarak belirlenmiştir³²⁸.

Kanunun düzenleniş biçimi ve getiriliş amacına bakıldığında her türlü ticari uyuşmazlık için zorunlu dava şartı arabuluculuk yolunun öngörülmediği, belirli şartları taşıyan uyuşmazlıklarda bu yola başvurulmasının zorunlu olduğu görülmektedir. Kanaatimizce, azınlığın anonim şirketin haklı nedenle feshi davası açması halinde, mahkemece alternatif bir çözüm yoluna hatta dava yoluna başvuran azınlığın payının

³²⁷ İlker Koçyiğit/ Alper Bulur, Ticari Uyuşmazlıklarda Dava Şartı Arabuluculuk, Birinci Baskı, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı Yayını, Mart 2019, s.73.

³²⁸ Ali Paşlı, Ticari İşletme ve Ticaret Şirketleri Bakımından Zorunlu Arabuluculuğun Değerlendirilmesi: Türk Ticaret Kanunu 5/A maddesinin yorumlanması”, **Ticari Uyuşmazlıklarda Zorunlu Arabuluculuk**, Ankara 2019, s.13-25

karşılığının verilerek şirketten çıkarılmasına karar verilebilecekse de asıl talebin konusunun bir miktar paranın ödenmesi ve tazminat olmadığı açıktır. Daha önce de değinildiği gibi doğrudan çıkma talep edilemeyecek, öncelikle fesih talebi ileri sürülmesi gerekecektir. Bu sebeple başvurunun bir miktar paranın ödenmesi veya tazminat istemi olmadığı görülmektedir. Ayrıca, fesih talebi de niteliği gereği arabuluculuk yoluna başvuru yapılmaya elverişli bir konu değildir. Bu sebeple azınlığın haklı nedenle feshi davası açmadan önce arabuluculuk yolunu tüketilmesi gerekmediği kanaatindeyiz.

3.5.5. Süre

TTK da haklı sebeple fesih davasının açılması bakımından özel bir süre öngörülmemiştir³²⁹. Bu durum doktrinde eleştirilmiştir³³⁰. Genel hüküm olan TBK m.147/4 gereği (ortaklık sözleşmesinden veya ortaklar arasındaki alacaklar) 5 yıllık zamanaşımı süresi burada geçerli olacaktır. Ancak; haklı sebebin öğrenilmesinden itibaren makul bir süre içerisinde mahkemeden haklı sebeple fesih istenmelidir. Aksi takdirde, 5 yıl kadar uzun bir süre boyunca anonim ortaklık feshedilip feshedilmeyeceği belirsizliği ile faaliyet göstermek zorunda kalacaktır. Makul sürenin miktarı ise MK. m.2 uyarınca her somut olayda değerlendirilebilir³³¹. Haklı sebeplerin varlığına rağmen uzun süre davanın açılmasından imtina etmek ve sonradan davayı açmak, somut olayda hakkın kötüye kullanılması (TMK m.2) teşkil edebilir³³². Süreye ilişkin herhangi bir hüküm bulunmaması hem şirket hem de azınlık bakımından zararlı sonuçlara yol açabilecektir. 5 yıl gibi uzun bir sürenin, şirketin feshine yol açabilecek bir davanın zamanaşımı olarak belirlenmesinin adil olmayacağı gözetilmelidir. Bu sebeple 5 yıllık sürenin mi uygulanacağı, sürenin belirlenmesi hususunun mahkemeye mi bırakılmak istendiği yoksa bu konuda bir boşluk mu bulunduğu anlaşılmamaktadır. Mahkemenin somut olaya göre değerlendirerek zamanaşımı belirlemesinin mümkün olmayacağı da gözetilerek kanunda sürenin belirtilmesinin doğru olacağı kanaatindeyiz. Çünkü

³²⁹ Borçlar Kanununda yer alan ortaklık sözleşmesinden doğan alacaklar için öngörülmuş genel zamanaşımı süresinin (EBK m.126/4, TBK m.147/4) uygulanacağını kabul eden:*Sümer*179.

³³⁰Moroğlu, **Değerlendirme ve Öneriler**, s. 313.

³³¹Barut, **Azınlık Hakları**, s.177

³³²Ertan, s. 425, dpn. 15'ten naklen Forstmoser/ Meier-Hayoz/ Nobel Schweizerisches Aktienrecht, Bern, 1996§ 55 Nr.97; ERTAN, s. 425, dpn. 16'dannaklenSANWALD, AustrittundAusschlussaus AG und GmbH, St. Gallen, 2009 s. 143.; Aydın Çelik, "Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na Gore Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi", **BATİDER**, 2009/XXV, s.570; Özge Ayan, "Yeni Türk Ticaret Kanununda Anonim Şirketin Haklı Sebeple Feshi Davası (531. Madde)", **Legal Hukuk Dergisi**, Haziran 2011, C. 9, Sayı 102, s. 2262.

mahkemece sürenin az belirlenmesi durumunda azınlığın bu hakkı etkili bir biçimde kullanabilmesinin önüne geçilmiş olacaktır. Sürenin dürüstlük kuralına aykırı şekilde uzun belirlenmesi ise şirketin işleyişine zarar verebilecektir.

3.5.6. Mahkemece Verilebilecek Kararlar

TTK m.531 uyarınca açılan bir dava sonucunda mahkeme tarafından anonim ortaklığın feshini gerektiren “haklı sebep veya sebeplerin” mevcut olması veya olmaması durumlarına göre farklı kararlar verilebilir.

Öncelikle; mahkeme tarafından, haklı sebeplerin mevcut olmadığından bahisle davanın reddine karar verilebilecektir.

3.5.6.1. Feshin Son Çare Olması -Ultima Ratio İlkesi

Şirketin feshi davasının, genel kurul kararlarının iptali veya sorumluluk davası açma veyahut yönetici ve temsilcilerin yetkilerinin geri alınması veya sınırlandırılması gibi kanunda yer alan diğer hukuki yollara nazaran tali nitelikte bir dava olduğu kabul edilmektedir³³³. Şirketin feshi, azınlığın haklı menfaatlerini korumada bir “ultima ratio”dur³³⁴. Bununla birlikte kanunda veya esas sözleşmede öngörülen daha hafif diğer hukuki vasıtaların mutlak anlamda tüketilmesi gerekli değildir. Diğer hukuki vasıtalara başvurmanın pay sahibi bakımından “kabul edilebilir (zumu bar) olmaması” yeterli olup³³⁵, kabul edilebilirlik somut olaya göre belirlenir. Bu ilke ile TTK'nin asıl amacının şirketin devamı olduğu görülmektedir.

Açılmış bir fesih davasının kabulünde muhakkak ki azınlık pay sahiplerinin önceden dava/davalar açmış olmaları ve hatta açılmış bu davaları kazanmış olmasının önemli bir etkiye sahip olacağı düşünülmektedir. Ancak tek başına bu davaların (iptal veya sorumluluk) açılmış ve kazanılmış olmaları ya da hiç açılmamış olmaları fesih davasının kabulü veya reddi bakımından belirleyici değildir. Başka bir anlatımla; genel kurul kararının iptaline ilişkin iki davanın kazanılmış olması, haklı sebebin gerçekleştiğini kabul için tek başına yeterli olmayacağı gibi, hiç dava açılmamış veya Türk Ticaret Kanununda düzenlenmiş olan azınlık haklarından hiçbirinin

³³³Çağlar/Kaşak'tan s.65 dpn. 23 naklen Beeler/von der Crone, s. 332; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 55 N 110; von der Crone, § 8 N 263; vonBüren/Stoffel/Weber, N 1315.

³³⁴Çağlar/Kaşak'tan s.65 dpn. 24 naklen Habegger/Benedick, Art. 736 OR, N 10; Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 55, N 110; Beeler/von der Crone, s. 332; Böckli, s. 2319; 9.

³³⁵Çağlar/Kaşak'tan s.65 dpn. 27 naklenForstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 55, N 110; Beeler/von der Crone, s. 332.

kullanılmamış olması da tek başına fesih davasının reddi için yeterli neden teşkil etmeyecektir³³⁶.

3.5.6.2. Haklı Nedenlerin Varlığı Halinde Verilecek Kararlar

Şirketin feshine ve tasfiyesine son çare (ultima ratio) olarak başvurulabilecektir. Bu nedenle kanun koyucu hâkim mümkün olduğunca tarafları alternatif çözümlere yönelmesini amaç edinmiştir.

Hâkimin haklı sebep/sebeplerin mevcut olduğu kanaatine ulaşması durumunda, doğrudan davalı şirketin feshine karar vermesi kanun koyucunun lafzına aykırıdır. Şöyle ki; TTK m.531’ de sadece anonim şirketler hukuku bakımından değil, usul hukuku bakımından da özellik arz eden bir düzenlemeye yer verilmiştir³³⁷. TTK. m. 531’de yer alan hükme göre haklı nedenlerin varlığı halinde iki şekilde hareket edilebilecektir. Mahkemece haklı nedenin ağırlığına göre alternatif bir çözüm yoluna karar verilebileceği gibi şirketin feshine de karar verebilecektir.

Haklı sebeple fesih davasında, davacının dava dilekçesinde duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözümden bahsetmesi mümkün olduğu gibi, mahkemeden diğer çözüme hükmetmesini de talep edebilir. Örneğin, “*anonim ortaklığın haklı sebeple feshine veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer bir çözüm olarak şirketten çıkarılmasına, bu çerçevede şirketçe paylarının iktisap edilmesine karar verilmesini*” talep ve dava edebilir³³⁸. Ancak; TTK m.531 uyarınca, mahkeme davacının dava dilekçesinde dile getirdiği “duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer çözüm” talebi ile bağlı değildir. TTK m.531 oldukça açık bir şekilde bunu belirtmiştir.

3.5.6.3. Alternatif Çözümler

TTK m. 531 hükmü ile hukuk hakiminin taleple bağlı olması ilkesine, HMK. m. 26/1 hükmüne bir istisna getirmiştir³³⁹. Mahkeme davacının fesih talebi ile bağlı olmaksızın

³³⁶ Çağlar/Kaşak’tan s.65 dpn. 27 naklen Forstmoser/Meier-Hayoz/Nobel, § 55, N 110; Beeler/von der Crone, s. 332.

³³⁷ Ertan, s.428

³³⁸ Ertan’dan, s.434 dpn. 47 naklen Enderli/ Vogt, “Die Auflosungeiner Aktiengesellschaftauswichtigen Grundenddie Anordnungeiner“anderensachgemaßen losung” (Art. 736Ziff. 4 OR) –Bemerkungenaus Anlassvon BGE 136 III 278 ff”, yayın yeri: recht2010 s.247.

³³⁹ <https://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6100.pdf>, HMK. m. 26/1 “Hâkim, tarafların talep sonuçlarıyla bağlıdır; ondan fazlasına veya başka bir şeye karar veremez. Duruma göre, talep sonucundan daha azına karar verebilir.” e.t:30.11.2020

somut olaya uygun düşen başka bir çözüm yoluna karar verebilecektir. Mahkeme, konu bakımından bir sınırlandırmaya tabi olmaksızın³⁴⁰ ve davacının talebinden bağımsız olarak³⁴¹ (extrapetita) alternatif çözüm yollarını araştırma ve karar verme yetkisini haizdir. Çözümün iki önemli özelliği bulunmaktadır. Kanuna göre çözüm somut olaya uygun ve kabul edilebilir olmalıdır. TTK m. 531’de öngörülen “duruma uygun düşme ” ifadesinden somut olaya sebebiyet veren sorunu çözümlleyen, davacının haklı beklentilerini koruyan ve davacıyı tatmin eden bir alternatif yolun bulunması anlaşılmalıdır. Maddede yer alan “kabul edilebilir olma” ifadesi ise davacının isteklerinin karşılanması ve uygulanabilir olması özelliklerinin ölçülülük ilkesi kapsamında değerlendirilmesi anlamını taşımaktadır³⁴². Feshin son çare olma ilkesinin ve ölçülülük ilkesinin getirdiği sınırlama ile hâkim, diğer çözüm yollarının olay üzerinde uygulanabileceğine karar verdiğinde sebepleri haklı görse dahi fesih dışında daha makul çözüme hükmedebilecektir³⁴³. Bu iki ilke fesih dışı çözüm yollarına hükmedilmesini sağlamakla birlikte hâkime tanınan takdir yetkisini de sınırlamaktadır³⁴⁴.

Kanun hükmünün gerekçesinde “veya duruma uygun düşen ve kabul edilebilir. Diğer bir çözümü karar bağlama” inisiyatifi tamamıyla mahkemeye aittir³⁴⁵ denilmiştir. Değerlendirme yapılırken, mahkemenin iktisadi ve rasyonel değerlendirme ile şirketin devamlılığının gerekip gerekmediğine karar vereceği ve bu bağlamda da fesih dışı çözümlere hükmedebileceği belirtilmiştir³⁴⁶.

TTK m.531’de, Kaynak İsviçre Borçlar Kanunu’ndan farklı olarak fesih dışındaki çözümün ne olabileceği konusunda bir örnek de verilmiştir alternatif çözüm olarak pay sahiplerinin şirketten çıkarılması yer almaktadır. Ancak; fesih ile diğer çözümler arasında bir sıralama yapılması gerekirse, sermayenin korunması ilkesi gereği pay sahibine payının gerçek değerinin ödenmesi ile şirketten çıkışına karar verilmesinin ilk tercih olmaması gerekmektedir³⁴⁷. Ancak makul diğer çözümlere gidilemezse davacının

---

³⁴⁰Tekinalp, **Önemli Sebeplerle Fesih**, s. 218.

³⁴¹Ayoğlu, s. 237.

³⁴²Tekinalp, **Sermaye Ortaklıkları**, N. 14-13a, s. 340.

³⁴³Şükrü Yıldız, TTK Tasarısına Göre Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi, Prof. Dr. Ergon A. Çetingil ve Prof. Dr. Rayegan Kender’e 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, İstanbul 2007, s. 1198.

³⁴⁴Çamoğlu, **Hakimin Takdir Yetkisi**, s. 9.

³⁴⁵<https://www.corpus.com.tr/#>, TTK m. 408 Gerekçesi, e.t.:30.11.2020

³⁴⁶www.kazanci.com.tr, Yargıtay 11.HD., E.2015/9088, K. 2016/2352, T. 03.03.2016 e.t.:30.11.2020

³⁴⁷Şahin, s. 380; HIZLISOY, s. 274.

şirketten ayrılmasına karar verilmesi gerekmektedir³⁴⁸. Bunun da çözüm olmaması halinde verilecek karar fesih olmalıdır. Yargıtay, davacı pay sahiplerinin şirketten ayrılmaları çözüm teşkil ederken feshe karar verilmesinin bozmayı gerektireceğine karar vermiştir³⁴⁹.

Doktrinde, TTK m. 531’de örnek olarak davacı pay sahibinin şirketten çıkarılmasının gösterilmesinin uygulamada sorun yaratacağı belirtilmiştir³⁵⁰.

İlgili kanun hükmüne göre davacılara, paylarının karar tarihine en yakın tarihteki gerçek değerinin ödenmesi ön görülmüştür. Mahkemenin davalı şirketin sadece aktif değerlerini değil aynı zamanda pasiflerini de dikkate alarak mali bilançoyu ve bu kapsamda gerçek pay bedelini bularak, bu bedele hükmetmesi gerekmektedir³⁵¹. TTK m.531’de davalı anonim ortaklığın paylarının değerinin dava devam ettiği sürece artacağı prensibinden yola çıkılmaktadır. Ancak; gerçekten haklı sebeplerin varlığı durumunda çoğunluk pay sahiplerinin karar verilinceye kadar payların gerçek değerinin düşmesi için şirketin kötü yönetilmesini sağlama yoluna başvuracağı düşünülebilir. Kanun koyucu pay değerinin düşürülmesinin çoğunluğa da zarar vereceğinden bu yaklaşımların izlenmeyeceği düşüncesiyle karar tarihine en yakın gerçek değer bedel olarak belirlenmesine karar vermiştir. Yargıtay 11.H.D. verdiği kararlarda, şirketin ekonomik durumunun iyi olmamasından olayı davacı ortağa payların gerçek değerini ödeyememesi halinde şirketin feshine hükmetmiştir³⁵². Bu da fesih yerine diğer alternatif çözümlerin uygulanabilir olmadığı durumda feshin kaçınılmazlığına örnek teşkil etmektedir.

TTK m. 379 uyarınca bir anonim ortaklık kendi paylarını ancak esas veya çıkarılmış sermayesinin en fazla onda biri oranında ivazlı olarak iktisap edebilir. Ayrıca anonim ortaklığın bu iktisabı gerçekleştirecek yeterli mali güce de sahip olması gerekmektedir. Hakimin, TTK m.379’da öngörülen yüzde onluk sınır ile bağlı olmadığı, davacı pay sahiplerinin pay oranının %10’dan daha yüksek olsa da payların şirketçe satın alınmasına karar verebileceği kabul edilmekte ve gerekçe olarak da TTK m.382/c gösterilmektedir. TTK. m. 382/c bendinde bir anonim ortaklığın m. 379 ile bağlı olmaksızın kendi paylarını satın alabileceği hallerden biri olarak kanuni satın alma

³⁴⁸Beste Atilla, “Anonim Şirketlerin Haklı Sebeple Feshi Davasındaki Fesih Dışı Çözüm Yolları”, **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi LPE, İstanbul 2018, s.10.

³⁴⁹www.kazanci.com.tr/#, Yargıtay 11. HD, 02.06.2014 tarih ve E. 2014/3669, K. 2014/10238, e.t.:30.11.2020

³⁵⁰Ertan, s.430.

³⁵¹www.lexpera.com.tr.,Yargıtay 11. HD, T:11.06.2015, E. 2015/2255, K. 2015/8166, e.t.:30.11.2020

³⁵²www.lexpera.com.tr.,Yargıtay 11. HD, T:11.10.2017, E. 2016/2552, K. 2017/5272; 12.10.2015, E. 2015/6768, K.2015/10302 e.t.:30.11.2020

yükümlülüğüne yer verilmiştir³⁵³. Bu nedenle, anonim ortaklığın TTK m.531 uyarınca %10 sınırına bağlı olmaksızın paylarını iktisap edebileceği haklı olarak ifade edilmektedir³⁵⁴. Yargıtay konu ile ilgili bir kararında, sermayenin toplam %20'sine tekabül eden payların sahiplerinin TTK m.531 uyarınca şirketten çıkarılabilmesinin mümkün olduğuna –pay oranlarının toplamda %10'dan fazla olduğu hususunu ayrıca incelemeye gerek görmeksizin- hükmetmiştir³⁵⁵.

Davacının şirketten çıkarılması dışındaki alternatif çözümlere örnek olarak doktrinde; TTK'daki ifadesiyle duruma uygun düşen ve kabul edilebilir diğer çözümler arasında kısmi tasfiyeye gidilmesi, şirkete ait işletmenin bölünmesi, bazı kararların davacının onayı ile geçerlilik kazanması, tek kişilik şirkete dönüşme, bazı genel kurul ve yönetim kurulu kararlarında azlığa veto hakkı tanınması; kâr dağıtılmasına, oy hakkının kullanılmasına, pay sahibi gruplarının ya da azınlık temsilcisinin yönetim kurulunda temsili suretiyle yönetime katılması hususlarında şirket esas sözleşmesinin değiştirilmesi, yönetim kurulu üyelerinin azli, sermayenin azaltılması gibi kararlar belirtilmiştir³⁵⁶. Ayrıca bir çözüm yolu, genel kurul ve yönetim kurulunun yetki alanına giren konularda mahkemenin genel kurul veya yönetim kurulu kararı yerine geçecek şekilde karar verebilmesidir³⁵⁷.

Uygulamada davacı pay sahibinin şirketten çıkarılması dışındaki alternatif çözümlere neredeyse rastlanılmadığı görülmektedir. Bir yerel mahkemece fesih yerine alternatif çözüm yollarından biri olarak anonim şirkete ait işletmelerden bazılarının “*tedbiren*” davacılara verilmesine yönelik karar Yargıtay tarafından doğru görülmemiştir³⁵⁸. Yargıtay konuya ilişkin içtihadında, dava sonunda elde edilecek faydayı sağlayacak şekilde, yani davanın ve uyuşmazlığın esasını halleder şekilde ihtiyati tedbir kararı verilemeyeceğinden, şirkete ait işletmelerin davacılara verilmesi esas inceleme sonucu verilebilecek bir karar olduğundan yerel mahkeme kararını bozmuştur.

Yargıtay'a göre TTK m.531'in uygulamasında öncelikle şirketin devamlılığının sağlanması esastır. Yargıtay 11. HD'nin bir bozma kararında, şirketin feshi yerine

---

³⁵³Ertan, s. 431.

³⁵⁴Tekinalp, **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, § 14 Nr.14.13a

³⁵⁵<https://www.corpus.com.tr/>, Yargıtay 11. HD 2.6.2014, E. 2014/3669 K. 2014/10238 e.t.:30.11.2020

³⁵⁶Erdem, s. 241; Hızlısoy, s. 331.; Şahin, s. 522.

³⁵⁷Erdem, s. 255- 257.

³⁵⁸ <https://www.corpus.com.tr/>, Yargıtay 11. HD, 3.12.2015, E. 2015/4504, K. 2015/12980, e.t.:30.11.2020 .

davacıların şirketten çıkarılmaları yönünde karar verilmesinin daha uygun olacağı belirtilmiştir³⁵⁹.

Yargıtay 11. HD'nin bir onama kararında, ortaklar arasında şirketin devamlılığının sağlanması düşünülmüş, ancak davalı şirketin mali sıkıntı içinde bulunması ve davacının paylarının devir alınmasının imkânsız olması nedeniyle verilen fesih kararı ile şirketin tasfiyesinde usul ve kanuna aykırı bir husus görülmemiştir³⁶⁰.

Yargıtay 11. HD, TTK m. 531'e göre şirketin haklı nedenle feshi için açılan davalarda haklı sebep teşkil edebilecek tüm olayların değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir³⁶¹.

Yargıtay kararlarından anlaşılacağı üzere, şirketin feshi veya diğer alternatif çözümlerden birinin uygulanması yönünden haklı sebeplerin gerçekleşmesi zorunlu koşuldur. Bu nedenle mahkeme haklı nedenin varlığına kanaat getirmediği takdirde fesih isteyen pay sahibinin çıkarılmasına karar veremeyecektir³⁶².

Alternatif bir çözüm yolu olarak, şirkete feshin varlığına sebep olacak haklı nedenin ortadan kaldırılması için süre verilebileceği ileri sürülmüştür³⁶³. Ancak; kanaatimizce haklı sebepler gerçekleşmişse bu sebeplerin ortadan kaldırılmasının beklenmesi yönünde bir karar verilemeyecektir. Koşulları oluşmuşsa alternatif çözümlere hükmedilmesi söz konusu olabilir.

Ertan ise bu alternatif çözüm önerilerinin davada taraf olmayan pay sahiplerinin menfaatlerine doğrudan bir müdahale teşkil edebileceğinden ancak istisnai hallerde alternatif çözümlerin uygulanması gerektiğini ifade etmektedir³⁶⁴.

3.5.6.4. Fesih Kararı Verilmesi

Anonim şirketin sona erme nedenleri TTK m. 529'da sayılmıştır. Buna göre bir anonim şirket, esas sözleşmede öngörülen sürenin sona ermesiyle, işletme konusunun gerçekleşmesiyle veya imkânsız hale gelmesiyle, esas sözleşmede yer verilmiş olan herhangi bir nedenin gerçekleşmesiyle, sermayenin en az yüzde yetmiş beşini oluşturan pay sahiplerinin olumlu oyuyla ya da şirketin iflasına karar verilmesi durumlarında sona

³⁵⁹<https://www.corpus.com.tr/>, Yargıtay 11. HD, 3.3.2016, E. 2015/9088, K. 2016/2352, e.t.:30.11.2020

³⁶⁰www.lexpera.com.tr, Yargıtay 11. HD, 12.10.2015, E. 2015/6768, K. 2015/10302, e.t.:30.11.2020

³⁶¹www.lexpera.com.tr, Yargıtay 11. HD, 16.3.2015, E. 2015/2197, K. 2015/3596, e.t.:30.11.2020

³⁶²<https://www.corpus.com.tr/>, Yargıtay 11. HD, 30.5.2017, E. 2016/4639, K. 2017/3180, e.t.:30.11.2020

³⁶³Sümer, **Haklı Nedenle Fesih**, s.178.

³⁶⁴Ertan, s.434

erer. Tüm bu nedenlere ek olarak TTK m. 531'de anonim şirketin haklı nedenle feshine olanak tanınmıştır.

Mahkemenin, herhangi bir alternatif çözümün uygulanarak şirketin devamının olanaklı olmadığını, önerilebilecek alternatif çözümlerin taraflar açısından hakkaniyetli bir durum oluşturmayacağını takdir etmesi halinde ultimaratio olarak fesih kararı vermesi gerekir.

Yargıtay'ın birbirlerine benzer nitelikteki iki kararında; bir çok alternatif yol denendiği ancak şirketin mali durumunun bunları karşılayacak düzeyde olmadığından fesih kararı verilmesinin zaruri olduğu belirtilmiştir³⁶⁵. Görüldüğü üzere esas amaç şirketin devamlılığının sağlanmasıdır. Ancak bu mümkün olmadığı takdirde verilen fesih kararının duruma uygun olduğu söylenebilir.

TTK m. 533-1,2 hükümleri uyarınca; Mahkemenin fesih kararı vermesi durumunda diğer sona erme hallerinde de olduğu gibi şirket tasfiye haline girer ve Tasfiye durumundaki şirket, tasfiye sonuna kadar tüzel kişiliğini korur, fakat bu halde organların yetkisi tasfiye ile sınırlıdır³⁶⁶.

TTK m. 536/3 hükmü gereği haklı nedenle fesih davasında fesih kararına mahkeme karar verdiği için tasfiye memurları da mahkemece atanacaktır. Mahkemenin atama yapmasının yerinde olduğu gözetilmelidir. Çünkü, kanun koyucu tarafından böyle bir hüküm konulmamış olsaydı eğer tasfiye, TTK 536/1 uyarınca haklı nedenle fesih davasında davalı taraf olan şirketin genel kurulca atadığı tasfiye memurlarınca ya da yönetim kurulu tarafından yapılacağı düzenlenmişti. Yeni düzenleme ile birlikte mahkeme feshe karar verebildiği üç durumda; kuruluş sırasında menfaatlerin ihlal edilmesi halinde, organ yokluğunda ve haklı nedenlerin varlığı halinde, tasfiye memurunu atamaya da yetkilidir. Çünkü, bu üç durumun söz konusu olduğu varsayımlarda artık pay sahiplerinin anlaşarak tasfiye memuru tayin etmelerini beklemenin gereksiz sayılması gerektiği, söz konusu yetkinin mahkemeye bırakılmasının şart olduğu düşünülmüştür. Bu fıkranın uygulanması için hiçbir şart öngörülmemiştir. Dolayısıyla, şirketin feshine karar veren mahkeme, tasfiye memuru tayin edebilmek için kendisinden bu yönde bir talepte bulunulmasını beklemek zorunda

³⁶⁵[https://www.corpus.com.tr/Yargıtay 11. HD, 11.10.2017, E. 2016/2552, K. 2017/5272; 12.10.2015, E. 2015/6768, K.2015/10302 e.t.:01.12.2020](https://www.corpus.com.tr/Yargıtay%2011.%20HD,%2011.10.2017,%20E.%202016/2552,%20K.%202017/5272;%2012.10.2015,%20E.%202015/6768,%20K.2015/10302%20e.t.:01.12.2020)

³⁶⁶[https://www.mevzuat.gov.tr, TTK m.533,e.t.:01.12.2020](https://www.mevzuat.gov.tr,TTK%20m.533,e.t.:01.12.2020)

olmadan tasfiye memuru atayabilir. Keza, feshe karar veren mahkeme tasfiye memuru atayıp atamama hususunda serbest değildir, tasfiye memurunu belirlemek zorundadır³⁶⁷.

Sonuç olarak azınlığa tanınan bu hakkın kullanılabilmesi için mahkemece başkaca bir çözüm yolu bulunmaması gerekmektedir. Mahkeme feshe karar verdiğiğinde, feshe bağlı işlemleri de re'sen gerçekleştirmek zorundadır.

---

³⁶⁷<https://www.corpus.com.tr/#!/Yasalar>, TTK m. 536 Gerekçesi, e.t.:01.12.2020

SONUÇ

Anonim ortaklığın haklı sebeplerle feshi davasının düzenlenmesinde kanun koyucunun temel bir amacı bulunmaktadır. Temel amaç çoğunluğun, kanun veya esas sözleşme ile kendisine tanınan hakları dürüstlük kuralına aykırı şekilde kullanması durumunda azınlığa mahkemeye başvurma imkanını sunmaktır. Bu sebeple ki, hakime azınlığın talebi ile bağlı olmaksızın, somut olaya uygun düşen ve azınlığın korunmasına yönelik çözümü bulmak görev ve yetkisi verilmiştir. Kanun koyucu tarafından düzenlemelerle azınlığın korunması prensibi kabul edilmiştir. Hakim benimsenen prensip uyarınca davalı ve davacının hukuki talepleri ile bağlı olmaksızın, takdir yetkisi çerçevesinde uyuşmazlığı ortadan kaldıracak çözümü bulacak ve resen bu çözüme hükmedecektir.

Çalışmamızda TTK tarafından azınlık hakkı olarak tanınan bazı hakların kullanımının, çoğunluk tarafından bir şekilde önüne geçilme imkanı bulunduğu, düzenlemelerin uygulamaya yönelik olmaktan uzak kaldığı da ifade edilmiştir. Bu düzenlemelerin uygulama ile bertaraf edilmesi menfaat dengesinin ihlaline ve şirketlerde çoğunluğun tahakkümüne neden olmaktadır. Bu sakıncalı hallerin oluşumu halinde azınlığa çok temel bir hak tanınarak güçlü tarafa karşı güçsüzün yanında yer alınmıştır. Azınlığa haklı nedenle fesih davası açma hakkının tanınması tarafların adil şekilde hareket etmesi için çok önemli bir gelişme olarak görülmelidir.

6762 sayılı eski kanun döneminde; azınlığa anonim şirketin haklı nedenle feshi davası açma hakkı tanınmamışken Kaynak İsviçre Borçlar Kanunu'nda yer almakta olması azınlığı dengeleri sağlayacak nitelikte temel bir haktan yararlanma imkanından mahrum etmekteydi. Çoğunluk tarafından kötü şekilde yönetilse dahi azınlığın yeterince kanuni güvencesi bulunmadığından çoğunluk karşısında etkili bir karşı koyma mekanizması bulunmamaktaydı. 6102 sayılı kanun ile getirilen düzenleme ile etkin bir hukuki koruma yolu öngörülmüştür. Hakime her ne kadar geniş takdir yetkisi tanınmışsa da feshin son çare olma ilkesi ile bu takdir yetkisinin sınırlandırıldığı söylenebilecektir. Hakimin takdir yetkisi bu bakımdan sınırsız olarak görülüp eleştirilmemelidir. Kanun koyucunun ve şirketler hukukunun temel amacı şirketin devamlılığının sağlanmasıdır. Bu kapsamda değerlendirildiğinde azınlığa dava açma hakkının tanınmasının çoğunluğa karşı menfaat dengesini ihlal ettiği söylenemeyecektir.

Azınlık tarafından haklı nedenle fesih davası açıldığında çoğunluğa veya fesih istemeyen diğer pay sahiplerine, davada ileri sürülen nedenlerin haklı olmadığına ispatı

için fırsat verilmektedir. Bu sayede yargı organları önünde tek taraflı iddialar sonucu karar verilmeyip, somut olaylar tarafların görüşleri alınarak incelenmektedir. Menfaat dengesinin sağlanması ilkesi bakımından oldukça yerinde bir düzenleme olup, uygulamada çıkabilecek sorunların içtihat yolu ile düzenlenmesine ihtiyaç duyulacaktır. Kanunumuzda görece yıllardır bulunsa da hukukumuzda çok yeni sayılabilecek bu düzenlemenin azınlık tarafından kötüye kullanılmasının önüne geçilebilme olanağı bulunduğundan bu hakkın tanınmasının yerinde olduğu kanaatindeyiz.

KAYNAKÇA

- ADAY, Nejat; “Anonim Şirkette Özel Denetçi”, **Prof. Dr. Hayri Domaniç’e Armağan**
Mitos Yayınları, İstanbul 1995,21-47
- AKER, Halit; “Anonim ve Limited Şirketlerde Ortaklık Sıfatının Sona Ermesi ve
Özellikle Haklı Sebep Fesih Davasına İlişkin Bazı Değerlendirmeler”, **BATIDER**,
C. 32, S. 1, Ankara, 2016
- AKIN, Murat Yusuf; **Şirketler Hukukunda ve Özellikle Anonim Şirketlerde Pay
Sahibinin Sadakat Borcu**, 1. Baskı İstanbul Menkul Kıymetler Borsası Yayınevi,
İstanbul 2002
- AKİPEK, Seda; 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Uyarınca Azlığı Finansal Tabloların
Müzakeresini Erteleme Hakkı. **Legal Hukuk Dergisi** Prof. Dr. Rona Aybay'a
Armağan, Özel Sayı, 283-317
- ALANGOYA, Yavuz /YILDIRIM, Mehmet Kamil /DEREN-YILDIRIM, Nevhis;
Medeni Usul Hukuku Esasları, 7. Bası, Beta Yayınları, İstanbul 2009
- ALTAŞ, Soner; “Anonim Şirkette İbra Kararı Alınırken Uyulacak Usul ve Oy
Hakkından Yoksunluk Hali”, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt:13 Sayı:143, Ankara 2018
- ALTAY, Sıtkı Anlam; **Anonim Ortaklıklar Hukuku’nda Sermayeye Katımlı
Ortak Girişimler**, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009
- ALTINEL, M. Hulusi; “Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, **Mükellefin Dergisi**,
Nisan 2001, S. 100
- ALTINTAŞ, Hasret; “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim
Şirketlere Azınlık Hakları”, **Yüksek Lisans Tezi**, Gazi Üniversitesi SBE, Ankara
2015
- ANSAY, Tuğrul; **Anonim Şirketler Hukuku**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma
Enstitüsü Yayınları, 6. Baskı, S. 143, Ankara 1982
- ARSLANLI, Halil; **Anonim Şirketler, C.I, Umumi Hükümler**, 1. Baskı, İstanbul
Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1960
- ATİLA, Beste; “Anonim Şirketlerin Haklı Sebep Feshi Davasındaki Fesih Dışı
Çözüm Yolları”, **Yüksek Lisans Tezi**, İstanbul Bilgi Üniversitesi LPE, İstanbul
2018
- AYOĞLU, Tolga; “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, **Galatasaray
Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2013/2

- AYTAÇ, Zühtü; **Anonim Ortaklıklarda İbra**, Banka ve Ticaret Hukuku Araştırma Enstitüsü, Ankara 1982
- AYTAÇ, Zühtü; Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Düzenlenen Pay Sahipliği Haklarının Değerlendirilmesi, **Yeni Türk Borçlar Kanunu ve Yeni Türk Ticaret Kanunu Sempozyumu**, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013
- AZARKAN, Necat; “Anonim Şirket Genel Kurul Toplantılarını Kim Yönetir?”, **Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (DÜHFD)**, Cilt: 17, Sayı: 26, Mayıs 2012
- BAHTİYAR, Mehmet / HAMAMCIOĞLU, Esra; **Yeni TTK'ya Göre Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantıları**, 1. Baskı, Beta Yayınevi, İstanbul 2014
- BAHTİYAR, Mehmet; “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın Dili ile Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, S.61, Ankara 2005
- BAHTİYAR, Mehmet; **Ortaklıklar Hukuku**, 14. Baskı, Beta Basım Yayım, Şubat 2020
- BAHTİYAR, Mehmet; “Türk Ticaret Kanun Tasarısının Dili ve Bazı Hükümlerinin Değerlendirilmesi”, **Makaleler II**, İstanbul 2008
- BALSEVER, Sergül; “Kuruş ve Sermaye Artırımında İbra”, **İstanbul Hukuk Mecmuası**, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 2018
- BARUT, Halime; “6762 Ve 6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunlarında Anonim Ortaklıklarda Azınlık Hakları”, **TAAD**, Cilt:1,Yıl:3, Sayı:8 (20 Ocak 2012)
- BEELEER, Lukas / CRONE, HansCasparvon; der; **SchweizerischeZeitschriftFürWirtschafts-undFinanzmarktrecht**, 2010, § 8 N 267
- BERTSCH, Wilfried; **DieAuflösung der Aktiengesellschaftaus Wichtigen Gründen**, Verlag H. R. Sauerländer&Co., Aarau, 1947
- BİLGE, Mehmet Emin; “Anonim Şirketin Sona Ermesi ve Tasfiyesi”, **EÜHFD**, C. XVI, S. 3-4
- BİLGİLİ, Fatih / DEMİRKAPI, Ertan; **Şirketler Hukuku**, 9. Baskı, Dora Yayınları, Bursa 2013
- BİRSEL, Mahmut; “Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, İmran Öktem'e Armağan, **AÜHFD**, Ankara 1970
- BÖCKLI, Peter; **SchweizerAktienrecht**, 4. Auflage, SchulthessJuristischeMedien AG 2009

- CAN, Mustafa Erdem; “Azlığın Genel Kurulun Toplantıya Çağırılması Ve Gündemin Belirlenmesi Konusundaki Yetkileri”, (Editör Erol ULUSOY), **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, 1. Baskı. Bilge Yayınevi, Ankara 2014
- CANPOLAT, Selin Sert; “Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının İncelenmesi”, **TBB Dergisi**, Sayı 74, Ankara 2008
- ÇAĞLAR, Hayrettin / KAŞAK. Esra; “Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshine İlişkin TTK m. 531 Hükmünün Zaman Bakımından Uygulanması”, **AÜHFD**, 65 (3) 2016: 659-686
- ÇAĞLAR, Hayretti; **Anonim Şirketlerde Esas Sermayenin Azaltılması**, 1. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara 2010
- ÇAMOĞLU, Ersin; “Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi”, **Prof. Dr. Yavuz Alangoya’ya Armağan**, Alkım Yayınevi, İstanbul 2007
- ÇAMOĞLU, Ersin; “Azınlığın Bilanço Ertelemesi Gündemdeki Diğer Maddeleri Nasıl Etkiler”. **Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan**. İstanbul: Beta Yayınevi, 287-295
- ÇELİK, Aydın; “Anonim Ortaklıklarda Özel Denetçi Tayini”, **Doç. Dr. Mehmet Somer’in Anısına Armağan**, Beta Yayınevi, İstanbul 2006
- ÇELİK, Aydın; **Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Üyelerinin İbrası**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Kasım 2007
- DEDEAĞAÇ, Ender / SAPAN, Oğuzhan; Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu ve Sorumluluğu, **Ankara Barosu Yayınları**, Ankara 2013
- DEMİR, Aybüke / EROĞLU, Muzaffer, A. D. E.; “Anonim Şirkette Organlar Arası İşbölümü ve Genel Kurulun Devredilemez Yetkileri”, **Kadir Has Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, C. 2, S. 2, Aralık 2014
- DEMİR, Evin Emine; “TTK m. 531: Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Feshi Davası”, **Legal Hukuk Dergisi**, 2011, Yıl 9, S. 102
- DEMİRKAPI, Ertan / MERİÇ, Nedim; “Anonim Şirkette Denetçinin Değiştirilmesi Davasının Azınlık Tarafından Açılması Halinde Usul Hukukuna İlişkin Sorunlar”, **BATİDER**, C: 30, S: 2
- DERBENTLİ, Yaprak; “Anonim Şirketlerde Sermaye Azaltması”, **Hasan Kalyoncu Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 5, Sayı: 10, Temmuz 2015
- DİNÇ, Serhan; “6102 Sayılı Kanuna Göre Anonim Şirketlerde Sona Erme”, **Yıldırım Beyazıt Hukuk Dergisi**, 2016/2, 223-248

- DOĞAN, Derya; “Türk Ticaret Kanunu Tasarısı ve Yargıtay Kararları Işığında Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, Sayı:2, 2010
- DOĞANAY, İsmail; “Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre, Anonim Şirketlerde, Azınlıkta Kalan Paysahiplerinin, Genel Kurul Kararlarını İptal Ettirebilmeleri Hali”, İmran Öktem’e Armağan, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yayın 275, Ankara 1970
- DOMANIÇ, Hayri; **Anonim Şirketler Hukuku Uygulaması, Türk Ticaret Kanunu Şerhi**, C.II, 1. Baskı, Temel Yayınları, İstanbul 1988
- DOMANIÇ, Hayri; **Anonim Şirketlerin Kuruluşundan Doğan Hukuki Mesuliyet**, İstanbul Üniversitesi Yayınları, İstanbul 1964
- DURAL, Ali; “Anonim Şirkette Olumsuz Azınlık Hakları Düzenlemesi”**Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu’na 65. Yaş Günü Armağanı**. Beta Yayınevi, İstanbul 2001
- ENGİN GÜNAY, Gözde; “Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulu”, **İstanbul Barosu Dergisi**, Cilt: 87, Sayı: 6, Kasım 2013
- ERDEM, Nuri; “Azınlığın Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshini Mahkemeden Talep Etme Hakkı”, E. Ulusoy. (Editör). **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi, 175-194
- ERDEM, Nuri; **Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi**, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012
- EREM, Turgut; **Ticaret Hukuku Prensipleri**, 1. Baskı, Işıl Matbaası C.II, İstanbul 1980
- ERİŞ, Gönen; **Ticari İşletme ve Şirketler**, 2. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2014
- ERTAN, Füsun Nomer; “Anonim Ortaklığın Haklı Sebeple Feshi Davası”, **İÜHFİM C. LXXIII**, S. 1
- ERTEN, Cengiz; “Anonim Şirketlerde Haklı Sebeplerle Fesih Hakkının Yargıtay İçtihatları Çerçevesinde Değerlendirilmesi”, **Uyuşmazlık Mahkemesi Dergisi**, Haziran 2019, S.13
- ESER, Rüzgâr; “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Azınlık Hakları”, **Kazancı Hakemli Hukuk Dergisi**, S. 89-90, Ocak-Şubat 2012
- FALCIOĞLU, Mete Özgür; “Azınlığın Yönetim Kurulunda Temsili” (Editör Erol ULUSOY), **Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları**, 1. Baskı. Bilge Yayınevi, Ankara 2014
- FORSTMOSER, Peter /MEIER-HAYOZ Arthur /NOBEL, Peter; **SchweizerischesAktienrecht, VerlagStämpfli+Cie**, § 55, N 81

- GİRAY, R. Eda; “Limited Şirketin Haklı Nedenle Feshi ve Yargıtay’ın Yaklaşımı”
İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi2007. 6(12);195-218
- GÜVEN, Şirin; “6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Çerçevesinde Anonim Şirketler Hukukunda Özel Denetim”, **Çankaya University Journal of Law**, Ankara 2011, 8(2);133-175
- HANAĞASI, Emel; “Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi Davasının Medeni Usul Hukuku Perspektifinden Değerlendirilmesi”, **BATIDER**, C. 32, S. 1, Ankara, 2016
- HELVACI, Mehmet; “Anonim Şirkette Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Haklarının Hukuki Niteliği ve Tanımı”, (Azınlık Hakları), **Prof. Dr. Oğuz İmregün’e Armağan**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları İstanbul 1998
- HIZLISOY İLBASMIŞ, Özlem; **Anonim Şirketin Haklı Sebep Feshi**, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2016
- <http://engagedscholarship.csuohio.edu/clevstlr/vol35/iss1/7>, F. H. O’neal, (1987).
Oppression of Minority Shareholders: Protecting Minority Rights. 35 Cleveland State Law Review 21
- İMREGÜN, Oğuz; **Anonim Ortaklıklar**, 1. Baskı, Yasa Yayınları İstanbul 1989
- İMREGÜN, Oğuz; Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayılarının Esas Sözleşme İle Düzenlenmesi. **Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan**. İstanbul 2003: Beta Yayınevi
- İMREGÜN, Oğuz; **Anonim Şirkette Pay Sahipleri Arasında Genel Kurul Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları ve Bunların Telif Çareleri**, (Menfaat İhtilafları), İstanbul 1962
- İMREGÜN, Oğuz; **Anonim Şirketlerde Pay Sahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhtilafları Ve Bunları Telif Çareleri**, İsmail Akgün Matbaası, İstanbul, 1962
- İMREGÜN, Oğuz; **Kara Ticareti Hukuku Dersleri**, (Kara Ticareti), 13.Bası, Filiz Kitabevi İstanbul 2005
- KAYAR, İsmail; **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku**, 5. Baskı, Seçkin Yayıncılık, 2018
- KENDİGELEN, Abuzer; **Yeni Türk Ticaret Kanunu Değişiklikler, Yenilikler ve İlk Tespitler**, 2. Bası XII Levha Yayınları, İstanbul 2012
- KOÇYİĞİT, İlker /BULUR, Alper; **Ticari Uyuşmazlıklarda Dava Şartı Arabuluculuk**, Birinci Baskı, Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Arabuluculuk Daire Başkanlığı Yayını, Mart 2019

- KÖKSAL, Aytaç; **Bağımsız Denetim Sözleşmesi**, 1. Baskı, Beta Basım Yayın, İstanbul 2009
- KURU, Baki / ARSLAN, Ramazan / YILMAZ, Ejder; **Medeni Usul Hukuku Ders Kitabı**, 22. Bası, Yetkin Yayınları, Ankara 2011
- MOROĞLU, Erdoğan; “Anonim Şirkette Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlık ve İmtiyazlı Pay Sahiplerine Karşı Korunması”. **Makaleler I**, (3. Tıpkı Baskı). Arıkan Yayınları, İstanbul 2006, (İmtiyazlı Pay Sahipleri)
- MOROĞLU, Erdoğan; “Anonim Şirkette Azınlık Pay sahiplerinin Korunması ve Haklı Nedenlerle Fesih”, **Ord. Prof. Dr. Halil Arslanlı’nın Anısına Armağan**, İstanbul, 1978, (Makaleler I, İstanbul, 2006)
- MOROĞLU, Erdoğan; “Anonim Şirkette Çoğunluk Pay Sahiplerinin Azınlık ve İmtiyazlı Pay Sahiplerine Karşı Korunması”, (Çoğunluk Pay Sahiplerinin Korunması), **Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi**, 1994, C.17
- MOROĞLU, Erdoğan; “Anonim Şirkette Özel Denetçi”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası**, İstanbul 1976
- MOROĞLU, Erdoğan; **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanunu Değerlendirme ve Öneriler**, 8. Baskı, On İki Levha Yayıncılık, İstanbul Nisan 2016
- MOROĞLU, Erdoğan; **Anonim Şirkette Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 6. Baskı, XII Levha Yayınları, İstanbul 2012
- MUŞUL, Timuçin; **Medeni Usul Hukukunda Terdit İlişkileri**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları İstanbul 1984
- NARBAY, Şafak; “6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Şirkette Pay ve Pay Senetlerinin Devri”, **Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, XVI(3-4); 201-251
- NARBAY, Şafak; “Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirkette Özel Denetim Yapılması Şartları ve Özel Denetçinin Atanması Usulü”, **Prof. Dr. Hüseyin Ülgen’e Armağan**, 1.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2007
- OĞUZMAN, M. Kemal / BARLAS, Nami; **Medeni Hukuk, Giriş, Temel Kavramlar**, 25. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019
- ÖNDER, Fahrettin; “Anonim Şirketlerde Azınlığın Haklı Nedenlerle Şirketin Feshini İsteme Hakkı Üzerine Düşünceler”, **Süleyman Demirel Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 1997, S. 2 (Güz)
- ÖNEN, Ergun; **İnşai Dava**, Ankara: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Yayınları, No. 459, Ankara 1981

- ÖZDAMAR, Mehmet; “Anonim Şirketlerde Özel Denetim”, E. Ulusoy (Editör).
Anonim Şirketlerde Azınlık Hakları. Birinci Baskı. Ankara: Bilge Yayınevi,
Ankara 2014, 45-74
- PASLI, Ali; “Anonim Şirkette Özel Denetçi”, **Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan**, Beta Yayınevi, İstanbul 2003
- PASLI, Ali; Ticari İşletme ve Ticaret Şirketleri Bakımından Zorunlu Arabuluculuğun Değerlendirilmesi: Türk Ticaret Kanunu 5/A maddesinin yorumlanması”, **Ticari Uyuşmazlıklarda Zorunlu Arabuluculuk**, Ankara 2019
- PEKCANITEZ, Hakan; **Fer’i Müdahale**, Ankara: Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Döner Sermaye İşletmesi Yayınları, No. 30, 1992
- PEKCANITEZ, Hakan / TAŞ KORKMAZ, Hülya; **Pekcanitez Usul Medeni Usul Hukuku**, Oniki Levha Yayıncılık, 15. Baskı, İstanbul Mart 2017
- POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin; **Ortaklıklar Hukuku I**, 14. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019
- POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin; **Ortaklıklar Hukuku II**, 14. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2019
- POROY, Reha / TEKİNALP, Ünal / ÇAMOĞLU, Ersin; **Ortaklıklar ve Kooperatif Hukuku**, 12. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2010
- PULAŞLI, Hasan; **Şirketler Hukuku Genel Esaslar**, 6. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara 2020
- PULAŞLI, Hasan; **Şirketler Hukuku Şerhi**, 2. Bası, Adalet Yayınevi, Ankara 2015, C.1
- ROSS, Steven; “The Economic Theory of Agency: The Principal’s Problem”, 63; **American Economic Review** 1973 s. 134
- RÜZGAR, Eser; “Anonim Şirketin Azlık Tarafından Feshine İlişkin Dava İle İlgili İsviçre Federal Mahkemesi Kararlarının Değerlendirilmesi”, **Türkiye Adalet Akademisi Dergisi**, 2014(16); 337-371
- SERDER, Selen; Anonim Şirketlerde Yönetim Kurulunun İşletme Konusu Dışında Kalan İşlemler Nedeniyle Sorumluluğu, **Terazi Hukuk Dergisi**, Cilt: 14, Sayı: 151, Mart 2019, s.93-111
- SEROZAN, Rona; **Sözleşmeden Dönme**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, 2007, İstanbul
- STÄUBLI, Christoph/ KOMMENTAR, Basler; **zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht**, Art. 736 OR

- SÜMER, Ayşe; “Türk Ticaret Kanunu Tasarısında Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, **Marmara Üniversitesi İktisadi İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 2010 XXVIII(I), S.1., 171-181
- SÜMER, Ayşe; **Anonim Ortaklıklarda Azınlık Haklarının Korunması ve Anonim Ortaklığın Haklı Nedenle Feshi**, İstanbul 1991
- ŞAHİN, Ayşe; **Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi**, 1. Baskı Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013
- ŞAHİN, Ayşe; **Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi**, 1.Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013
- ŞENER, Oruç Hami; **Teorik ve Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku Ders Kitabı**, 4. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2019
- TAŞDELEN, Nihat; “Anonim Şirkette Yönetim Kurulu Üyelerinin Ortaklığın Vergi Borçlarından Dolayı Sorumluluğu ve Yurt Dışına Çıkış Yasağı”, **DÜHFD**, Cilt: 10, Sayı: 12, Mayıs 2005
- TEKİL, Fahiman; **Şirketler Hukuku**, Alkım Yayınevi, İstanbul 1998
- TEKİNALP, Ünal; “Azınlığın Bilançonun Onaylanmasına İlişkin Müzakerenin Ertelenmesi İstemi”, **İstanbul Hukuk Mecmuası Ord. Prof. Dr. Ernst E. Hirsh’e Armağan Özel Sayı**, İstanbul Üniversitesi Yayınevi, İstanbul 1976
- TEKİNALP, Ünal; “Halka Açık Anonim Ortaklıkların Genel Kurullarında Oluşan Güç Boşluğu Sorununa İlişkin Çeşitli Çözümler, Öneriler ve Eleştirisi”, **İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi-Kubalı’ya Armağan**, İstanbul 1974
- TEKİNALP, Ünal; “Türk Ticaret Kanunundaki Boşluk: Anonim Ortaklığın Önemli Sebeplerle Feshi – Çoğunluk Gücünün Kötüye Kullanılmasına Karşı Etkili Bir Araç”, **İktisat ve Maliye Dergisi**, C. 21, S. 8, Kasım 1974
- TEKİNALP, Ünal; **Anonim Ortaklığın Haklı Sebeplerle Alternatif Çözümlü Feshi Davasının Bazı Usulî Sorunları**, Ersin Çamoğlu’na Armağan, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2013
- TEKİNALP, Ünal; **Sermaye Ortaklıklarının Yeni Hukuku**, Vedat Kitapçılık, 4. Baskı, İstanbul 2016
- TEKİNALP, Ünal; “Otuz Yıllık Uygulamanın Işığında Azınlık Hakları Sisteminin ve Uygulamasının Değerlendirilmesi”, **TTK’nın 30. Yıl Semineri**, İstanbul 1988
- TEKİNALP, Ünal; **Yeni Anonim ve Limited Ortaklıklar Hukuku ile Tek Kişi Ortaklığının Esasları**, 2. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2012

- TEOMAN, Ömer; “Özel Denetçi Atanması İstemi Genel Kurulca Reddedilen Azınlığın İzleyebileceği Yollar”, **Tüm Makalelerim**. (2. Baskı) XII Levha Yayıncılık İstanbul 2012.; (Özel Denetçi Atanması İstemi), (I-II); 537-542
- ULAŞ KISA, Seda; “Anonim Şirkette Yaşanan Çıkar Çatışmasının Azınlıkta Kalanlara Zarar Vermemesi İçin Öngörülen Önleyici Hukuki Araçlar”, **Prof. Dr. Ünal Tekinalp’e Armağan**, Beta Yayınevi, İstanbul 2003
- ULUSOY, Erol; Anonim Şirketlerde Azınlık Pay Sahiplerinin Şirketten Çıkarılması, **Bahçeşehir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Cilt: 9, Sayı: 117, Mayıs 2014
- UZUNALLI, Sevilay; Anonim Şirkette İşletme Konusu, 1. Baskı, Adalet Yayınevi, Aralık 2013, s.22 vd.
- ÜNSAL, Gürsel; Anonim Şirketlerde Menfaat Grupları, Pay Sahiplerine Tanınan Haklar ve Özellikle Azınlık Hakları, Gazi Üniversitesi SBE, **Yüksek Lisans Tezi**, Ankara, 1990
- WOLFHART, Bürgi W., DasObligationenrecht, 5. Teil, DieAktiengesellschaft, b/2: Art. 698-738, Schulthess&CO AG, Zürich 1969
- YASAMAN, Hamdi; “Anonim Ortaklıkların Haklı Nedenle Feshi”, **İsviçre Borçlar Kanunu’nun İktibasının 80. Yılında İsviçre Borçlar Kanunu’nun Türk Ticaret Hukuku’na Etkileri**, 1. Baskı, Vedat Kitapçılık, İstanbul 2009
- YAYLA, Ümit; **Anonim Ortaklık Genel Kurulları- Elektronik Genel Kurullar**, 1.Baskı, XII Levha Yayınları, İstanbul 2013
- YILDIRIM, Ali Haydar; **6102 sayılı Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre Limited Ortaklığın Haklı Sebep Feshi**. 1. BaskıDora Yayınevi Bursa 2013
- YILDIZ, Şükrü; TTK Tasarısına Göre Anonim Şirketin Haklı Sebeplerle Feshi, Prof. Dr. ErgonA.Çetingil ve Prof. Dr. RayeganKender’e 50. Birlikte Çalışma Yılı Armağanı, İstanbul 2007
- YİĞİT, Begüm; Anonim Şirketin Haklı Nedenle Feshi Davasında Davalı Sıfatının Belirlenmesi, **Galatasaray Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, 2019/1, İstanbul 2019
- YÖRDEM, Yılmaz; “Anonim Ortaklıklarda Ticaret Kanunundan Kaynaklanan Azınlık Hakları”, **DÜHFD**, C.8-9, S. 8-9-10-11, Diyarbakır 2004
- YÜKSEL, Sinan Hüdai; “Anonim Ortaklığın Haklı Sebep Feshi Davasında Davalı Sıfatı Üzerine Düşünceler”, **Prof. Dr. Hamdi Yasaman’a Armağan**, XII Levha Yayıncılık, Ocak 2017

EKLER

EK 1. Etik Kurulu Onay Belgesi

T.C	
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ	
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ	
TEZ / ARAŞTIRMA / ANKET / ÇALIŞMA İZİNİ / ETİK KURULU İZİNİ TALEP FORMU VE ONAY TUTANAK FORMU	
ÖĞRENCİ BİLGİLERİ	
T.C. NOSU	
ADI VE SOYADI	YEKTA GÜNGÖR ÜNAL
ÖĞRENCİ NO	20183018
TEL. NO.	
E - MAİL ADRESLERİ	
ANA BİLİM DALI	ÖZEL HUKUK
HANGİ AŞAMADA OLDUĞU (DERS / TEZ)	TEZ
İSTEKDE BULUNDUĞU DÖNEME AİT DÖNEMLİK KAYDININ YAPILIP-YAPILMADIĞI	2020/ 2021/ GÜZ DÖNEMİ KAYDINI YENİLEDİM.
ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ BİLGİLER	
TEZİN KONUSU	ANONİM ŞİRKETLERDE AZINLIĞIN HAKLI NEDENLE FESİH DAVASI AÇMA HAKKI
TEZİN AMACI	Tezde, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu ile bir azınlık hakkı olarak Türk hukukuna dahil edilen azınlığın haklı nedenle fesih davası açma hakkının güncel Yargıtay kararları ışığında getirdiği yenilik ve değişikliklerin olumlu ve olumsuz yönleri ortaya konularak bu hakkın kapsamının belirlenmesi amaçlanmıştır.
TEZİN TÜRKÇE ÖZETİ	Anonim Şirketlerde Haklı Nedenle Fesih Davası” başlıklı çalışmada haklı nedenle feshin düzenlenme amacı, kanunda düzenleniş biçimi, haklı nedenlerin belirlenmesi uygulamada sorun yaratabilecek konular ve Yargıtay’ın bu konudaki görüşleri, davanın niteliği ve sonuçlarının neler olduğu üzerine araştırmalar yapılmıştır.
ARAŞTIRMA YAPILACAK OLAN SEKTÖRLER/ KURUMLARIN ADLARI	
İZİN ALINACAK OLAN KURUMA AİT BİLGİLER (KURUMUN ADI-ŞUBESİ/	

MÜDÜRLÜĞÜ - İLİ - İLÇESİ)	
YAPILMAK İSTENEN ÇALIŞMANIN İZİN ALINMAK İSTENEN KURUMUN HANGİ İLÇELERİNE/ HANGİ KURUMUNA/ HANGİ BÖLÜMÜNDE/ HANGİ ALANINA/ HANGİ KONULARDA/ HANGİ GRUBA/ KİMLERE/ NE UYGULANACAĞI GİBİ AYRINTILI BİLGİLER	
UYGULANACAK OLAN ÇALIŞMAYA AİT ANKETLERİN/ ÖLÇEKLERİN BAŞLIKLARI/ HANGİ ANKETLERİN - ÖLÇELERİN UYGULANACAĞI	
EKLER (ANKETLER, ÖLÇEKLER, FORMLAR, ... V.B. GİBİ EVRAKLARIN İSİMLERİYLE BİRLİKTE KAÇ ADET/SAYFA OLDUKLARINA AİT BİLGİLER İLE AYRINTILI YAZILACAKTIR)	<p>1) ..... (.....) Sayfa ..... Ölçeği.</p> <p>2) ..... (.....) Sayfa ..... Anketi.</p> <p>3) ..... (.....) Sayfa ..... Formları.</p> <p>4) ..... (.....) Sayfa .....</p>

ÖĞRENCİNİN ADI - SOYADI: Yekta Güngör ÜNAL		ÖĞRENCİNİN İMZASI: Enstitü Müdürlüğünde Evrak Aslı İmzalıdır. TARİH: 06 / 04 / 2021				
TEZ/ ARAŞTIRMA/ANKET/ÇALIŞMA TALEBİ İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME SONUCU						
1. Seçilen konu Bilim ve İş Dünyasına katkı sağlayabilecektir.						
2. Anılan konu Ceza Özel Hükümler faaliyet alanı içerisine girmektedir.						
1.TEZ DANIŞMANININ ONAYI	2.TEZ DANIŞMANININ ONAYI (VARSA)	ANA BİLİM DALI BAŞKANININ ONAYI	SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRÜNÜN ONAYI			
Adı - Soyadı: Nihat TAŞDELEN	Adı - Soyadı:	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN (Y.)	Adı - Soyadı: Murat KOÇ			
Unvanı: Doç. Dr.	Unvanı:	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı: Doç. Dr.			
İmzası: Enstitü Müdürlüğünde Evrak Aslı İmzalıdır.	İmzası:	İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.	İmzası: Evrak onayı e-posta ile alınmıştır.			
		Dr.Öğr.Üyesi Sami DOĞRU				
ETİK KURULU ASIL ÜYELERİNE AİT BİLGİLER						
Adı - Soyadı: Şehnaz ŞAHİNKARAKAŞ	Adı - Soyadı: Yücel ERTEKİN	Adı - Soyadı: Deniz Aynur GÜLER	Adı - Soyadı: Mustafa BAŞARAN	Adı - Soyadı: Mustafa Tevfik ODMAN	Adı - Soyadı: Hüseyin Mahir FİSUNOĞLU	Adı - Soyadı: Jülide İNÖZÜ
Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı: Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.	Unvanı : Prof. Dr.
İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.	İmzası : Enstitü Müdürlüğünde evrak aslı imzalıdır.
Etik Kurulu Jüri Başkanı - Asıl Üye	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi	Etik Kurulu Jüri Asıl Üyesi
OY BİRLİĞİ İLE	☒	Çalışma yapılacak olan tez için uygulayacak olduğu Anketleri/Formları/Ölçekleri Çağ Üniversitesi Etik Kurulu Asıl Jüri Üyelerince İncelenmiş olup, 06 /04 / 2021 - 26/ 04 / 2021 tarihleri arasında uygulanmak üzere gerekli iznin verilmesi taraflarımızca uygundur.				
OY ÇOKLUĞU İLE	☐					
AÇIKLAMA: BU FORM ÖĞRENCİLER TARAFINDAN HAZIRLANDIKTAN SONRA ENSTİTÜ MÜDÜRLÜĞÜ SEKRETERLİĞİNE ONAYLAR ALINMAK ÜZERE TESLİM EDİLECEKTİR. AYRICA FORMDAKİ YAZI ON İKİ PUNTO OLACAK ŞEKİLDE YAZILACAKTIR.						

EK 2. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Tez Etik Kurulu İzin İstek Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sayı : E-23867972-050.01.04-2200000028
Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurulu Kararı Alınması Hk.

03.01.2022

REKTÖRLÜK MAKAMINA

İlgi: 09.03.2021 tarih ve E-81570533-050.01.01-2100001828 sayılı Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu konulu yazınız.
İlgi tarihli yazınız kapsamında Üniversitemiz Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeki Lisansüstü Programlarda halen tez aşamasında kayıtlı olan **Yekta Güngör ÜNAL** isimli öğrencimize ait tez evraklarının "Üniversitemiz Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Onayları" alınmak üzere Ek'te sunulmuş olduğunu arz ederim.

Doç. Dr. Murat KOÇ
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Ek : 1 Adet öğrenciye ait tez evrakları listesi.

EK 3. Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğü Tez Etik Kurulu İzin Yazısı

T.C.
ÇAĞ ÜNİVERSİTESİ
Rektörlük

Sayı : E-81570533-044-2200000244

11.01.2022

Konu : Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği
Kurul İzni Hk.

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a) 05.01.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200000121 sayılı yazınız.
b) 03.01.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200000028 sayılı yazınız.
c) 30.12.2021 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2100011541 sayılı yazınız.
ç) 03.01.2022 tarih ve E-23867972- 050.01.04-2200000011 sayılı yazınız.

İlgi yazılarda söz konusu edilen Cemre Oğultekin, Halil Demirbaş, Yekta Güngör Ünal ve İbrahim Hakan Metin isimli öğrencilerimizin tez evrakları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulunda incelenerek uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Prof. Dr. Ünal AY
Rektör